

Elina Kokko

NUORISOKESKUSPEDAGOGINEN OHJAAMINEN

Koulutusrunko ja oheismateriaali

ohjaajakoulutukseen

Opinnäytetyö

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Syyskuu 2014

MAMK

University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

		Opinnäytetyön päivämäärä 16.9.2014
Tekijä(t) Elina Kokko		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön ko.
Nimeke Nuorisokeskuspedagoginen ohjaaminen - koulutusrunko ja oheismateriaali ohjaajakoulutukseen		
Tiivistelmä Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää koulutusrunko ja koulutuksen oheismateriaali nuorisokeskuspedagogisen ohjaamisen koulutukseen. Koulutuksen kehittämisellä pyritään vahvistamaan nuorisokeskusten työntekijöiden pedagogista osaamista sekä tukemaan nuorisokeskuspedagogiikan jalkauttamista keskuksissa. Tässä työssä nuorisokeskuspedagogiikalla tarkoitetaan nuorisokeskuksissa tapahtuvan toiminnan kasvatuksellisia periaatteita. Työssä on jäsennetty nuorisokeskuspedagogiikan rakentumista olemassa olevien aineistojen pohjalta. Olemassa olevien aineistojen pohjalta nuorisokeskuspedagogiikan kantaviksi taustateorioiksi on esitetty humanistinen ihmiskäsitys sekä kokemuksellinen oppimiskäsitys. Lisäksi pedagogiikan muodostumiseen vaikuttaa mm. nuorisokeskusten yhteinen arvopohja. Taustateorioiden avulla on kartoitettu nuorisokeskuspedagogiikan tunnuspiirteet, joiden tulisi toteutua kaikessa nuorisokeskusten toiminnassa. Nuorisokeskuspedagogiikan tunnuspiirteiden ympärille kehitettiin ohjaajien pedagogista osaamista tukeva koulutus. Koulutuksen tavoitteena oli antaa ohjaajille tukea ja konkreettisia työkaluja nuorisokeskuspedagogiikan toteuttamiseen käytännön ohjaustyössä. Kohderyhmän ja koulutuksen tavoitteet huomioita ottaen koulutuksesta kehitettiin ohjaajien omiin kokemuksiin nojautuva, toiminnallinen koulutus. Kehittämisprosessin aikana materiaali suunniteltiin ja pilotoitiin nuorisokeskusten työntekijöistä koostuvalle koulutusryhmälle. Opinnäytetyön tuloksena syntyi kaksipäiväinen koulutus nuorisokeskusten työntekijöille, sekä kouluttajan oheismateriaali. Tämä opinnäytetyö on kuvaus koulutuksen kehittämisprosessista.		
Asiasanat (avainsanat) nuorisokeskuspedagogiikka, kokemuksellinen oppimiskäsitys, humanistinen ihmiskäsitys, koulutus, koulutusmateriaali		
Sivumäärä 45 + 42 (liite)	Kieli suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Tommi Pantzar		Opinnäytetyön toimeksiantaja Suomen nuorisokeskusyhdistys ry

DESCRIPTION

		Date of the bachelor's thesis 16 September 2014
Author(s) Elina Kokko	Degree programme and option Civic Activities and Youth Work	
Name of the bachelor's thesis Pedagogy of the Finnish Youth Centres – educational material for Youth Centres' instructors		
Abstract <p>The purpose of this bachelor's thesis is to develop educational material for the pedagogical training of the Finnish Youth Centres. The training is targeted for the instructors who work at the Youth Centres. The goal of the training is to support instructors' competence in pedagogical work.</p> <p>In this thesis pedagogy of the Youth Centres refers to educational principles in the Youth Centres. The pedagogy of the Youth Centres is structured based on already existing materials. Based on existing materials humanistic understanding of people and experiential learning are selected for the background theories of the pedagogy. Additionally for example values are taken into account during the development process. The characteristics of the pedagogy are developed with this background theory. The characteristics should become visible in all the activities that Youth Centres provide.</p> <p>The training is created around the characteristics of the pedagogy of the Youth Centres. The target of the training is to support and give tools for the instructors to implement pedagogy of the Youth Centres in practice. Taking into account the target group and the goals, the training was developed around the participants' own experiences as instructors. It was also important to keep the training functional. The educational material was planned and piloted for a pilot group during the development process.</p> <p>As a result of this thesis I created a two-day training for the instructors and educational material for the educator. This thesis is a description of the development process.</p>		
Subject headings, (keywords) pedagogy of the Finnish Youth Centres, experiential learning, humanistic understanding of people, education, educational material		
Pages 45 + 42 (attachment)	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Tommi Pantzar	Bachelor's thesis assigned by The Finnish Youth Centre Association	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	KEHITTÄMISHANKKEEN TAUSTA	2
2.1	Nuorisokeskuspedagogiikan kehittäjät -hanke	2
2.2	Nuorisokeskuspedagogiikan nykytila keskuksissa	3
2.3	Opinnäytetyön tavoitteet	4
3	NUORISOKESKUSPEDAGOGIIKKA	4
3.1	Pedagogiikan määritelmä	5
3.2	Nuorisokeskuspedagogiikan rakentuminen	6
3.2.1	Humanistinen ihmiskäsitys	7
3.2.2	Kokemuksellinen oppimiskäsitys	9
3.2.3	Nuorisokeskukset toimintaympäristönä	11
3.3	Nuorisokeskuspedagogiikka käytännössä	12
4	YKSILÖN KOKEMUS OSANA NUORISOKESKUSPEDAGOGIIKKA	13
4.1	Kasvattava kokemus	14
4.2	Kokemuksen käsittely	15
5	OHJAUS NUORISOKESKUSPEDAGOGISESSA TOIMINNASSA	16
5.1	Ohjaus pedagogisena toimintana	17
5.2	Nuorisokeskuspedagogiikka ohjauksen näkökulmasta	18
5.2.1	Yksilön kasvun tukeminen reflektoinnin kautta	18
5.2.2	Nuorikeskeisyyden tukeminen ohjaustyylin avulla	19
5.2.3	Kasvua tukevan oppimisympäristön luominen	21
6	KEHITTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT	22
6.1	Kehittämistarve	22
6.2	Kohderyhmä & -ympäristö	23
6.3	Koulutuksen tavoitteet	24
7	KOULUTUSSUUNNITELMA	26
7.1	Koulutusrunko	26
7.2	Koulutuksen sisältö ja menetelmävalinnat	28
7.2.1	Ennakkotehtävä	28
7.2.2	Koulutuksen asiakokonaisuudet	29
7.2.3	Koulutuksen avaus ja päättäminen	31

8	KOULUTUKSEN PILOTOINTI.....	33
8.1	Pilottikoulutuksen arviointi & palaute.....	34
8.1.1	Käytännön ja teorian suhde.....	35
8.1.2	Vuorovaikutus osallistujien välillä	36
8.1.3	Koulutuksen kokonaisuus	37
8.2	Koulutuksen jatkokehittäminen	39
9	POHDINTA	40
	LÄHTEET	44

LIITE/LIITTEET

1 Koulutusmateriaali

1 JOHDANTO

Suomen nuorisokeskusten taival on saanut alkunsa vuonna 1975 pidetystä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksesta. Kokouksessa tehtiin päätös nuorisotoimintaa sekä nuorten kansallista ja kansainvälistä liikkumista edistävän keskusverkoston perustamisesta. Toiminnan lähtökohtina on alusta alkaen pidetty kansainvälisyyttä sekä maantieteellistä kattavuutta – tänä päivänä valtakunnallisia nuorisokeskuksia on kymmenen ympäri Suomea. Ensimmäiset viisi keskusta perustettiin jo 1980-luvun alussa, kun taas viimeisin vuonna 2000. Valtakunnalliset nuorisokeskukset ovat nuorisolaissa ja -asetuksessa säädetty palvelu, joilla on yleishyödyllinen ja yhteiskunnallinen tehtävä tukea lasten ja nuorten hyvää elämää. Keskukset tuovat oman panoksensa nuorisotoimintaan leiri- ja luontokoulutoiminnan sekä nuorten aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistamista edistävän toiminnan kautta. (Suomen nuorisokeskusyhdistys 2014.)

Nuorisokeskuksilla on pitkä kokemus suomalaisen nuorisotyön kentältä. Kuitenkin keskusten välisen yhteistyön tukemiseen on alettu kiinnittää huomioita vasta vähitellen. Keskusten yhteinen yhteistyöorganisaatio Suomennuorisokeskus yhdistys ry (SNK ry) on perustettu vuonna 1993, mutta rekisteröity vasta vuonna 2000. (Suomen nuorisokeskusyhdistys 2013.) SNK ry on kehittämishankkeiden avulla pyrkinyt tukemaan keskusten välisen yhteistyökulttuurin syntymistä. Viimeisimpänä yhdistyksen työn alla on ollut nuorisokeskusten yhteisten kasvatuksellisten periaatteiden auki kirjoittaminen. Nuorisokeskusten yhteisiä kasvatuksellisia periaatteita on päädytty nimitämään nuorisokeskuspedagogiikaksi. Yhteisen pedagogiikan määrittelemineen on aloitettu vuonna 2013, ja tämä työ on edelleen meneillään. (Toimintasuunnitelma 2014.)

Kasvatuksellisia periaatteita määrittäessä on otettava huomioon myös nuorisotyön kentällä ajankohtaisena pidetyt teemat. Ajankohtaisena aiheena voidaan pitää esimerkiksi nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia, jotka olivat vuoden 2013 nuorisobarometrin kattoteemana. Nuorisobarometrin mukaan nuoret kokevat vaikutusmahdollisuutensa itseensä liittyvissä asioissa melko hyviksi, mutta vaikutusmahdollisuudet koetaan heti huonommiksi, kun puhutaan itsestä ulkopuolista asioista, kuten vaikutusmahdollisuuksista koulussa tai kotikunnassa. (Myllyniemi 2013, 43.) Samalla SNK ry:n teettämässä kyselyssä nuorten osallistaminen suunnitteluun ja päätöksen tekoon nähtiin vastaajien kesken yhtenä heikoimmista nuorikeskuspedagogiikan osa-alueista

keskuksissa (Moisala 2013). Tämä esimerkki on yksi selkeä ristiriita, jota nuorisokeskuspedagogiikan määrittämisellä ja jalkauttamisella pyritään parantamaan.

Suomen nuorisokeskukset ovat tarttuneet osallisuuden teemaan uudessa strategiasaan, jossa keskuksset sitoutuvat kaikessa toiminnassaan lasten ja nuorten tärkeiksi kokemiin asioihin. Lasten ja nuorten työpajoissa syksyllä 2013 kerätyn aineiston mukaan tärkeiksi asioiksi nousivat osallisuuden rinnalla yhdenvertaisuus ja yhdessäolo, elämyksellisyys ja monipuolisuus sekä turvallisuus. (Suomen nuorisokeskusten strategia 2020.) Nämä ovat kaikki teemoja, jotka tulee ottaa huomioon myös nuorisokeskuspedagogiikan määrittämisessä.

2 KEHITTÄMISHANKKEEN TAUSTA

SNK ry on valtakunnallisten nuorisokeskusten yhteistyöorganisaatio, jonka Opetus- ja kulttuuriministeriö on nimennyt valtakunnalliseksi nuorisotyön kehittämis- ja palvelukeskukseksi. Tärkeiksi kehittämisalueiksi on nostettu osallistavan kasvatuksen kehittäminen, sekä erityisesti leirikoulutoiminta, ympäristö- ja seikkailukasvatus sekä sosiaalinen nuorisotyö. SNK ry:n tehtävä on valvoa nuorisokeskusten yleistä ja yhteistä etua sekä edistää nuorisokeskusten kehittämistä. Palvelu- ja kehittämistehtävän lisäksi SNK ry on valtakunnallisen seikkailukasvatusverkoston hallinnollinen kotipesä. (Suomen nuorisokeskusyhdistys 2013.)

2.1 Nuorisokeskuspedagogiikan kehittäjät -hanke

SNK ry on kehittämishankkeiden avulla panostanut etenkin keskusten välisen yhteistyön lujittamiseen. Kehittämishankkeiden tuloksena on jo saavutettu keskusten yhteinen kehittäjätiimi, jonka avulla on luotu uutta, entistä tiiviimpää yhteistyötä keskusten välille. Tämä opinnäytetyö on tehty osaksi SNK ry:n nuorisokeskuspedagogiikan kehittäjät -hanketta.

Nuppi-hanke käynnistyi keväällä 2012. Ensimmäisen toimintavuoden aikana selkiytyi näkemys siitä, että yhteisen kehittämisen pohjaksi on tärkeä löytää nuorisokeskusten eri toimintamuotoja yhdistävät kasvatukselliset periaatteet, sekä niitä toteuttavat hyvät

käytännöt. Nuorisokeskuspedagogiikan kokoaminen ja vahvistaminen nostettiin hankkeen keskeisimmäksi tavoitteeksi.

Nuorisokeskuspedagogiikkaa lähdettiin työstämään vuoden 2013 aikana Nuppi-seminaarisarjana, jossa nuorisokeskusväki tuotti aineiston osallistavan ryhmätyöskentelyn tuloksena. Tämä keskusväen tuottama aineisto toimii pohjana nuorisokeskuspedagogiikan jäsenykselle. Hankekaudella 2014–2015 keskitytään aineiston jatkotyöstämiseen ja auki kirjoittamiseen, sekä suunnitelmien tekemiseen nuorisokeskuspedagogiikan jalkauttamiseksi keskuksissa. (Nieminen 2013; Toimintasuunnitelma 2014.)

2.2 Nuorisokeskuspedagogiikan nykytila keskuksissa

Nuorisokeskuspedagogiikan nykytilaa keskuksissa on selvitetty kesällä 2013, jolloin SNK ry teetti kyselyn nuorisokeskuspedagogiikasta tilasta. Samalla tutkittiin seikkailukasvatuksellista osaamista sekä kartoitettiin yhteisen K3 seikkailuohjelman tilaa keskuksissa. Kyselyyn saatiin vastauksia ohjaajilta, keskuksien johtajilta sekä kehittäjätiimiläisiltä. Kyselyn nuorisokeskuspedagogiikan osiossa esitettiin eri osa-alueita Nuppi-seminaariraportin pohjalta. Kyselyssä pyrittiin selvittämään nuorisokeskuspedagogiikan osa-alueiden sen hetkistä osaamista, sekä osa-alueiden toteutumista keskuksien toiminnassa. Kysymykset oli muotoiltu koskemaan nuorisoryhmiä ja koulu- luokkia ohjaavien työntekijöiden osaamista ja osa-alueiden toteutumista nuorille suunnatuissa ohjauspalveluissa. (Moisala 2013.)

Kyselyn tuloksissa selvisi, että ohjaajien osaaminen nuorisokeskuspedagogiikkaan pohjautuvien osa-alueiden saralla arvioitiin korkeammaksi kuin osa-alueiden toteutuminen nuorille suunnatuissa ohjauspalveluissa. On merkittävää huomata, että ohjaajat arvioivat keskimääräisesti sekä osaamisen, että toteutumisen johtajia ja kehittäjätiimiläisiä heikommin. Toisin sanoen kyselyn tuloksien perusteella ohjaajat eivät koe nuorisokeskuspedagogiikan osa-alueiden olevan vahvasti hallussa, tai niiden toteutuvan keskuksien ohjauspalveluissa. (Moisala 2013.)

Kyselyn tuloksista on myös luettavissa, mitkä osa-alueet etenkin kaipaisivat kehittämistä. Kaikkien vastauksien perusteella tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi nousivat nuoren osallistaminen suunnitteluun ja päätöksen tekoon, ryhmän tavoitteita tukevan toiminnan suunnittelu sekä oman ammatillisuuden kehittäminen teorian ja aitojen ti-

lanteiden vuoropuhelun kautta. Lisäksi kyselyn seikkailukasvatuksellinen osio antoi osviittaa ohjauspalveluiden kehittämistarpeista. Vaikka seikkailukasvatuksellista osaamista tutkittiin omana osa-alueenaan, on hyvä muistaa, ettei se ole erillään nuorisokeskuspedagogiikasta. Molemmat pohjautuvat kokemukselliseen oppimiseen, ja nuorisokeskuspedagogiikan osa-alueiden tulisi näkyä myös seikkailukasvatuksellisissa palveluissa. Kyselyn seikkailukasvatuksellisen osion tuloksien mukaan ohjaajat hallitsevat hyvin erilaiset harjoitteet ja aktiviteetit, mutta reflektointimenetelmien ja siirto-vaikutuksen hallintaan kaivattaisiin kehittämistä. (Moisala 2013.)

Nuorisokeskuspedagogiikan sekä seikkailukasvatuksen osaamiseen ja toteutumiseen vaikuttaa luonnollisesti keskuksen tarjoamien palveluiden luonne, mutta myös ohjaajien taustat. Koulutus- ja kokemustausta vaikuttavat merkittävästi ohjaustaitoihin sekä ohjauksäsitukseen, eikä pohjakoulutus välttämättä anna riittäviä eväitä pedagogiseen osaamiseen. Kyselyn tuloksien perusteella voidaan todeta, että ohjaajat tarvitsevat tukea nuorisokeskuspedagogiikan osa-alueiden toteuttamiseen käytännön ohjaustyössä.

2.3 Opinnäytetyön tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tukea nuorisokeskuspedagogiikan toteutumista käytännön ohjaustyössä vahvistamalla ohjaajien pedagogista osaamista. Lisäksi työllä tuetaan nuorisokeskuspedagogiikan jalkauttamista keskuksiin.

Työssä pyritään auki kirjoittamaan nuorisokeskuspedagogiikkaa jo olemassa olevien materiaalien pohjalta. Kehittämisprosessin tuotoksena valmistuu koulutusrunko sekä kouluttajan oheismateriaali nuorisokeskuspedagogisen ohjaamisen koulutukseen. Tämä opinnäytetyö on kuvaus kehittämissprosessin kulusta.

3 NUORISOKESKUSPEDAGOGIIKKA

Nuorisolain 4. luvun 12. §:n mukaan valtakunnallisten nuorisokeskusten tulee toteuttaa nuorisolain tarkoitusta ja lähtökohtia, eli tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja, sekä olla yleishyödyllisiä. (Nuorisolaki

27.1.2006/72.) Keskukset ovat tiivistäneet ensisijaisen tavoitteensa yhteiseen tunnustauseeseen: ”tuemme nuorten kasvua ja kehitystä”. Nuorisokeskuspedagogiikalla pyritään avaamaan keskusten kasvatuksellisia periaatteita, joiden kautta nuorten kasvua ja kehitystä tuetaan.

3.1 Pedagogiikan määritelmä

Pedagogiikka on vanha ja historian kuluessa muuntunut käsite, jolla voidaan nähdä monia merkityksiä. Suomessa pedagogiikan termiä voidaan käyttää jopa viidessä merkityksessä: (1) synonyyminä kasvatustieteelle, (2) kasvatus- ja opetusoppina, (3) opetus- tai kasvatustaitona, (4) eräinä kasvatuksellisia suuntauksina tai (5) kasvatustieteellisenä opetuksena ja tutkimuksena, jonka kohdealueena on jokin tietty keskeinen kasvatus- tai opetusala. (Hirsjärvi 1992, 142–143.)

Turusen (1999, 22–23) mukaan pedagogiikka voidaan nähdä väljästi määriteltynä harjoitetun kasvatuskäytännön perusteluna tai lähtökohtana, joka ei suinkaan aina ole tietoinen. Kasvatuskäytännön perustelut voivat usein olla perinteistä käytäntöä, kokemuksesta ja mallista opittua tai persoonallisia tapoja. Kokemus ei ole huono perustelu, mutta tietoisesta pedagogiikasta tulisi etsiä kasvatuskäytäntöjen perusteita myös kokemuksesta ja käytäntöä kauempaa. Tietoisella pedagogiikalla tulisi aina olla näkemystaustaa, johon toiminta perustuu. Toiminnan pedagogisiin perusteluihin tulisi kuulua olennaisena osana esimerkiksi ihmis- ja oppimiskäsitys. Toimintaa tulisi aina pyrkiä perustelemaan pedagogisesti, sillä se rakentaa myös kasvattajan tietoisuutta siitä, mitä hän tekee ja miksi. Pedagogiikka voidaan siis nähdä tapana, jolla opetus järjestetään ja tuon tavan näkemyksellisinä perusteluina. (Turunen 1999, 22–23, 109–112; Hellström 2008, 295–296.)

Hämäläisen ja Nivalan (2008, 15) mukaan pedagogiikka voidaan nähdä teorian ja käytännön muodostamana toiminnallisena kokonaisuutena, eli käytännöllisenä oppina kasvatuksesta. Määritelmän käytännöllinen puoli mahdollistaa sen, että pedagogiikkaloppuiset termit sisältävät sekä termiin liittyvän kasvatuksen teorian, että käytännön luoden niistä yhtenäisen kokonaisuuden. Kasvatuskeskustelussa tunnustetaan suuri joukko erilaisia kasvatusoppeja, ja toisinaan pedagogiikan nimeksi on nostettu jokin keskeinen periaate. (Hämäläinen & Nivala 2008, 15–16; Hellström 2010, 216.) Näin on päädytty tekemään myös nuorisokeskuspedagogiikassa. Jotta voidaan määritellä

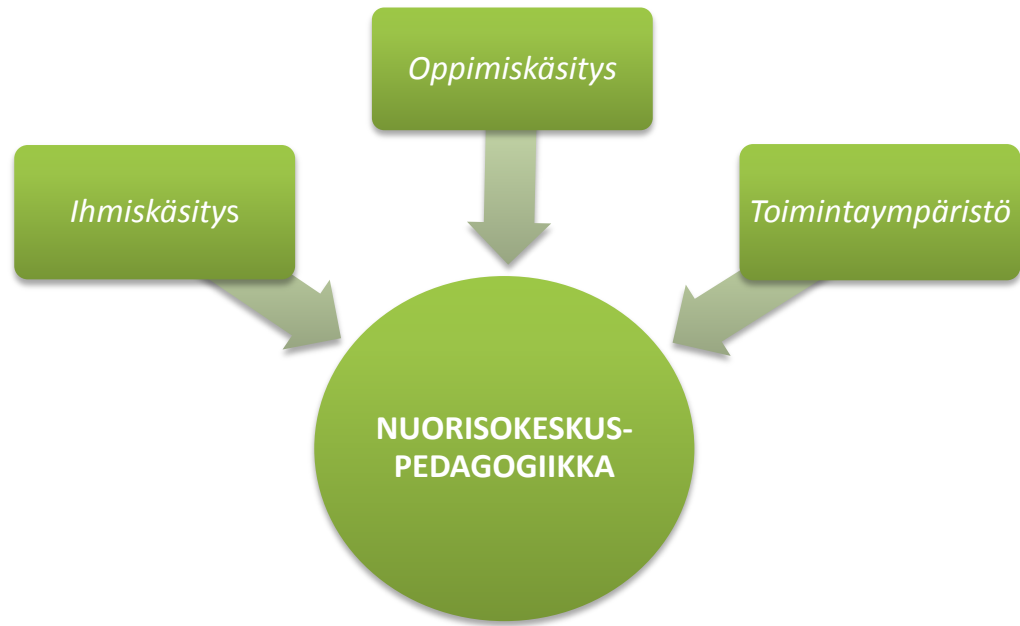
konkreettisia nuorten kasvun ja kehityksen tukemisen keinoja, joita nuorisokeskuksissa käytetään, on ymmärrettävä mistä taustateorioista ja osa-alueista nuorisokeskuspedagogiikka rakentuu.

3.2 Nuorisokeskuspedagogiikan rakentuminen

Nuorisokeskuspedagogiikkaa on työstetty vuonna 2013 järjestetyissä NUPPI -seminaareissa, joissa työskentelyyn osallistui keskuksien väkeä aina ohjaajista johtajiin asti. Juha Nieminen (2013) on laatinut toiminnallisen seminaarityöskentelyn tuloksia kokoavan raportin, jota tässä työssä hyödynnetään. Raportti on koottu mahdollisimman aineistolähtöisesti.

Niemisen (2013) raportin mukaan seminaarityöskentelyn aineistoissa yhtään yksittäistä, olemassa olevaa pedagogiikkaa ei suoraan samaistettu nuorisokeskuksissa toteutettavaan pedagogiikkaan. Nieminen toteaa kuitenkin raportissaan, että aineistosta on luettavissa ne elementit, jotka pedagogiikan kokonaisuuteen yleensä sisällytetään: arvolähtökohdat, ihmiskäsitys, kasvatustyön yleiset periaatteet sekä menetelmien ominaispiirteet.

Niemisen (2013) raportin pohjalta voidaan todeta, että nuorisokeskuspedagogiikka rakentuu kolmesta osa-alueesta. Nämä kolme osa-aluetta muodostavat nuorisokeskusten kasvatuksellisen ajattelun perustan ja määrittävät ohjausmenetelmien ominaispiirteet. Nuorisokeskuspedagogiikan osa-alueet on esitetty alla olevassa kuviossa 1.

KUVIO 1. Nuorisokeskuspedagogiikkaan vaikuttavat osa-alueet Niemisen (2013) raportin pohjalta.

Kuviossa 1 havainnollistetaan nuorisokeskuspedagogiikan rakentumista. Ihmiskäsitys, oppimiskäsitys sekä toimintaympäristö luovat nuorisokeskuspedagogiikalle pohjan, joka määrittää myös nuorisokeskuspedagogisten menetelmien ominaispiirteet.

3.2.1 Humanistinen ihmiskäsitys

Nieminen (2013) on listannut raportissaan kasvatus- ja ohjaussuhteen ominaispiirteitä, jotka seminaarityöskentelyssä nostettiin nuorisokeskuspedagogiikalle ominaisiksi. Tärkeimmiksi kasvatus- ja ohjaussuhteen periaatteiksi nousivat mm. nuoren ihmisen aito kohtaaminen, työntekijän aito ja luonnollinen läsnäolo sekä usko yksilön ja ryhmän mahdollisuuksiin. Nämä kaikki tekijät linkittyvät kasvatussuhteen ihmiskäsitykseen.

Liisa Veenkivi (1998, 124) on pohtinut ihmiskäsityksen merkitystä kasvatussuhteessa. Veenkivi toteaaakin, että kasvattajan oma ihmiskäsitys tulee ilmi jokaisessa kohtaamisessa. On siis äärettömän tärkeää pohtia, minkälainen ihmiskäsitys nuorisokeskuksissa tapahtuvan kasvatus- ja ohjaussuhteen taustalla tulisi olla. Rauhala (2005, 18) on lähestynyt ihmiskäsityksen termiä kahdelta suunnalta. Empiirisen tutkimuksen terminä ihmiskäsitys voidaan ymmärtää tarkoittavan kaikkea tutkimuskohteeseen liittyviä olet-

tamuksia, jotka ovat olemassa silloin, kun tutkija rajaa kohteensa, asettaa hypoteesinsa ja valitsee menetelmänsä. Rauhala nostaa esimerkiksi lääkärin, jonka mitatessaan potilaan verenpainetta olettaa ihmisen olevan olento, jolla on verenkierto. Samoin esimerkiksi kiipeilynohjaaja olettaa ihmisen olevan olento, joka osaa kiivetä. Yleiskielessä ihmiskäsityksellä on kuitenkin myös väljempi merkitys, jolloin ihmiskäsityksellä tarkoitetaan yleensä perusasennoitumista ihmiseen. (Rauhala 2005, 18.) Tämä perusasennoituminen värittää yksilöiden välisiä ihmissuhteita, aivan kuten edellä todettiin Veenkiven (1998, 124) sanoneen: ihmiskäsitys on osa jokaista kohtaamista.

Veenkivi (1998, 126) näkee ihmiskäsityksen ihmisestä itsestään tulevana ymmärtämisenä, joka muodostuu yksilön kasvatuksen aikana saaduista kokemuksista. Ei siis ole samantekevää minkälaisen ihmiskäsityksen kasvatus- tai ohjaussuhde välittää. Niemisen (2013) raportissa ohjaussuhteen taustalle ei ole nimetty ihmiskäsitystä, mutta ohjaussuhteelle nimettyjen ominaispiirteiden taustalla voidaan nähdä humanistinen ihmiskäsitys.

Humanismilla tarkoitetaan ihmisen, hänen arvonsa, toimintansa ja saavutustensa sekä yleensä inhimillisyyden korostamista ja arvostamista. Kasvatuksessa humanistinen ajattelu korostaa itsenäisyyttä, yksilöllisyyttä ja ihmisen kaikkien kykyjen monipuolista kehittämistä. (Hirsjärvi 1992, 63.) Mikäli ihmiskäsitys ymmärretään Rauhalan mukaisesti (2005, 18) perusasennoitumisena ihmiseen, tulisi humanistisen ihmiskäsityksen välittää edellä mainittuja humanismin piirteitä. Eli asennoituminen tulisi välittää mm. arvostusta toisen ihmisen saavutuksia ja toimintaa kohtaan. Lisäksi ihmiskäsityksen tulisi korostaa inhimillisyyttä ja ihmisen arvoa. Oppimisen näkökulmasta humanistinen ajattelu korostaa yksilön vapautta. Oppimista ei tulisi kontrolloida liikaa, vaan oppijan tulisi saada itse kokeilla ja tehdä johtopäätöksiä. Oppimisprosessissa korostuu siis yksilöllisyys ja itseohjautuvuus. (Partanen 2014, 23.)

Humanistisen ihmiskäsityksen määritelmä tukee Niemisen (2013) raportissa mainittuja kasvatus- ja ohjaussuhteen ominaispiirteitä, joissa korostuivat etenkin nuoren aito kohtaaminen sekä yksilön ja ryhmän mahdollisuuksiin uskomisen. Voidaan siis perustellusti todeta, että nuorisokeskuspedagogisen kohtaamisen taustalla on humanistinen ihmiskäsitys.

3.2.2 Kokemuksellinen oppimiskäsitys

Kokemuksellinen oppimiskäsitys on valittu nuorisokeskuspedagogiikan osa-alueeksi niin ikään Niemisen (2013) kokoaman raportin pohjalta. Raportissa nuorisokeskuspedagogiikan oppimiskäsityksessä korostuvat mm. tekemällä ja kokemalla oppiminen, oppiminen itse valitun haasteen äärellä sekä kokemusten kautta oppiminen. Lisäksi raportissa todetaan nuorisokeskusten olevan erilaisia oppimisympäristöjä, joissa huomioidaan erilaisten toimintaympäristöjen mahdollisuudet.

Manninen ja Pesonen (1997) ovat määritelleet oppimisympäristön paikaksi, tilaksi, yhteiseksi tai toimintakäytännöksi, jonka tarkoituksena on edistää oppimista (Manninen ym. 2007, 15). Merkittävää määritelmässä on yhteisön huomioiminen oppimisympäristöksi, jolloin oppimisympäristö ei ole vain fyysiseen paikkaan sidonnainen. Näin oppiminen ja opetus laajenevat perinteisestä luokkahuone-ajattelusta joustavaksi kokonaisuudeksi, missä myös esimerkiksi nuorisokeskuksissa tapahtuvalla oppimisella on sijansa. (Manninen ym. 2007, 15–16.)

Oppimisympäristön suunnittelun taustalla on aina jokin oppimiskäsitys. Oppimisympäristö voidaankin nähdä opetuksen ja koulutuksen suunnittelua ohjaavana pedagogisena mallina, jossa opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnetään oppimisteoreettisia periaatteita. Näin oppiminen tapahtuu tietoisesti valituissa, oppimiskäsityksen mukaisissa, oppimista tukevissa ympäristöissä. (Manninen ym. 2007, 18; 108–109.) Nuppi -seminaarien ja Niemisen (2013) raportin pohjalta kokemuksen painottaminen ja kokemuksellinen oppimiskäsitys nousivat nuorisokeskuspedagogiikan kantavaksi oppimiskäsitykseksi.

Kokemuksellisen oppimiskäsityksen keskiössä on yksilön kokemus, ja sen kautta oppiminen. Kokemuksellisen oppimiskäsityksen mukaan oppiminen nähdään syklisenä prosessina, jossa onnistunutta oppimiskokemusta seuraa aina uusi kokemus. Kolb (1984) on mallintanut kokemuksellisen oppimisen jatkuvaksi kehämalliksi, johon oppimisen vaiheet on tiivistetty neljään osaan. Mallissa oppiminen alkaa aina kokemuksesta, jota seuraa koetun tilanteen reflektointi. Uuden kokemuksen reflektointia seuraa aina jo olevassa olevien mallien tarkastelu. Oppiminen tapahtuu, kun uusi kokemus liitetään osaksi jo olemassa olevaa tietoa. (Stremba 2009, 182.) Kokemuksellisen oppimisen kehä Kolbin (1984) mukaan on esitetty kuviossa 2.

KUVIO 2. Kolbin (1984) kokemuksellisen oppimisen kehä

Toisin sanoen kokemuksellisen oppimiskäsityksen mukaan oppimisen kannalta tärkeänä pidetään oppijan omia kokemuksia ja itsereflektiota. Ohjaajan tai opettajan tehtävänä on olla toiminnan järjestäjä, joka antaa riittävästi tilaa oppijan omalle kasvulle ja tukee tätä itseohjautuvuuteen. (Hellström 208, 274–275.) Nuorisokeskuspedagogiassa toiminnassa kokemuksellisen oppimiskäsityksen tulisi suunnata oppimisympäristöjen suunnittelua. Toisin sanoen, toiminnassa tulisi luoda oppimisympäristöjä, joissa yksilön on ohjaajan tuella mahdollisuus kokea uusia kokemuksia.

Kokemuksellisen oppimisen mallia hyödyntäviä sovellutuksia on monia. Näistä seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka näkyvät vahvasti myös nuorisokeskusten toiminnassa. Oppiminen sekä seikkailukasvatuksessa että elämyspedagogiikassa tapahtuu kokemusten kautta, eikä rajanvetoa termien välille ole helppoa tehdä. Elämyspedagogiikkaa on perinteisesti luonnehdittu kokonaisvaltaiseksi, käden, pään ja sydämen osa-alueet yhdistäväksi toiminnaksi, joka koskettaa ihmistä kokonaisuudessaan: aktiivisen tekemisen rinnalla kulkee affektiivinen, eli kokemisen ja elämisen, osa-alue sekä kognitiivisen aivotoiminnan osa-alue. Toisin sanoen toiminnassa koetuista elämyksistä opitaan kokemusten reflektoinnin kautta. Seikkailukasvatusta puolestaan on määritelty käytännön kasvatustieteenä, jossa seikkailutoimintaa hyväksikäyttäen vaikutetaan monipuolisesti kasvatettavaan. Seikkailukasvatus on seikkailupainotteinen

elämyspedagogiikan muoto, kun taas elämyspedagogiikka voidaan nähdä laajempaan kasvatustoimintana, johon seikkailukasvatus kytkeytyy. (Karppinen 2007, 79; Karppinen 2010, 118 – 119.) Sekä seikkailukasvatusta että elämyspedagogiikkaa voidaan pitää hyvinä menetelminä nuorisokeskuspedagogiikan toteuttamiseen käytännössä. Kokemuksen hyödyntämiseen nuorisokeskuspedagogiikassa palataan yksityiskohtaisemmin kappaleessa neljä.

3.2.3 Nuorisokeskukset toimintaympäristönä

Nuorisokeskuspedagogiikan muotoutumiseen vaikuttaa luonnollisesti myös toimintaympäristö, jossa sitä toteutetaan. Nuorisokeskuspedagogiikan rakentumiseen vaikuttavina tekijöinä nähdään sekä konkreettinen toimintaympäristö, että taustalla vaikuttava arvoympäristö.

Vaikka valtakunnalliset nuorisokeskukset ovat omia yksiköitään, on kaikissa keskuksissa sitouduttu toimimaan yhteisten arvojen mukaisesti. Arvojen tulisi olla toiminnassa näkyviä keskeisiä periaatteita ja reunaehtoja. Suomen nuorisokeskusten strategiassa yhteisiksi arvoiksi on määritetty:

1. yhdenvertaisuus, jolla tarkoitetaan aitoa ja kunnioittavaa kohtaamista riippumatta yksilön taustasta tai ominaisuuksista.
2. elämän ja ympäristön kunnioittaminen, jolla tarkoitetaan elämönhallinnan vahvistamista, terveitä elämäntapoja, kestävästä kehitystä ja luontosuhteen vahvistamista.
3. yhteisöllisyys ja yksilöllisyys, jolla tarkoitetaan sekä yhteisöllisyyden että yksilöllisyyden kunnioittamista. Lisäksi nähdään, että yhteisössä tärkeitä asioita ovat yhdessäolo, välittäminen ja turvallisuus yksilöä ja hänen tarpeitaan kunnioittaen.
4. osallisuus, jolla tarkoitetaan jokaisen mahdollisuutta tulla kuulluksi ja vaikuttaa. Lisäksi nuorisokeskuksissa uskotaan, että lapsella ja nuorella on kykyjä ratkaista itse omia asioitaan, kun häntä siinä tuetaan. (Suomen nuorisokeskusten strategia 2020.)

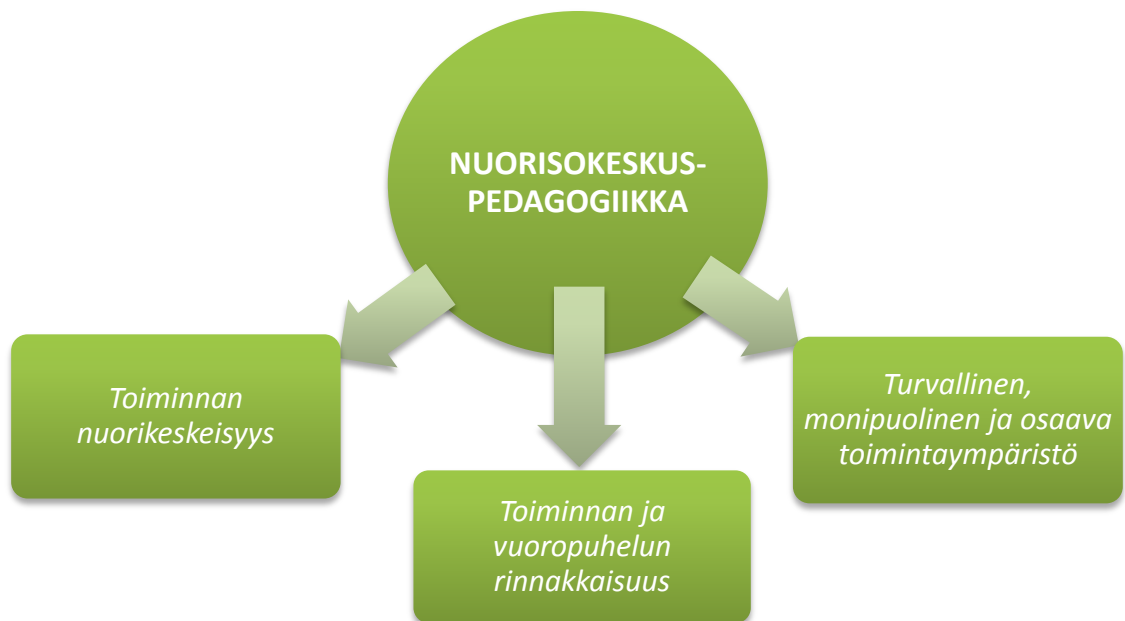
Arvoympäristön lisäksi nuorisokeskuspedagogiikkaan vaikuttaa keskusten tarjoama konkreettinen ympäristö. Luonnon läheisyydessä sijaitsevat nuorisokeskukset tarjoavat erilaisia toimintamahdollisuuksia, joissa oppiminen ja uuden kokeminen on mahdollista. Nuppi -seminaareissa ja Niemisen (2013) raportissa tärkeäksi osaksi toimin-

taympäristöä nousivat myös turvallisuus, monipuolisuus sekä osaava henkilökunta, joka toteuttaa tavoitteellista ja tietoista nuorisokeskuspedagogiikkaa.

3.3 Nuorisokeskuspedagogiikka käytännössä

Hämäläisen ja Nivalan (2008, 15) mukaan -pedagogiikkaloppuiseen termiin liittyy aina kasvatuksen teorian lisäksi käytäntö, joista yhdessä muodostuu kasvatuksellinen kokonaisuus. Nuorisokeskuspedagogiikan kasvatuksellisina teorioina voidaan siis pitää humanistista ihmiskäsitystä ja kokemuksellista oppimiskäsitystä, joiden lisäksi pedagogiikan muodostumiseen vaikuttaa olennaisena osana nuorisokeskusten toimintaympäristö. Tämän taustan pohjalta voidaan määritellä, mitä nuorisokeskuspedagogiikka käytännössä tarkoittaa.

Alla olevassa kuviossa 3 on esitetty nuorisokeskuspedagogiikan käytännön tunnuspiirteet. Kuviossa 3 esitetyt nuorisokeskuspedagogiikan tunnuspiirteet mukailevat Niemisen (2013) raportissa esitettyjä nuorisokeskuspedagogiikan lähtökohtia.

KUVIO 3. Nuorisokeskuspedagogiikan tunnuspiirteet Niemisen (2013) raporttia mukaillen.

Käytännön tunnuspiirteet on johdettu aiemmin esitetystä kasvatuksellisesta teoriasta. Jäsennyksessä toiminnan nuorikeskeisyys pohjautuu humanistisen ihmiskäsityksen

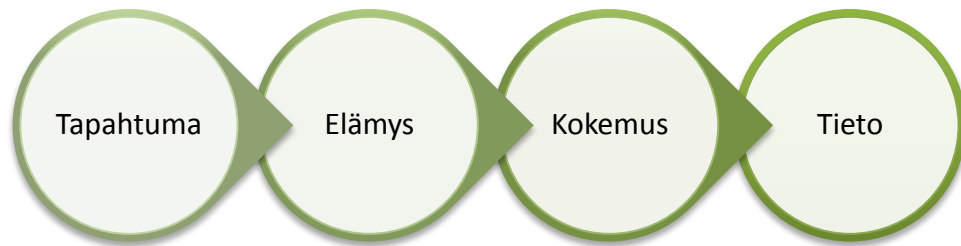
mukaisesti yksilön kykyihin uskomiseen. Nuorisokeskuksissa toteutettavan pedagogiikan lähtökohtana tulisi aina olla ensisijaisesti nuori ihminen sekä hänen henkilökohtaiset tarpeet ja tavoitteet. Toiminnan ja vuoropuhelun rinnakkaisuus puolestaan pohjautuu kokemuksellisen oppimisen teoriaan. Nuorisokeskuspedagogiikassa toiminnallisuus nähdään välineenä nuoren tulkitsemiseen, ymmärtämiseen ja ohjaamiseen. Vuoropuhelu on merkittävä osa onnistunutta oppimisprosessia. Turvallinen, monipuolinen ja osaava toimintaympäristö puolestaan painottaa toimintaympäristölle asetettuja vaatimuksia, jotta oppiminen on mahdollista. Toiminta ympäristöön liittyy myös olennaisena osana osaava henkilökunta, joka toteuttaa tavoitteellista ja tietoista nuorisokeskuspedagogiikkaa. (Nieminen 2013.)

Tämä kasvatuksellisen taustateorian ja käytännön tunnuspiirteiden kokonaisuus muodostaa yhtenäisen nuorisokeskuspedagogiikan. Mainittujen osa-alueiden tulisi muodostaa kasvatuksellisen ajattelun perustan, jonka tulisi näkyä ja toteutua kaikissa nuorisokeskusten toiminnoissa.

4 YKSILÖN KOKEMUS OSANA NUORISOKESKUSPEDAGOGIIKKA

Nuorisokeskuspedagogiikan tunnuspiirteet mahdollistavat ja tukevat nuorta kokemaan uusia kokemuksia turvallisessa toimintaympäristössä. Yksilön kokemus nousee toiminnassa merkittävään rooliin, joten on syytä tarkastella, miten kokemisen prosessi vaikuttaa yksilön kasvuun, ja miten sitä voidaan parhaalla mahdollisella tavalla tukea.

Michl:n (2009, 11) mukaan elämystä ja kokemusta hyödyntävän toiminnan voi tiivistää tapahtumaketjuun. Tapahtumaketju on esitetty kuviossa 4.

KUVIO 4. Elämystä ja kokemusta hyödyntävän toiminnan tapahtumaketju Michl (2009, 11) mukaan.

Tapahtumaketju lähtee liikkeelle tapahtumasta, joka on konkreettista toimintaa, johon osanottajat osallistuvat. Nuorisokeskuspedagogisessa toiminnassa tapahtuma on valitussa oppimis- tai toimintaympäristössä tapahtuva tilanne, jossa yksilön on mahdollista kokea esimerkiksi luonnon, ryhmän tai muiden haasteiden kautta. Tässä tapahtumassa yksilö kokee henkilökohtaisella tasolla erilaisia elämyksiä, joiden vaikutukset hän prosessoi ja käsittelee omakohtaisesti. Toiminnan keskiössä on siis nuoren henkilökohtainen kokemus. Nämä henkilökohtaiset elämykset pyritään jakamaan keskustellen ja reflektoiden, eli toiminnan rinnalla kulkee vuoropuhelu. Reflektoinnin ja yhteisen käsittelyn avulla tuetaan kokemuksen merkityksen rakentumista ja varmistetaan, etteivät tapahtumat jää pelkiksi tapahtumiksi. Merkitykselliset kokemukset muodostavat vähitellen tietoa ja taitoja. (Michl 2009, 11.)

4.1 Kasvattava kokemus

Michlin (2009) edellä mainitun tapahtumaketjun mukaisesti voidaan todeta, että kokemuksen kautta voi oppia ja muodostaa uutta tietoa ja taitoja. Perttula (2007, 56) näkee kokemuksen merkittävänä tekijänä yksilöksi kehittämisessä. Hänen mukaansa ihmiselle itselleen erityisen merkittävää kokemusta voidaan kutsua elämykseksi, jolla on merkittävä rooli yksilöksi kehittämisessä. Kokemiseen voidaan liittää vahvasti itse-tiedostuksen taso, jossa kokemisen hetkellä ihminen kykenee olemaan tietoinen itsestään kokijana ilman kieltä tai käsitteitä. Koettu hetki voi olla jopa niin henkilökohtainen, että sitä on vaikea pukea sanoiksi. Sanotaankin, että tällaiset merkittävät kokemukset kertovat ihmiselle mikä on oikein ja tavoittelemisen arvoista juuri heidän elä-

mässään. Merkittäviä kokemuksia voidaan siis pitää arvojen ja elämän suunnan rakennuspaloina. (Perttula 2007, 57–61.)

Pedagogisessa toiminnassa, kuten nuorisokeskuspedagogisessa toiminnassa, yksilöksi kasvattava kokemus voidaan nähdä kasvatukseen liittyvän vuorovaikutuksen tavoitteena. (Karppinen 2007, 79.) Puhuttaessa kasvusta ja kasvatuksesta, liitetään siihen usein ajatus muutoksesta. Ihmisenä kasvamisen ilmiöön liittyy aina toimintatapojen, asenteiden tai olettamuksia muutosta, jonka käynnistymiseen tarvitaan usein oman motivaation lisäksi jokin eteenpäin sysäävä tapahtuma. (Räty 2011, 33–34.) Tapahtuma ja oppimisympäristö tukevat yksilön kasvuprosessia, mutta lopullinen vastuu muutoksesta on yksilöllä itsellään. Yksilön kasvuprosessiin kuuluu kolme eri vaihetta: tiedostaminen, vastuun ottaminen ja kokeilu. Tiedostaminen voidaan nähdä ensimmäisenä vaiheena, jossa yksilön tietoisuus esimerkiksi itsestään, ajatuksistaan ja toimintamalleistaan herää. Tiedostamisen prosessissa ihminen voi havaita muutoksen halua tai tarvetta esimerkiksi omassa käyttäytymisessään. Jotta kehittyminen halutussa osaluueessa tapahtuisi, on yksilön itse päätettävä muutoksesta ja otettava siitä vastuu. Päätöksen ja vastuun ottamisen jälkeen uudenlaiset mallit kokeillaan käytännössä. Mikäli kokeilut onnistuvat, ne vahvistuvat ja saavat toistoa, ja muuttuvat pidemmällä aikavälillä mahdollisesti osaksi yksilön arkielämää. (Räty 2011, 40–43.)

Kasvatuksellisen toiminnan ensisijainen tavoite ei ole tarjota yksilölle suuria kokemuksia, vaan luoda kokemisen mahdollistava ympäristö, jossa yksilöllä on mahdollisuus esimerkiksi itsensä peilaamiseen tai uusien tapojen kokeilemiseen. Toiminta korostaa yksilöä itseohjautuvana kokijana, josta itsestään muutos on kiinni. Ei kuitenkaan oleteta, että lyhytkestoisilla leireillä tai muissa ohjauksissa päästäisiin muutoksen tasolle, mutta lyhytkestoinenkin tapahtuma voi olla muutoksen aloittava tekijä. (Räty 2011, 40–43.) Tämä on hyvä muistaa myös nuorisokeskusten toiminnassa, jossa lyhytkestoiset leirikoulut ovat arkipäivää.

4.2 Kokemuksen käsittely

Koetut kokemukset eivät takaa kasvatuksen laatua ilman niiden merkityksien ymmärtämistä tai tiedostamista. Kaikki kokemukset eivät suinkaan tule automaattisesti tietoisuuteemme, tai niitä ei ymmärretä. Tästä syystä kokemusta hyödyntävän toiminnan tulee olla jatkuvaa toiminnan ja reflektoinnin jatkuvana vuorovaikutusta. Reflektoin-

nin avulla koettuja tuntemuksia pyritään prosessoimaan, pukemaan sanoiksi, sillä vain ymmärretystä kokemuksesta on mahdollista oppia. (Karppinen 2007, 77.)

Aivotutkimuksen näkökulmasta aivot koostuvat hermoverkoista, joita oppiminen vahvistaa ja järjestee. Mitä voimakkaampi tai merkittävämpi on se kokemus tai impulssi, joka aikaansaa oppimista, sitä vahvemiksi hermoverkkojen yhteydet aivoissa muodostuvat. Oppiminen tästä näkökulmasta tapahtuu juuri silloin, kun aivot järjestävät sisäisiä malleja käyttämällä jo koettuja kokemuksia ymmärtääkseen uuden tiedon. Uusi tieto liitetään siis vanhoihin kokemuksiin. Jotta kokemukset voidaan tietoisesti prosessoida, tulee ne palauttaa ihmisen mieleen toiminnan jälkeen. Ilman reflektointia toiminta uhkaa jäädä tilanteiksi, joilla ei välttämättä ole kasvatuksellista vaikutusta lainkaan. (Luckner & Nadler 1997, 10–11.)

Prosessointia voidaan pitää myös toiminnan ehdottomana osana, jotta kokemusten ja tunteiden syyt voidaan todella ymmärtää. Ihmisen kokemuksiin liittyy aina tunnetila, ja vallitsevasta tunnetilasta riippuen ihminen reagoi kognitiivisella tasolla kokemukseen eri tavoilla. Jopa siinä on eroja, miten kokemus aivoihin tallentuu. Negatiivisesti väritynyt informaatio kulkeutuu aivoissa manteliumakkeeseen, joka vastaa ihmisen alkukantaisesta ”taistele tai pakene” -reaktiosta. Näin ollen ihminen voi esimerkiksi oppia pelkäämään asioita ilman, että pelkojen todelliset syyt koskaan tulevat hänen tietoisuuteensa. Silti nämä käyttäytymismallit voivat ohjata hänen elämäänsä. Nämä kokemukset eivät tule tietoisuuteen ilman, että ihminen itse niitä prosessoii. (Heckmar & Michl 2013, 19–20.)

Nuoren kasvu tapahtuu siis kokemusten kautta. Vaikka kasvuprosessi on aina henkilökohtainen, voidaan sen käynnistymistä tukea oikeanlaisen oppimisympäristön avulla. Myös kokemuksen ymmärtäminen ja prosessoiminen on aina yksilön oma tehtävä, mutta tätä prosessia voidaan ammattitaitoisella ohjauksella tukea.

5 OHJAUS NUORISOKESKUSPEDAGOGISESSA TOIMINNASSA

Nuorisokeskuspedagogiikan toteutuminen käytännön tasolla jää pääsääntöisesti nuorisokeskuksissa toimivien ohjaajien vastuulle. Toki koko nuorisokeskuksen henkilökunnan tulisi työssään toimia nuorisokeskuspedagogiikan tunnuspiirteiden mukaisesti.

Olipa nuorisokeskuspedagogiikan toteuttaja keskuksen ohjaaja tai keittäjä, tulisi ohjauksessa aina näkyä nuorisokeskuspedagogiikan tunnuspiirteet.

5.1 Ohjaus pedagogisena toimintana

Ohjauksen käsitteen lähestyminen pedagogisessa toiminnassa ei ole yksiselitteistä, eikä teoreettista määritelmää ole helppo tehdä. Latomaa (2012) lähestyy ohjausta pedagogisesta ja psykologisesta näkökulmasta, jossa ohjaus nähdään aina ohjaajan ja ohjattavan välisenä suhteena. Psykologisesta näkökulmasta ihminen on mentaalissa ja merkityksiä antavassa suhteessa maailmaan, joiden mentaalista haltuunottoa voidaan sanoa sivistysprosessiksi. Ohjaus puolestaan nähdään ohjaajan pedagogisena toimintana, joka tukee ja edesauttaa yksilön sivistys- ja muutosprosessia. Latomaan (2012) mukaan kaikkea pedagogista toimintaa, kuten ohjausta, voidaan lähestyä psykologisesta näkökulmasta neljän periaatteen, ymmärtämisen kyvyn, ymmärtämisen välittämisen, ymmärtämisen lähtökohtien ja paremman ymmärryksen kautta.

Ymmärtämisen kyvyn periaatteen mukaan pedagogisessa toiminnassa uskotaan aina yksilön omaan kykyyn ja pyrkimykseen ymmärtää maailmasuhteitaan, ja että muutoksen mahdollisuus on aina yksilössä itsessään. Ymmärtämisen välittämisen periaatteella tarkoitetaan sitä, että ohjattava tarvitsee ulkopuolista tukea maailmasuhteidensa haltuunotossa. Toisin sanoen ohjaaja pyrkii tulkitsemaan ja ymmärtämään ohjattavan elämäntilannetta ja kokemuksia. (Latomaa 2012.) Ojanen (2006, 66) lähestyy ohjaussuhdetta samaan tapaan dialogin näkökulmasta, jossa ohjaaja antaa ohjattavalle mahdollisuuden ilmaista itseään ja samalla elää yhteiset tilanteet ohjattavan näkökulmasta.

Latomaan (2012) jäsenyyksessä ymmärtämisen lähtökohtien periaate painottaa sitä, että ohjauksessa lähdetään aina ohjattavan sen hetkisestä elämäntilanteesta ja ymmärrys välitetään tätä vastaavalla tavalla. Paremman ymmärryksen periaate sisältää ajatuksen muutoksesta parempaan ymmärtämisen ja käsityskykyyn. Toisin sanoen ohjaus voidaan nähdä toimintana, jossa ohjaaja pyrkii tulkitsemaan ja ymmärtämään ohjattavan mentaalisia maailmasuhteita – eli esimerkiksi elämäntilannetta, kokemuksia ja toimintaa – ja välittämään tämän ymmärryksen ohjattavalle. Ohjaajan välittämän ymmärryksen avulla ohjattavan on mahdollista tavoittaa uusi, parempi ymmärrys. (Latomaa 2012.) Ojasen (2006, 66) mukaan ohjaajan ammattitaitoa onkin kyky nähdä asioita eri suunnista ja tarjota ohjattavalle yleisyysnäkökulma.

Pedagoginen toiminta voidaan sisällön näkökulman mukaan jakaa asiakeskeisiin ja yhdessäolokeskeisiin perusmuotoihin. Asiakeskeinen toiminta on kognitiivisia tietoja ja taitoja antavaa ja tarjoavaa, johon voidaan laskea esimerkiksi koulutus ja opetus. Yhdessäolokeskeinen toiminta puolestaan painottaa tunnerakenteita ja on sisällöltään emotionaalista, kokemuksellista ja tukevaa. Tällaiseksi toiminnaksi voidaan lukea esimerkiksi kasvatus ja terapeutinen toiminta. Ohjausta ei suoraan voi luokitella selvästi miksikään pedagogisen toiminnan perusmuodoksi, mutta samalla ohjaus voi tapahtua minkä tahansa pedagogisen toiminnan alueella. Voidaankin sanoa, että ohjaus on rajankäyntiä, joka voi saada ohjattavan tarpeiden ja tilanteen mukaan piirteitä kaikista pedagogisen toiminnan perusmuodoista. (Latomaa 2012.)

5.2 Nuorisokeskuspedagogiikka ohjauksen näkökulmasta

Edellä määriteltiin, mitä ohjaus pedagogisena toimintana on. Seuraavaksi tarkastellaan minkälaisia erityispiirteitä ohjaus saa nuorisokeskuspedagogiikan näkökulmasta, ja millaisia konkreettisia menetelmiä ohjauksessa voidaan käyttää sen toteutumiseksi. Nuorisokeskusten suurin asiakasryhmä on erimittaiset leirikoulut, joten ohjausta on ajateltu etenkin leirikouluohjelmien ja -ohjauksen kautta.

5.2.1 Yksilön kasvun tukeminen reflektoinnin kautta

Toimintaa ja vuoropuhelua yhdistävää toimintaa on luonnehdittu kokonaisvaltaiseksi, käden, pään ja sydämen osa-alueet yhdistäväksi toiminnaksi, joka koskettaa ihmistä kokonaisuudessaan. Aktiivisen tekemisen rinnalla kulkee affektiivinen, eli kokemisen ja elämisen, osa-alue sekä kognitiivisen aivotoinnin osa-alue. Toisin sanoen toiminnassa koetuista elämyksistä opitaan kokemusten reflektoinnin kautta. (Karppinen 2007, 79, 84; Telemäki 1998, 43.) Ojanen (2006, 76) näkee, että ohjauksessa reflektoinnin keskeinen tavoite on saada ohjattavat luottamaan enemmän omaan kokemukseen ja asiantuntijuuteen kuin ulkopuolisiin auktoriteetteihin. Reflektointi voidaan nähdä välineenä, jonka avulla ohjattava voi astua pois rutiineistaan tarkastella tilanteita uusista näkökulmista.

Oppimisen voidaan ajatella tarkoittavan yksilön kasvuprosessia. Kasvu tapahtuu kokemuksellisen oppimiskäsityksen mukaan siis kokemusten kautta. Onnistuneessa

kasvuprosessissa ohjaajan tuki on merkityksellinen, ja Rädyn (2011, 80) mukaan kasvuprosessin ohjaaminen on keskeinen osa ohjaajan työtä. Onnistuneeseen toiminnan ja vuoropuhelun yhdistävään oppimisprosessiin liittyy ohjaajan kannalta oikeanlaisen oppimisympäristön valinta sekä kokemuksen käsittelyn tukeminen.

Ohjaajan rooli reflektointitilanteissa on aina johdatella ohjattavat pohtimaan kokeemaansa. Ohjaajan tulisi ikään kuin antaa ja luoda tilaa ohjattavalle, ja auttaa tätä löytämään itsestään kokevan puolen lisäksi tutkiva puoli. Ohjaajan ja ryhmän kanssa käydyt reflektoinnit ja palautekeskustelut voivat auttaa esimerkiksi opittujen asioiden purkamisessa, tunteiden tunnistamisessa ja ilmaisemisessa, sekä tavoitteiden asettamisessa ja tarkastamisessa. Ohjaajan tehtävänä on järjestää reflektoinnit ryhmän kannalta sopivana ajankohtana sopivin menetelmin. Ohjaajan tarkoituksena ei ole kertoa ryhmälle mitä hän näki toiminnassa, vaan pikemminkin johdatella ryhmäläisiä itse pohtimaan tapahtunutta ja sen vaikutuksia. Tärkeintä on, että ongelmakohtat käsitellään aina yhdessä rakentavia ratkaisuja etsien. Ohjaajan tehtävänä on myös johdatella yksilöt etsimään toiminnalle linkkejä ja yhtymäkohtia heidän omaan elämäänsä, jotta kokemukset sijoittuisivat arkeen. (Ojanen 2006, 81; Rätty 2011, 82–84.)

5.2.2 Nuorikeskeisyyden tukeminen ohjaustyylin avulla

Koska toiminta nuorisokeskuspedagogiikassa keskittyy ohjattavan henkilökohtaisiin kokemuksiin, on kokemiselle myös annettava tilaa. Toiminnan nuorikeskeisyydellä pyritään siihen, että nuorella on tilaa kokea, mutta toisaalta myös vastuu omasta toiminnastaan.

Joustavuus ohjaustyyleissä on merkittävää toiminnassa, jossa tilanteet voivat muuttua nopeasti ja ryhmien sekä yksilöiden taso vaihdella merkittävästi. Priestin ja Gassin (2005) mukaan ääripäät ohjaustyyleissä ovat itsevaltainen ohjaustyyli ja vetäytyvä ohjaustyyli, joiden välimaastoon sijoittuu demokraattinen ohjaustyyli (Stremba 2009, 177). Merkittävin ero ohjaustyylien välillä on se, kenellä on valta tehdä päätöksiä. Itsevaltaisessa ohjaustyyliässä kaikki valta on ohjaajalla, kun taas toisessa ääripäässä kaikki valta on ohjattavilla. Demokraattista ohjaustyyliä luonnehtii yhdessä tehdyt päätökset, jossa ohjaaja ja ohjattavat työskentelevät yhdessä ongelmien ratkaisemiseksi. Sysäämällä päätösvalta ohjattaville ei kuitenkaan aina tue kasvuprosessia, ohjauksessa onkin Telemäen ja Bowlesin (2001, 33) mukaan aina kyse jännitteestä johdetta-

vuuden ja ei-johdettavuuden välillä. Kun kyse on esimerkiksi yhteistoiminnallisen tehtävän ratkaisusta, on päätös vastuu ja -valta ohjattavilla, vaikka ratkaisu tehtävän kannalta olisikin epäonnistunut. Priestin ja Gassin (2005) mukaan ohjaustyylin valinnassa olennaista on tehtävän luonne ja ryhmä sekä yksilöiden suhteet. Tämän lisäksi valintaan tulisi vaikuttaa ympäristön mahdolliset riskit, ryhmän toiminta, yksilöiden sekä ohjaajan omat taidot ja tehtyjen päätösten seuraukset. Mitä suotuisimmat olosuhteet edellä mainittujen osa-alueiden kannalta ovat, sitä enemmän ohjattaville on turvallista antaa vastuuta. Lopullinen vastuu toiminnassa on kuitenkin aina ohjaajalla. (Stremba 2009, 177–181.) Jotta yksilö pääsee itse ottamaan vastuuta toiminnastaan, on valtaa myös annettava. Kuitenkin on osa ohjaajan ammattitaitoa tunnistaa tilanteet, joissa päätösvaltaa ja vastuuta pystytään antamaan ja milloin toiminta on parempi pitää ohjaajavetoisena.

Pulkamo (2007, 499) on pohtinut ohjaussuhteen merkitystä seikkailutoiminnan kannalta. Pulkamon ajatukset ohjaussuhteesta ovat rinnastettavissa myös nuorisokeskuspedagogiikkaan, vaikka hän viittaakin tekstissään seikkailukasvatukseen. Pulkamon (2007, 499) mukaan ohjaajan oma kasvatuksellinen näkökulma määrittää pitkälti sen, kuinka ohjausta toiminnassa käytännössä toteutetaan. Vastakkaisina esimerkkeinä voidaan pitää behavioristista ja humanistis-konstruktivistisesta lähestymistapaa toimintaan. Behavioristiseen toimintaan liittyvät kilpaileminen, rangaistukset sekä palkinnot ja itsevaltainen ohjaustyylit. Ohjaussuhde nähdään usein kohde-toimijasuhteena, jossa ohjaajalla on tekijän ja toimijan rooli ja ohjattavalla puolestaan toiminnan kohteen rooli. Toiminnassa kaikki vastuu on helposti ohjaajalla, eikä itseohjautuvuuteen löydy tilaa. Päinvastainen esimerkki behaviorismille on humanistis-konstruktivistinen kasvatuskäsitys, jossa ihminen nähdään sisältäpäin ohjautuvana oppijana, joka oppii uutta tietoa vanhojen kokemusten pohjalta. Ohjaussuhde nähdään toimijoiden välisenä suhteena, jossa ohjaaja ja ohjattava ovat samalla viivalla ja vuorovaikutustilanteet ovat tasa-arvoisia osapuolten kesken. Sanomattakin selvää on, että jälkimmäinen ohjaustyylit tarjoaa enemmän mahdollisuuksia itseohjautuvuuteen ja kasvuprosessin toteutumiseen, sillä motivaatio toimintaan lähtee sisältäpäin eikä ulkoisista tekijöistä, kuten palkinnoista tai rangaistuksista. (Pulkamo 2007, 499–509.) Ohjaustyylit on ohjaajan tietoinen valinta ja työkalu, joka tulisi tilanteen mukaisesti valita.

5.2.3 Kasvua tukevan oppimisympäristön luominen

Nuorisokeskuspedagogiikan yhtenä ominaispiirteenä voidaan pitää turvallista ja osavaa toimintaympäristöä. Ohjaajan vastuulla on luoda yksilöille sopiva oppimisympäristöympäristö, jossa kokeminen ja vastuunottaminen on mahdollista. Ympäristön muodostamisessa erityisen tärkeäksi nousee ohjaajan kokemus ja tuntemus asiakasryhmästään, sillä ohjaajan on osattava valita ryhmänsä tarpeisiin vastaava ympäristö aktiviteetteineen. (Räty 2011, 33–39.)

Ihmisen toiminta-alue voidaan karkeasti jakaa kolmeen osaan: turvan alueeseen, jouston alueeseen sekä kasvun alueeseen. Näistä turvan alue on yksilön mukavuusalue, johon kuuluu kaikki mikä on hänelle entuudestaan tuttua ja mitä hän tietää. Tällä alueella ihminen kokee hallitsevansa elämäänsä. Koska toiminnan tarkoituksena on tarjota tilaisuus itsensä ja tapojensa peilaamiseen, on yksilöt saatava pois mukavuusalueeltaan. Uudet ja ennen kokemattomat tilanteet tarjoavat tämän mahdollisuuden siirtyä turvan alueelta jouston alueelle. Uutta tilannetta luonnehtii usein hallitsemattomuuden tunne, josta yksilö selviytyy joko palamaalla ahdistavasta tilanteesta takaisin turvan alueelle tai luomalla uusia toiminta- ja ratkaisumalleja. Kun prosessoinnin kautta uusi tilanne ei enää näyttäydy ahdistavana tai stressaavana, on siirrytty kasvun alueelle, jossa pelkojen ja ahdistuksen tilalle nousee itsehallinta. Toisin sanoen kasvamisen prosessissa tilanne muuttuu uudesta ja ahdistavasta osaksi turvan aluetta. (Räty 2011, 33–39.)

Toiminnassa pyritään luomaan ympäristö ja tilanne, jossa yksilöiden on mahdollisuus siirtyä turvan alueelta jouston alueelle turvallisessa ympäristössä. Tässä prosessissa ohjaajan tuntemus asiakasryhmästä ja aktiviteettien hallinta on erityisen tärkeää, jotta hän osaa valita ryhmän tarpeita palveleva, sopivan haasteelliset aktiviteetit. Haasteellinen toiminta tukee yksilön kasvua, mutta on ohjaajan tehtävä huolehtia, etteivät olosuhteet muutu kenellekään liian haastaviksi. Liian haastava tai pelottava toiminta ajaa yksilön vaaran alueelle, jossa ahdistus ja paniikki voivat estää oppimisen. (Räty 2011, 33–39.)

Henkilökohtaisesti, jouston alueella koettu elämys siis kasvattaa nuorta yksilönä. Herää luonnollisesti kysymys siitä, miten ohjaaja kykenee luomaan oppimisympäristön, joka edistää yksilön kasvuprosessia. Voidaan puhua ns. takaperin suunnittelusta, jossa

liikkeelle ei lähdetä toiminnasta, vaan halutuista lopputuloksista. Toiminnan suunnittelun ensimmäisenä askeleena tulee miettiä, mitä toiminnalla halutaan saavuttaa. Seuraavaksi on pysähdyttävä miettimään miten voidaan arvioida, onko haluttuihin oppimistuloksiin päästy. Eli toisin sanoen, miten toimintaa voidaan reflektoida. Vasta suunnittelun viimeisenä vaiheena valitaan haluttuja oppimistuloksia palvelevat toimintamuodot. (Rheingold 2009, 41–42.)

6 KEHITTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT

Nuorisokeskuspedagogisen ohjaamisen koulutusta on lähdetty kehittämään yhdessä SNK ry:n hakevastaavana toimivan Riikka Rouvisen kanssa. Idea koulutusmateriaalin kehittämiseen lähti syksyllä 2013, kun tiedustelin SNK ry:ltä mahdollisia opinnäyte-työn aiheita. Alkuperäinen idea oli lähteä kehittämään koulutusmateriaalia seikkailuohjaajille, mutta kevään myötä koulutuksen aihe muovautui lopulliseen muotoonsa keskittyen nuorisokeskuspedagogiikkaan. Koulutusmateriaalia on suunniteltu tiiviissä yhteistyössä Nuppi-hankkeesta vastaavan Rouvisen kanssa. Päävastuu koulutuksen kehittämisestä ja suunnittelemisesta oli minulla, mutta yhteisissä palavereissa sain paljon tukea ja ideoita Rouviselta. Kehittämistyö eteni jouhevasti. Minä työstin aihetta eteenpäin, ja lähetin materiaalin tasasin väliajoin Rouviselle kommentoitavaksi. Aloin itse työskentelemään SNK ry:llä helmikuussa 2014, jonka jälkeen pääsimme pitämään palaveria aina tarvittaessa. Koulutusmateriaalin kehittäminen ja taustateorian työstäminen tapahtui pääasiassa keväällä 2014, ja koulutuksen pilotointi kesäkuussa 2014. Esittelen pilotoinnin tuloksia lisää luvussa kahdeksan.

Tässä luvussa käyn läpi koulutuksen suunnitteluun ja muotoutumiseen vaikuttavia lähtökohtia, sekä esittelen koulutukselle laaditut tavoitteet.

6.1 Kehittämistarve

Nuorisokeskuspedagogiikan tulisi olla kasvatuksellisen ajattelun perusta kaikissa nuorisokeskuksissa. Kuitenkin keskuksat ovat melko itsenäisiä toimijoita, joilla on omat vakiintuneet käytäntönsä. Yhteinen perusta vaatii myös yhteisymmärrystä keskusten välillä, kuitenkin yhteistä koulutusmateriaalia ei keskuksien käytössä ole ennestään ollut. Mikäli halutaan, että nuorisokeskuspedagogiikka todella on kaikkien keskusten

yhteinen perusta, on perusteltua tarjota kokonaisuuden hahmottamista helpottavaa materiaalia kaikkien keskusten käyttöön.

Aiemmin mainittu kysely (Moisala 2013) pyrki selvittämään nuorisokeskuksissa työskentelevien ohjaajien osaamista nuorisokeskuspedagogiikasta ja sen toteutumista käytännössä. Kuten aiemmin todettiin, nuorisokeskuspedagoginen osaaminen arvioitiin vahvemaksi, kuin nuorisokeskuspedagogiikan toteutuminen käytännön työssä. Merkittävänä voidaan myös pitää ohjaajien omaa arviota osaamisesta ja toteutumisesta, mitkä jäivät keskiarvoltaan johtajien ja kehittämistiimiläisten vastauksia heikommiksi. Voidaan pohtia, vaikuttaako nuorisokeskuspedagogiikan vielä vakiintumaton termi koetun osaamisen ja toteutumisen arviointiin. Jos kokonaisuutta ei hahmoteta, on vaikeaa toteuttaa sitä käytännössä. Koulutuksen tulisikin vastata tähän tarpeeseen auttamalla kokonaisuuden hahmottamisessa, sekä tarjoamalla käytännön menetelmiä toteutuksen tueksi.

Raportin pohjalta voidaan myös nostaa osa-alueita, jotka on vastaajien mielestä koettu kehittämistarpeiksi. Näitä ovat mm. nuoren osallistaminen suunnitteluun ja päätöksen tekoon sekä tavoitteita tukevan toiminnan suunnittelu. Nämä tulokset on huomioitu koulutussisältöjen suunnittelussa.

6.2 Kohderyhmä & -ympäristö

Vaikka nuorisokeskuspedagogiikan tulisi näkyä kaikissa nuorisokeskusten toiminnoissa, on sen toteutuminen pääsääntöisesti nuorisoryhmiä ohjaavien ohjaajien vastuulla. Jotta aiemmin määritellyt nuorisokeskuspedagogiikan tunnuspiirteet välittyvät asiakkaana olevalle nuorelle, on kasvatustyötä tekevällä ohjaajalla oltava riittävä osaamista. Tunnuspiirteiden välittyminen ohjaamisessa ja nuoren kohtaamisessa vaatii ohjaajalta vahvaa pedagogista osaamista.

Pedagoginen osaaminen ei kuitenkaan ole kaikkien ohjaajien vahvin osaamisalue. Nuorisokeskusten ohjaajien koulutustaustat vaihtelevat, eikä aikaisempi koulutus- tai kokemustausta välttämättä anna riittäviä eväitä kokonaisuuden hallitsemiseen. Pedagogisen osaamisen taso tuli myös esille kyselyn (Moisala 2013) seikkailukasvatuksellisessa osiossa, jossa esimerkiksi erilaisten aktiviteettien hallinta arvioitiin paremmaksi kuin reflektointimenetelmien hallinta. Toisin sanoen harjoitteiden ohjaaminen ja

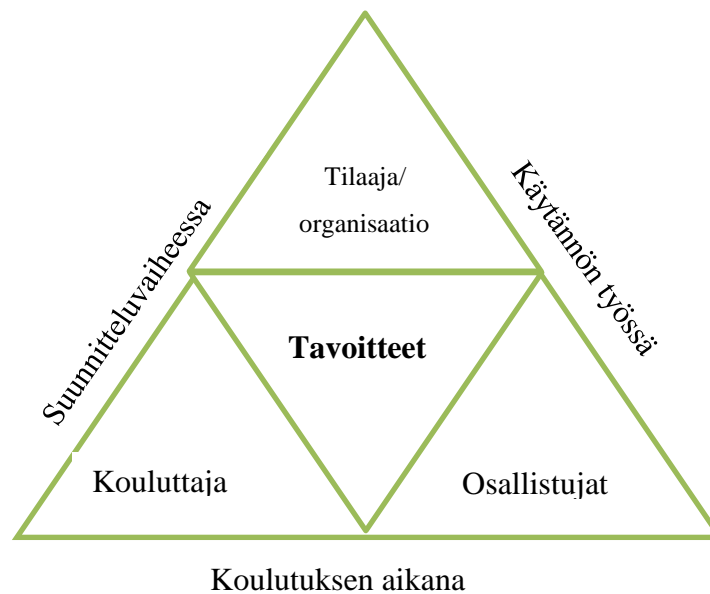
erilaiset aktiviteetit ovat ohjaajilla hallussa, tukea tarvittaisiin nimenomaan kasvatuksellisen puolen hallintaan.

Koulutuksen kohdeympäristönä nuorisokeskukset asettavat koulutukselle myös omat mahdollisuutensa sekä rajoitteensa. On tärkeää, että koulutus palvelee jokaista nuorisokeskusta, joten materiaali on suunniteltu rungoksi, jota jokainen keskus voi kehittää tarpeidensa mukaisesti. Työn tarkoituksena on tuottaa materiaalia keskusten omaa, sisäiseen koulutuskäyttöön. Materiaali jaetaan kaikkiin keskuksiin, joissa koulutuksesta vastaava henkilö muokkaa koulutusrungon palvelemaan juuri oman keskuksensa tarpeita.

Kohderyhmä ja -ympäristö rajaavat koulutuksen suunnittelua merkittävästi. Ottaen huomioon koulutuksen kohderyhmän laajuuden ja erilaiset taustat, on koulutuksen oltava mahdollisimman käytännönläheinen. Käytännönläheisyys tarjoaa myös toteuttamisen menetelmiä sekä tuo nuorisokeskuspedagogiikan helpommin hahmotettavaksi kokonaisuudeksi. Kohdeympäristönä keskukset asettavat koulutukselle mm. aikarajat. Tässä koulutus on suunniteltu tiiviiksi, kahden päivän paketiksi. Totesimme yhdessä Rouvisen kanssa, että koulutukselle on otettava aikaa, mutta toisaalta kaksi päivää on todennäköisesti maksimi, mitä keskukset ovat valmiita koulutukseen käyttämään.

6.3 Koulutuksen tavoitteet

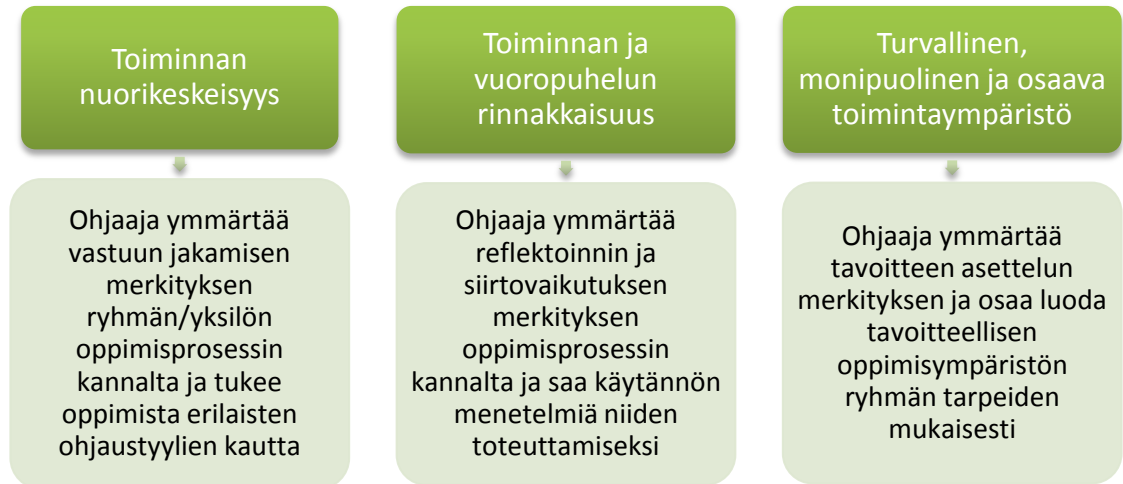
Koulutuksen tarpeet on tiedettävä etukäteen, jotta voidaan järjestää tarkoituksenmukainen ja hyvä koulutus. Koulutuksen suunnittelussa on huomioitava kaikkien osapuolien tavoitteet, jolloin koulutuksessa joudutaan sovittamaan usein monia näkökulmia yhteen. Kuviossa 5 on esitetty malli, jossa tilaaja, kouluttajat ja osallistujat kaikki vaikuttavat koulutuksen tavoitteisiin. (Kupias & Koski 2012, 11–12.)

KUVIO 5. Koulutuksen tavoitteiden rakentuminen Kupiaksen ja Kosken (2012, 12) mukaan.

Mallissa koulutuksen tilaaja on taho, jonka aloitteesta koulutus järjestetään tai kustannetaan. Tilaajataho määrittelee usein myös käytettävissä olevat resurssit, kuten käytettävissä olevan ajan. Tilaajatahon kannalta koulutuksen tavoitteet nousevat organisaation tarpeista ja käytännön töistä, joita yhdessä kouluttajan kanssa vielä hiotaan. Kouluttajan ja tilaajan etukäteen suunnittelemaat koulutustavoitteet kohtaavat koulutuksen aikana osallistujien henkilökohtaiset odotukset ja tavoitteet. Lisäksi kouluttajalla voi olla omat koulutusaiheesta nousevat tavoitteensa. Kun kaikkien osapuolten tavoitteet ovat yhtenäiset, on kouluttaminen suhteellisen helppoa. On kuitenkin tärkeä huomata, että jokaisen koulutuksen tavoitteet muotoutuvat erikseen, sillä koulutuksen tavoitteiden tulisi olla kaikkien osapuolten tavoitteiden yhteen soviteltu lopputulos. (Kupias & Koski 2012, 11–13.)

Jatkossa koulutuksen tilaajatahona toimivat keskuskeskukset, joissa koulutusta järjestetään. Koulutuksen suunnitteluvaiheessa tilaajatahona toimii SNK ry, joka järjestää pilotointi koulutuksen. Koulutuksen suunnitteluvaiheessa on laadittu ohjaajan osaamistavoitteet yhdessä tilaajatahon kanssa. Osaamistavoitteet on työstetty aiemmin määriteltyjen nuorisokeskuspedagogiikan tunnuspiirteiden pohjalta. Osaamistavoitteet on esitetty kuviossa 6.

KUVIO 6. Koulutukselle laaditut ohjaajan osaamistavoitteet.

Nämä ohjaajan osaamistavoitteet määrittävät pitkälti koulutuksen sisällön suunnittelua. Koska osallistujien omat, henkilökohtaiset tavoitteet ovat merkittävä osa koulutuksen muotoutumista, on koulutukseen jätettävä jouston varaa. Nämä tavoitteet selviävät kuitenkin vasta koulutuksen aikana. Tiivistetysti voidaan todeta, että koulutuksen tavoitteena on antaa ohjaajille työvälineitä sekä tukea nuorisokeskuspedagogisen lähestymistavan toteuttamiseen käytännön ohjaustyössä.

7 KOULUTUSSUUNNITELMA

Nuorisokeskuspedagogisen ohjaamisen koulutusta lähdettiin suunnittelemaan nuorisokeskusten ohjaustyötä tekeville työntekijöille, aiemmin mainitut kohderyhmän erityispiirteet huomioon ottaen. Tässä luvussa esitellään tarkemmin koulutuksen sisältöä ja menetelmävalintoja.

7.1 Koulutusrunko

Koska Rouvisen kanssa päädyttiin kaksipäiväiseen koulutukseen, oli selvää, että koulutuksen asiakokonaisuuksien tulisi olla tiiviitä ja helposti sisäistettäviä. Koulutuksen on tarkoitus avata osallistujille nuorisokeskuspedagogiikan termiä ja antaa tukea nuorisokeskuspedagogiikan toteuttamiseen käytännön ohjaustyössä.

Nuorisokeskuspedagogiikan tunnuspiirteet ja niistä johdetut ohjaajan osaamistavoitteet oli helppo muuntaa koulutuksen asiakokonaisuuksiksi. Koska koulutuksen kesto oli rajallinen, lähdettiin koulutuksen suunnittelussa siitä olettamuksesta, että jokaisella ohjaajalla on ryhmänohjaustaidot hallussa sekä jonkin verran kokemusta ohjaamisesta jo ennestään.

Koulutusrungeissa asiakokonaisuudet on jaettu kahdelle päivälle. Koulutus muodostuu kolmen eri asiakokonaisuuden ympärille kootuista koulutustehtävistä, joiden lisäksi koulutuksen avaus ja päättäminen ovat merkittävässä roolissa. Kontaktipäivien lisäksi koulutukseen kuuluu olennaisena osana ennakkotehtävä. Kuviossa 7 on esitetty koulutusrungon muotoutuminen ja aikataulutus.

<i>ENNAKKOTEHTÄVÄ</i>	
PÄIVÄ 1	<p>Koulutuksen avaus</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustumista • osallistujien odotukset, toiveet & tavoitteet • koulutuksen tavoitteet ja ohjelman läpikäyminen <p>Ennakkotehtävän purku</p> <p>Asiakokonaisuus 1: Toiminnan ja vuoropuhelun rinnakkaisuus</p>
	<p>Koulutuspäivän avaus</p> <p>Asiakokonaisuus 2: Nuori toiminnan keskiössä</p> <p>Asiakokonaisuus 3: Tavoitteellisen toimintaympäristön luominen</p> <p>Asiakokonaisuuksien yhteenveto</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppimistulokset • palaute
PÄIVÄ 2	

KUVIO 7. Koulutusrunko.

7.2 Koulutuksen sisältö ja menetelmävalinnat

Tärkeänä asiana pidettiin myös sitä, että koulutus ohjaustilanteena täyttää nuorisokeskusedagogiikan tunnuspiirteet. Tästä syystä todettiin, että koulutus on mielekästä rakentaa mahdollisimman toiminnalliseksi, reflektointia unohtamatta. Koulutuksen tarkoituksena on saada osallistujat toiminnan kautta pohtimaan omaa ohjaajuuttaan ja heijastamaan koulutusteemoja omiin kokemuksiinsa. Kupiaksen ja Kosken (2012, 27) esittämä tiedon tarjoilumalli sopii hyvin kuvaamaan koulutuksen luonnetta. Tiedon tarjoilumallissa kouluttaja voi asettaa tarjottimelle asioita sopivasti jäseneltyä ja auttaa osallistujia poimimaan tärkeitä asioita, mutta viime kädessä osallistuja itse päättää mitä asioita tarjottimelta valitsee. Toisin sanoen kouluttaja ei siirrä osaamistaan tai koulutustavoitteita suoraan osallistujalle, vaan osallistuja poimii koulutuksesta itse tärkeimmiksi kokemansa asiat.

Tässä alaluvussa esitellään lyhyesti asiakokonaisuuksien pääidean ja siihen liittyvät työskentelytavat. Asiakokonaisuuksiin kuuluu myös muita lämmittelytehtäviä ja -harjoituksia, joita ei tähän ole kirjoitettu. Kokonaisuudet on esitelty kokonaan tämän oppinnäytetyön tuotoksessa (Liite 1, koulutusmateriaali).

7.2.1 Ennakkotehtävä

Ennakkotehtävän tarkoituksena on herätellä osallistujat aihealueen äärelle. Koska koulutukseen osallistuvilla on ennestään eritasoinen tietämys aihealueesta, on perusteltua antaa heille ennakkotehtävä, jonka avulla he voivat tutustua perusteisiin. Ennakkotehtävän tavoitteena on myös viritellä osallistujat käsiteltävän asian äärelle pohtimalla teorian lisäksi omia ohjauskokemuksia. Koulutuksen tulisi myös olla osallistujalähtöinen, joten osallistujia pyydetään myös pohtimaan omia oppimistavoitteita. Tehtävä lähetetään osallistujille n. kuukausi ennen koulutuksen alkamista.

Ennakkotehtävässä osallistujia pyydetään tutustumaan Kimmo Rädyn (2011) kirjaan *Elämyspedagoginen ohjaaminen – Ajatuksia kokemuksellisesta oppimisestä*. Kirja on helppolukuinen, mutta antaa silti hyvän kokonaiskuvan kokemuksellisesta oppimisestä keskittyen etenkin ohjaajan rooliin.

Ennakkotehtävän tehtävänanto on seuraava:

1. Muistele omia ohjauskokemuksiasi: millaisissa tilanteissa olet (tiedostaen tai tiedostamattasi) käyttänyt kirjassa esille tuotuja ohjaamisen menetelmiä?
2. Pohdi seuraavaksi kirjan, sekä omien kokemustesi pohjalta, millaista ohjaamisen nuorisokeskuksissa tulisi olla. Mitä siihen mielestäsi kuuluu tai ei kuulu? Mitä ohjaajalta vaaditaan?
3. Mieti sitten itseäsi ohjaajana: millainen ohjaaja minä olen? Missä olen erityisen hyvä? Mitä osa-alueita haluaisin vielä vahvistaa?
4. Lopuksi mieti tulevaa koulutusta: mitä odotat koulutukselta? Mitä tavoitteita sinulla on koulutuksen suhteen?

Ensimmäisen tehtävän tarkoituksena on saattaa osallistujat miettimään aiempia ohjauskokemuksiaan ja tunnistamaan niissä mahdollisesti kirjassa mainittuja ohjaamisen piirteitä. Toinen tehtävä auttaa osallistujia linkittämään omia kokemuksiaan taustateorioihin. Kolmas tehtävä auttaa osallistujaa tunnistamaan omat oppimistarpeet, jotka hän voi viimeisessä tehtävässä muotoilla omiksi oppimistavoitteiksi. Neljännessä tehtävässä kysytään tavoitteiden lisäksi myös osallistujan odotuksia tulevalta koulutukselta.

Ennakkotehtävä on mahdollista toteuttaa esimerkiksi sähköpostilla tai Webropol-kysely avulla. Vastaukset tulisi palauttaa muutama viikko ennen koulutusta, jotta kouluttaja ehtii käydä ne läpi ja tarpeen tullen muuttamaan koulutusrunkoa osallistujien tarpeiden mukaisesti. Tavoitteet ja odotukset ovat arvokasta tietoa kouluttajalle, sillä koulutus on tarkoitus suunnata osallistujien tarpeiden ja toiveiden mukaisesti, aiemmin mainitun tavoitekolmion mukaisesti. Koulutusmateriaalin on siis tarkoitus olla runko, jota kukin kouluttaja täydentää ja muokkaa osallistujaryhmälle sopivaksi. Ennakkotehtävä puretaan yhdessä koulutuksen alussa.

7.2.2 Koulutuksen asiakokonaisuudet

Koska koulutuksen tavoitteena on tarjota osallistujille tukea nuorisokeskuspedagogiikan toteuttamiseen käytännössä, on koulutukseen valitut harjoitteet valittu sillä perusteella, että ne on helppo muuntaa myös ohjaustilanteisiin sopiviksi. Koulutuksen asiakokonaisuudet on pyritty rakentamaan kokonaisuuksiksi niin, että toiminnallisen osion kautta ilmiöt linkitetään olemassa oleviin taustateorioihin. Seuraavaksi esittelen lyhyesti, mitä mihinkin asiakokonaisuuteen on suunniteltu.

Toiminnan ja vuoropuhelun rinnakkaisuuden asiakokonaisuuden tavoitteena on, että ohjaaja ymmärtää reflektoinnin ja siirtovaikutuksen merkityksen oppimisprosessin kannalta. Lisäksi koulutuksen tavoitteena on antaa osallistujalle konkreettisia menetelmiä reflektoinnin ja siirtovaikutuksen toteuttamiseen. Kokonaisuus on suunniteltu alkamaan toiminnallisella harjoitteella. Harjoitteen tulisi olla ryhmälle tarpeeksi vaativa, jotta reflektoitavia tilanteita syntyy toiminnan aikana. Kouluttaja ohjaa harjoitteen ja reflektoinnin. Toiminnan jälkeen pysähdytään miettimään, mitä harjoituksessa tapahtui ohjaajan silmin. Harjoituksen tapahtumat sijoitetaan Kolbin (1984) kokemuksellisen oppimisen kehään. Kuviossa 8 on esimerkki siitä, miten tapahtumat voidaan kuvata (koulutustilanteessa tapahtumat poimitaan toiminnasta, eli niitä ei voi etukäteen valmistella).

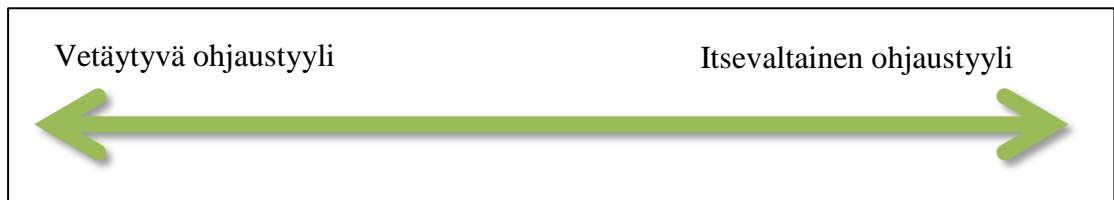

KUVIO 8. Harjoitteen siirtäminen Kolbin kehään

Asiakokonaisuuden työstämistä jatketaan pienryhmissä pohdintatehtävillä. Pohdintatehtävissä keskitytään ohjaaja rooliin reflektointitilanteen aikana. Asiakokonaisuuden tavoitteena on saada osallistujat toiminnan kautta ymmärtämään oppimisprosessin kulun ja ohjaajan merkityksen prosessin kulussa.

Nuori toiminnan keskiössä -asiakokonaisuudessa osallistujia haastetaan pohtimaan ohjaustyilien merkitystä yksilön ja ryhmän oppimisprosessissa. Tämäkin asiakokonai-

suus on rakennettu pohjautumaan osallistujien omien kokemusten varaan. Kokonaisuuden aluksi osallistujia pyydetään miettimään jokin oma ohjauskokemus. Tämän jälkeen esitellään ohjaustyylien ääripäät Priestin ja Gassin (2005) mukaan.

KUVIO 9. Ohjaustyylien ääripäät Priestin ja Gassin (2005) mukaan.

Osallistujia pyydetään sijoittamaan valitsemansa ohjauskokemuksensa yllä esitetulle mittarille sen mukaan, millainen ohjaustyyli tilanteessa hänen mukaansa tulisi olla. Tavoitteena on herättää keskustelua eri ohjaustyyleistä, ja pohtia onko nuori tilanteessa toiminnan keskiössä, ja miten tätä voidaan ohjaustyylin kautta tukea.

Tavoitteellisen oppimisympäristön luominen asiakokonaisuutena tähtää siihen, että osallistujat ymmärtäisivät tavoitteen asettelun merkityksen ja saisivat konkreettisia keinoja tämän toteuttamiseksi. Osallistujille esitellään takaperin suunnittelun malli Rheingoldin (2009, 41–42) mukaan. Tämän jälkeen osallistujat saavat kuvitteellisen tilanteen, joka kuvaa jonkinlaista ryhmätilannetta. Osallistujat työskentelevät pienryhmissä tilanteisiin sopivan tavoitteen ja menetelmiä tavoitteen saavuttamiseksi takaperin suunnittelun mallin mukaisesti.

Muut asiakokonaisuuksiin liittyvät lämmittelytehtävät ja harjoitteet on esitetty tarkemmin erillisessä koulutusmateriaalissa.

7.2.3 Koulutuksen avaus ja päättäminen

Kupias ja Koski (2012, 64) toteavat, että koulutuksen aloitus on tärkein hetki koko koulutuksen aikana, sillä silloin osallistujat viimeistään punnitsevat koulutuksen hyödyt itsensä kannalta. Aloitustapa tulee valita koulutukseen sopivaksi. Tärkeintä on, että avauksessa osallistujille muodostuu kuva, miksi koulutus on järjestetty, eli mitkä ovat tavoitteet. Lisäksi osallistujille tulisi muodostua kokonaiskuva koulutuksen kuluista heti alussa, sekä mitä hyötyä koulutuksesta heille on. (Kupias & Koski 2012, 64–65.)

Koulutuksen tulisi tähdätä jokaisen ohjaaja henkilökohtaiseen kehittymiseen ohjaajana. Kupias ja Koski (2012, 50) puhuvat yksilöllisestä tiedonrakentelusta, jossa koulutaja ottaa yksilön huomioon ryhmää kouluttaessaan. Yksilöllistä rakentelua painottava koulutus huomioi, että jokainen yksilö toimii oman osaamisensa, kokemustensa ja oppimistyyliinsä mukaisesti. Yksilöllisyys voidaan huomioida esimerkiksi ennakotehtävissä ja henkilökohtaisissa tavoitteen asetteluissa. (Kupias & Koski 2012, 50.) Koska nuorisokeskuspedagogisen ohjaamisen koulutuksessa halutaan tukea jokaisen ohjaajan henkilökohtaista kehittymistä, käytetään koulutuksen alussa aikaa henkilökohtaisten tavoitteiden asettamiselle. Tavoitteiden asettaminen tehdään koulutuksessa toiminnallisesti. Toiminnallisen menetelmän avulla osallistujia pyydetään kertomaan oma tavoitteensa koulutukselle, sekä henkilökohtaiset tarpeet ja toiveet, jotka auttavat häntä pääsemään tavoitteeseensa.

Koulutuksen avauksen ohella lopetus on koulutuksen vaikuttavampia hetkiä. Sano-taankin, että viimeiseksi käsitelty asia jää parhaiten mieleen. Näin on etenkin, jos lopussa on käsitelty itselle merkityksellisiä asioita. (Kupias & Koski 2012, 69.) Kuten edellä mainittiin, koulutuksen asiakokonaisuuksien tavoitteena on tukea ohjaajan henkilökohtaista kehitystä. Tämän tavoitteen perusteella lopussa on mielekästä palata koulutuksen alussa asetettuihin oppimistavoitteisiin, ja tukea osallistujia tarkastelemaan oppimistuloksiaan. Toiminnallisen menetelmän avulla osallistujia tuetaan oman oppimisen reflektoinnissa, ja samalla saadaan koulutuksesta palautetta. Lopetuksessa osallistujia pyydetään pohtimaan seuraavia asioita:

- Mikä oli koulutuksessa parasta
- Mitä havaitsin itsestäni ohjaajana
- Minkä asian haluan jättää tänne
- Minkä asian otan mukaani
- Mitä haluan vielä sanoa

Pohtiminen tapahtuu henkilökohtaisesti kirjoittamalla, jonka jälkeen ajatuksia puretaan yhdessä keskustellen. Samalla osallistujat pääsevät itse kokeilemaan ja oppimaan reflektointia ja erilaisia menetelmiä.

8 KOULUTUKSEN PILOTOINTI

Nuorisokeskuspedagogisen ohjaamisen koulutus pilotoitiin Suomenlinnassa 16.–17.6.2014. Pilotointikoulutukseen osallistui yhteensä kymmenen nuorisokeskusten työntekijää Villa Elbasta, Marttisista, Metsäkartanolta, Anjalasta sekä Oivangista. Lisäksi paikalla oli yhdistyksen työntekijöistä hankevastaava ja nuorisotyön johtaja.

Kutsu koulutuksen pilotointiin lähetettiin toukokuussa 2014 kaikille pedagogisen tiimin jäsenille. Kutsussa mainittiin, että kaikki halukkaat keskuksista ovat tervetulleita. Ilmoittautuneille lähetettiin ennakkotehtävän tehtävänanto sekä lisätietoja koulutuksesta toukokuun toiseksi viimeisellä viikolla. Koulutuspilotti toteutettiin aiemmin esitetyn koulutusrunгон mukaisesti seuraavalla aikataululla:

Maanantai 16.6.2014

- 8.30 Aamupala, Hostel Suomenlinnan sali
- 9.15 **Koulutuksen avaus**
- tutustumista
 - osallistujien odotukset, toiveet & tavoitteet
 - koulutuksen tavoitteet ja ohjelman läpikäyminen
- Ennakkotehtävän purku**
- 11.30–12.30 Lounastauko
- Asiakokonaisuus 1:** Toiminnan ja vuoropuhelun rinnakkaisuus
- Päiväkahvit
- 16.00 Koulutusosuuden päättäminen
- 16.30–18.00 Iltaohjelmaa
- 18.30–20.00 Illallinen

Tiistai 17.6.

- 8.30 Aamupala ja fiilisrinki
- 9.15 **Asiakokonaisuus 2:** Nuori toiminnan keskiössä
- 11.30–12.30 Lounastauko
- Asiakokonaisuus 3:** Tavoitteellisen toimintaympäristön luominen
- Asiakokonaisuuksien yhteenveto ja koulutuksen päättäminen**
- Palaute:** Kehitysehdotukset, sana vapaa!
- 16.00 Koulutuksen lopetus

Pilotoinnissa asiakokonaisuudet toteutettiin aiemmin esitettyjen menetelmien mukaisesti. Ohjelmaan merkittyjen osioiden lisäksi ohjelmaan kuului muutamia ice-breaker leikkejä, joiden tarkoitus oli keventää tunnelmaa ja luoda koulutukseen rentoutunut ilmapiiri.

8.1 Pilottikoulutuksen arviointi & palaute

Kaiken kaikkiaan koulutus sai osallistujilta positiivisen vastaanoton, niin koulutuksen aikana kuin jälkikäteen kerätyssä palautteessakin.

Palaute kerättiin osallistujilta palautelomakkeella. Lomakkeessa osallistujia pyydettiin miettimään jokaisen asiakokonaisuuden sekä aloituksen ja yhteenvedon kohdalla seuraavia asioita:

1. Mieti asiakokonaisuuksia nuorisokeskuspedagogiikan hahmottamisen kannalta. Tukivatko toiminnalliset menetelmät oivaltamistasi / oppimistasi / kokonaisuuden sisäistämistä? Miten?
2. Mitä vielä kehittäisit asiakokonaisuudessa?

Lisäksi lomakkeessa kysyttiin, mitä koulutukseen voisi vielä lisätä, ja halusiko osallistuja lisätä vielä jotain kysymysten ulkopuolelta. Lomake jätettiin tarkoituksella melko avoimeksi, jotta palaute olisi monipuolista. Ilmapiiri koulutuksessa oli hyvin avoin, ja palautetta tuli myös koulutuksen aikana.

Palaute saatiin yhteensä seitsemältä osallistujalta. Palautteita ei saatu kaikilta osallistujilta, koska aikataulujen takia koulutuksessa annettiin mahdollisuus täyttää lomake joko paikanpäällä tai jälkikäteen sähköpostilla. Kaikilta osallistujilta palautetta ei jälkikäteen saatu. Lisäksi koulutuksen aikana sattui sairastapauksia, joiden takia kaksi osallistujista ei ollut koulutuksessa loppuun saakka.

Annetusta palautteesta on koottu keskeisimmät teemat, joiden pohjalta koulutusta voidaan kehittää eteenpäin. Teemojen koonnissa on hyödynnetty palautteiden lisäksi omaa kokemustani kouluttajana.

8.1.1 Käytännön ja teorian suhde

Koulutus rakennettiin pitkälti toiminnallisten menetelmien ympärille, joten palautelomakkeen kysymyksenasettelulla haluttiin selvittää tukivatko valitut menetelmät nuorisokeskuspedagogiikan kokonaisuuden ymmärtämistä. Jokainen palautteen kirjoittanut osallistuja koki toiminnallisuuden tukeneen hänen omaa oppimistaan tai kokonaisuuksien hahmottamista.

”Henkilökohtaisesti koen että toiminnalliset menetelmät tukevat vahvasti omaa oppimistani. On helpompaa oivaltaa erilaisia ominaisuuksia omasta ohjaamisesta ja ryhmien havainnoimisesta. Kun koen itse sen mitä nuori kokee minun ollessani ohjaajana, ymmärrän paremmin nuoren läpikäymiä oivalluksia tai mahdollisesti jopa tunnetiloja.”

Omakehtainen kokemus ohjatusta toiminnasta on myös olennaista pedagogisen osaamisen kannalta, kuten yllä olevassa palautteessa tuodaan esille. Omakohtaisella kokemuksella on suuri merkitys ymmärtämisen kannalta. Vaikkei ohjaaja voikaan täysin tietää mitä yksilö toiminnan aikana kokee, on ymmärtäminen silti helpompaa, jos taustalla on omakohtaisia kokemuksia. Lisäksi omat kokemukset ohjattavana voivat tuoda uusia näkökulmia myös ohjaukseen.

Koulutuksen kaikki asiakokonaisuudet toteutettiin toiminnallisten menetelmien kautta aihetta yhdessä työstäen. Alun lyhyttä nuorisokeskuspedagogiikan esittelyä lukuun ottamatta mitään asiakokonaisuutta ei toteutettu kouluttajavetoisena luennointina. Siitä huolimatta useissa palautteissa toivottiin koulutuksen sisältöihin vielä enemmän käytäntöä.

”Kupinkantotehtävän siirtäminen reflektio-transfer –teoriaan oli hyvä juttu ja opettavaista. Olisi ollut mielenkiintoista tehdä lisää vastaavia käytännön siirto teoriaan –harjoituksia. Harjoitukset voisivat olla myös koulutettavien omia ryhmäharjoitteita.”

”Paljon hyviä erilaisia esimerkkejä ohjaustilanteista ja siitä kuinka niitä voi ohjaa joko ohjaajälähtöisesti tai antamalla ryhmälle enemmän vas-

tuuta. Olisi voinut olla myös yksi konkreettinen peli/leikki jossa olisi saanut käytännön kokemuksen”

Käytännön lisääminen tuli esille useissa palautteissa. Palautteissa toiminnallisuus nähtiin vahvasti oman kokemuksen kautta, ja käytännön kokemista korostettiin. Koulutuksen suunnitteluvaiheessa toiminnallisten menetelmien ajateltiin tarkoittavan konkreettisen tekemisen lisäksi myös ryhmätöitä ja yhteistä pohdintaa. Koulutuksessa haluttiin välttää luennointia. Esimerkiksi nuori toiminnan keskiössä -asiakokonaisuus ei pohjautunut kouluttajan luennointiin, vaan kokonaisuus rakentui osallistujien kokemusten sekä yhteisen keskustelun ja pohdinnan ympärille. Kuitenkin tähän kokonaisuuteen olisi kaivattu myös konkreettista tekemistä, mikä sisältöjen kehittämisen kannalta on tärkeä palaute. Mikäli osallistujan omat ohjauskokemukset eivät vielä ole runsaita ja monipuolisia, voi olla vaikeaa saada keskusteluun painottuvasta pohdinnasta kaikkea hyötyä irti.

Lisäksi palautteissa ehdotettiin osallistujille mahdollisuutta päästä itse ohjaamaan tai hyödyntämään omia ohjauskokemuksiaan vielä tehokkaammin. Tämä tukisi todella hyvin omaa kokemista ja sen kautta kokonaisuuden ymmärtämistä, ja on siinä mielessä hyvä kehittämissuositus. Koulutuksessa on kuitenkin muistettava rajallinen aika, joka ei välttämättä mahdollista ohjauskokeilua kymmenelle hengelle.

8.1.2 Vuorovaikutus osallistujien välillä

Pilotointikoulutuksen ilmapiiri oli koko koulutuksen ajan avoin ja positiivinen. Ilmapiirillä on myös suuri merkitys osallistujien välille syntyvän vuorovaikutuksen kannalta, joten ilmapiirin syntymistä pyritään koulutuksessa tukemaan alun tutustumisharjoitteilla ja erilaisilla icebreaker-leikeillä.

Palautteissa erityisen arvokkaana pidettiin sitä, että paikalla oli ohjaajia eri keskuksista. Kokemusten ja näkemysten vaihtoa eri keskuksien työntekijöiden välillä pidettiin merkittävänä. Toisten kokemusten kuuleminen antaa myös vahvistusta omalle ohjaajuudelle.

”(...)minusta tämän koulutuksen vahvuus oli siinä että meitä oli niin monesta keskuksista. Hyvien kokemusten vaihto oli vilkasta ja saimme

hyviä käytännön vinkkejä sekä näkemystä miten muissa keskuksissa asiat nähdään. Eli meillä on vahva yhteinen näkemys ainakin näiden keskustusten välillä ketä koulutuksessa oli. Olisi hyvä jos koulutuksia voisi jatkaa vaikka vuosittain ja jokainen keskus lähettäisi henkilökuntaansa koulutukseen. Se ei ole sama asia jos keskuksen oma väki koulutta omaa porukkaa. Tärkeä vuorovaikutus ja kiinnostavat keskustelut jäisivät silloin pois.”

”(...)minusta ehdottomasti yksi parhaita asioita koulutuksessa oli kontaktit muiden nuorisokeskustekijöiden kanssa. Yhdessä tekeminen ja keskustelut. Siksi, jos jatkossakin koulutuksia pidetään, pitäisi minun mielestä niihin osallistua aina tämän pilotin kaltainen sekalainen porukka eri keskuksista.”

Koulutuksen jatkokehittämisessä on tärkeää pysähtyä miettimään tätä teemaa. Alun perin koulutusrunko ja -materiaali oli suunniteltu nimenomaan keskuksien sisäiseen kouluttamiseen. Pilotointikoulutuksen palautteet on kuitenkin tärkeä ottaa huomioon jatkoa suunniteltaessa. On totta, että sisäisessä koulutuksessa käytäntöjen vaihto on paljon vähäisempää. Vaarana on, että käytännöt pysyvät aina samoina, eikä kehitystä tapahdu. Voidaan myös pohtia toteutuuko yhteisen ymmärryksen lisääntyminen sisäisten koulutusten kautta, ja ymmärretäänkö yhteiset kasvatukselliset periaatteet silloin eri tavoin.

8.1.3 Koulutuksen kokonaisuus

Koulutuksen kokonaisuus sai osallistujilta positiivista palautetta. Useammassa palautteessa todettiin koulutuksen tukeneen nuorisokeskuspedagogiikan hahmottamista. Vaikka koulutuksen koettiin tukeneen kokonaisuuden hahmottamista, muutamissa kohdissa kaivattiin myös asiakokonaisuuksien syventämistä.

”(...) Teoriaa oli (lähes) riittävästi, mutta ei liikaa. Teoriassa ei menty liian syväluotaavasti, jolloin kokonaiskuvan näkeminen voisi kärsiä. Toisaalta muutamissa kohdissa jäin kaipaamaan tarkempaa tietoa teorian lähteistä. (...) Aikataulu oli väljä, mikä oli ehkä mukavaa, mutta tiiviimmin vedettynä koulutuksesta voisi tulla yksipäiväinen. Toisaalta se

ei välttämättä paranna koulutuksen laatua. Toinen vaihtoehto voisi olla lisätä toiminnallisia tehtäviä tai syventää niitä. Minusta jäi tuntumaan että olisimme ehtineet tehdä enemmänkin asioita noina kahtena päivänä. Toisaalta koulutuksen tavoite voi olla myös oppimisen herättely, jolloin sen syventäminen ja jatkoystö jää jokaisen omalle vastuulle.”

Kuten yllä olevassa kommentissa todetaan, koulutuksen kokonaisuus voisi kärsiä liian yksityiskohtaisesta teorian läpikäynnistä. Toisaalta kommentista on myös luettavissa se, että paikka paikoin teoriaa olisi kaivattu jopa lisää. Tasapainoilu teorian ja käytännön välillä on koulutuksen kohderyhmän kannalta haastavaa, sillä osallistujilla voi olla hyvin eritasoinen kokemustausta ohjaamisesta. Toiset osallistujista kaipaavat hyvin konkreettista ja käytännönläheistä käsittelytapaa, kun taas toiset kaipaivat käytännön taustalle enemmän teoriapohjaa. Kouluttaja joutuu tilanteessa tasapainoilemaan molempien osallistujien tarpeiden välillä.

Pilotointikoulutuksen aikataulutus oli etenkin toisena koulutuspäivänä väljä, sillä suunnitteluvaiheessa oli haastavaa arvioida, paljon asiakokonaisuuksiin kuluu aikaa. Aikataulun väljyyttä voidaan kuitenkin pitää hyvänä asiana, sillä nyt koulutuksen sisältöihin voidaan lisätä niitä asioita, jotka palautteen teemoissa ovat nousseet esille. Asiakokonaisuuksia voidaan syventää sekä toiminnallisuudella että teorialla. Yksipäiväiseksi koulutusta ei muuteta, sillä yhdelle päivälle kokonaisuudessa on liikaa asiaa. Yksipäiväisen koulutuksessa kokonaisuuden hahmottaminen voisi kärsiä.

”Tuo sana ”nuorisokeskuspedagogiikka” hiukan mietityttää - kun on niin paljon niitä erilaisia ”pedagogiikkoja” (...) muistuttaa että on suositeltavaa kertoa/avata ihmisille mitä se oikeasti tarkoittaa, eikä käyttää ainoastaan uutta termiä.”

Kokonaisuuden hahmottamisen kannalta on myös erityisen tärkeää, että ymmärretään mitä nuorisokeskuspedagogiikalla tarkoitetaan, kuten yllä olevassa palautteessa tuodaan ilmi. Heti koulutuksen alussa on panostettava siihen, että osallistujat ymmärtävät nuorisokeskuspedagogiikan termin merkityksen toiminnan kasvatuksellisina periaatteina. Jonka lisäksi voisi tuoda vielä selkeämmin esille sen, että koulutuksen asiakokonaisuudet ovat konkreettisia keinoja ja työkaluja, joiden avulla näitä kasvatuksellisia periaatteita voidaan toteuttaa käytännössä.

8.2 Koulutuksen jatkokehittäminen

Koulutuksen jatkokehittämisen ja jalkauttamisen kannalta keskeisin pohdittava kysymys on, kuka koulutusta jatkossa järjestää. Suunnitteluvaiheessa koulutusrunko materiaaleineen oli suunniteltu nimenomaan keskuksien omaan, sisäiseen käyttöön. Pilotointikoulutuksessa saatu palaute kuitenkin osoittaa sen, että kokemusten vaihto keskustusten välillä nähtiin merkittävänä osana koulutusta. Ratkaistavaksi siis jää, järjestetäänkö koulutusta jatkossa yhdistyksen toimesta kaikille keskuksille. Mikäli järjestäminen siirtyy yhdistykselle, on vaarana, että osa keskuksista jää kokonaan ulkopuolelle. Pilotointikoulutuksen aikana heräsi myös idea keskuksien yhteisistä koulutuksista. Yhteisissä koulutuksissa sijainniltaan läheiset keskuksat järjestäisivät koulutuksen yhdessä henkilöstöilleen.

Toinen pilotoinnissa puhututtanut teema oli koko nuorisokeskusten henkilöstön kouluttaminen. Nuorisokeskuspedagogisen ohjaamisen koulutus oli suunnattu etenkin ohjaustyötä tekeväälle henkilöstölle, mutta samalla nuorisokeskuspedagogiikan jäsenyksessä todettiin, että tunnuspiirteiden tulisi näkyä kaikissa keskustusten toiminnoissa. Tämä nostettiin esille myös muutamissa palautteissa:

”Jos on tarkoitus kouluttaa muutakin henkilökuntaa kuin ohjaajia, niin olisi hyvä jos olisi joku valmiiksi mietitty esimerkki, joka olisi lähellä esim. keittääjien/talkkarin "maailmaa". (...)”

”(...)Ottaisin mukaan myös muissa kuin suoranaيسessa ohjaustehtävissä olevia työntekijöitä keskuksissa. Voisi olla mielenkiintoisia näkemyksiä ja kehittää heidän näkemystään omasta roolistaan keskuksen kasvatus-työntekijänä.”

Koulutuksen jatkokehittämisen kannalta tämä näkökulma koko henkilöstöstä nuorisokeskuksen kasvatus-työntekijöinä on mielenkiintoinen. Näkisin, että koulutusrunko on helposti muokattavissa myös muun henkilöstön kouluttamista varten. Koko henkilöstön kouluttaminen puolestaan takaisi nuorisokeskuspedagogiikan toteutumisen kaikissa nuorisokeskusten toiminnoissa. Kuitenkin on huomioitava, että tämä koulutusrunko materiaaleineen on tarkoitettu nimenomaan pedagogisen ohjaamisen koulutukseen.

Runkoa ja nuorisokeskuspedagogiikan jäsenystä voidaan kuitenkin käyttää myös muun henkilöstön koulutuksen rakentamiseen.

Lisäksi koulutuksen jatkokehittämisessä tullaan huomioimaan palautteissa saadut näkemykset ja teemat, etenkin asiakokonaisuuksien syventämisen kannalta.

9 POHDINTA

Nuorisokeskuspedagogiikan määrittely oli työn alkuvaiheessa vielä hyvin alkutekijöissään. Jouduin tekemään alussa paljon töitä selventääkseni itselleni, mitä termillä tarkoitetaan. Koen, että onnistuin poimimaan seminaariaineiston pohjalta kootusta raportista keskeisimmät asiat omaan jäsenyykseeni. Toivon, että työni auttaa jatkossa myös muita hahmottamaan nuorisokeskuspedagogiikan kokonaisuutta.

Työskentelyyni vaikutti myös koulutuksen teeman vaihtuminen matkan varrella. Alun perin materiaalin oli tarkoitus keskittyä seikkailuohjaajien alkukoulutukseen, mutta yhdessä työelämätilaajan kanssa tehdyn päätöksen perusteella vaihdoimme teemaksi nuorisokeskuspedagogiikan. En kuitenkaan koe, että alussa tehty työ olisi mennyt hukkaan, sillä pysyin hyödyntämään laajasti jo ennen vaihdosta työstämäni materiaalia. Kehittämisen prosessin kulku vuoden aikana on ollut nopea. Alussa käytin runsaasti aikaa taustateorian kartoittamiseen ja suunnitteluun, mutta itse kehittäminen prosessi toteutettiin melko nopealla aikataululla. Teeman vaihdos nuorisokeskuspedagogiikaksi varmistui kevään 2014 aikana, jonka jälkeen kartoitin taustateoriaa uudesta näkökulmasta. Samalla käynnistyi koulutuksen käytännön suunnittelu. Kutsu pilotointiin lähetettiin toukokuussa 2014, ja itse koulutus pidettiin kesäkuussa 2014. Pilotoinnin jälkeen taustamateriaalia on työstetty eteenpäin.

Kehittämisen prosessin eteneminen on tarjonnut myös itselleni uusia kokemuksia. Ennen pilotointikoulutuksen järjestämistä epäilin vahvasti omia kykyjäni kouluttajana. Kyseenalaistin sen, voinko minä kouluttaa ihmisiä, joilla on alalta paljon pidempi kokemusta kuin itselläni. Ennen koulutusta muutin kuitenkin oman ajattelutapani, ja ajattelin koulutusta pikemminkin normaalina ohjaustilanteena ja itseäni ”ajattelun herättelijänä”, jolla on aiheeseen uusia näkökulmia. Koen onnistuneeni kouluttajanroolissani.

Koen myös onnistuneeni koulutuksen sisältöjen kehittämisessä. Pilotointikoulutuksessa päästiin mielestäni koulutuksen tavoitteeseen tuoda nuorisokeskuspedagogiikka käytännönläheisemmäksi ja tukea ohjaajien pedagogista osaamista. Koulutuksen pyrkimys ohjaajien henkilökohtaiseen kehittymiseen toteutui. Alla on muutamia poimintoja palautteista, joissa henkilökohtainen kehittyminen tuli esiin.

”(...) Aiemmin ehkä luulin, että ympäristö tarkoittaa metsää, kotaa tms. oivalsinkin, että se tarkoittaa myös harjoitteiden suunnittelua.”

”Mahtavaa aivoruokaa ohjaajuudesta ! Jana havainnollisti mainiosti erilaisia katsontakantoja ohjaamiseen, tuoden esiin ohjaamisen erilaisia puolia. Loistavia muistutuksia ja havahduttelua!”

Omasta mielestäni tämä oli koulutuksen parasta antia; ei tavoiteltu varsinaisesti mitään uutta, vaan pyrittiin herättelemään osallistujien omia oivalluksia. Omien kokemusten ja oivallusten kautta nuorisokeskuspedagogiikkakin tulee lähemmäksi käytäntöä. Itse pohdin työni aikana myös sitä, vaikuttavatko termien tieteelliset nimet siihen, ettei uskalleta tunnustaa omaa osaamistaan, vaikka osaamista löytyisikin. Pohdin sitä, vaikuttavatko termien nimitykset, kuten reflektointi tai pedagogiikka ohjaajien asenteisiin niin, että omaa toimintaa ei koeta pedagogiseksi. Tämän takia koin työni ja koulutuksen suunnittelun aikana tärkeäksi sen, että osallistujat saisivat vahvistusta omalle toiminnalleen.

Hellströmin (2010, 214) mukaan pedagogilla tarkoitetaan ammattikasvattajaa. Nuorisokeskusten ohjaajia voidaan perustellusti pitää kasvatustieteiden ammattilaisina, eli pedagogeina. Ammattikasvattajaksi ei kuitenkaan koulutauduta kahden päivän koulutuksessa, eikä se ole tavoitekaan. Nuorisokeskuspedagogisen ohjaamisen koulutus voidaan nähdä ammattitaitoa syventävänä koulutuksena, pedagogisen osaamista vahvistavana koulutuksena. Koulutuksessa muodostetaan yhteistä näkemystä siitä, miten ohjaus- ja kasvatustyö nuorisokeskuksissa nähdään.

Työn aikana olen myös pohtinut, onko nuorisokeskusten tarjoamassa toiminnassa mahdollisuus toteuttaa nuorisokeskuspedagogiikkaa. Tämä teema nousi esille myös pilotointikoulutuksen aikana. Eräs koulutuksen osallistuja nosti esimerkiksi heidän

keskuksessaan tarjotun kahden tunnin ohjelmapaketin, jossa leirikoululaiset pääsevät ohjaajan johdolla huovuttamaa hattuja. Ohjelman rajallinen aika tekee ohjauksesta hyvin ohjaajajohtoista, ja hattu toteutetaan tietyllä tavalla, jotta kaikki ehtivät saada sen valmiiksi. Sanomattakin on selvää, että kaikki nuorisokeskuspedagogiikan tunnuspiirteet eivät tällaisessa ohjelmassa toteudu.

Tämän hetkinen tilanne on se, että nuorisokeskusten leirikouluohjelmat painottuvat muutaman tunnin ohjelmapaketteihin, joista ryhmä voi valita mieleisensä. Voidaan kyseenalaistaa, voiko kahden tunnin ohjelmassa toteuttaa pedagogista ohjaamista. Toisaalta voidaan nähdä, että kahden tunnin ohjelmapaketin valinneen ryhmän tavoitteet toiminnalle painottuvat viihtymiseen ja hauskanpitoon, mikä taas tällaisessa ohjelmassa on mahdollista. Vaikka hauskuus ja viihtyminen ovatkin äärettömän tärkeitä teemoja, voidaan pohtia ovatko nämä tavoitteet niitä, joita nuorisokeskusten toiminnalla tulisi ensisijaisesti pyrkiä tukemaan. Kuitenkin on realistista ajatella, että toiminnan muutos ei tule yhtäkkiä tapahtumaan. Vaikka toiminta pysyisikin muodollisesti samana, tuovat kasvatuksellisten periaatteiden ymmärtäminen ja pedagoginen osaaminen uusia mahdollisuuksia vanhoihin ohjelmakonsepteihin. Jos ohjaaja pysähtyy edes hetkeksi miettimään, kuten edellä mainitussa hattupajaesimerkissä, toteutuvatko kasvatukselliset periaatteet ohjelmassa tai hänen ohjauksessaan, ollaan nuorisokeskusten toiminnassa jo askel lähempänä nuorisokeskuspedagogiikan toteutumista.

Nuorisokeskuspedagogiikka terminä on saanut – ja saa varmasti jatkossakin kritiikkiä osakseen. Eniten ihmetystä on aiheuttanut uusi pedagogiikka kaikkien muiden pedagogiikkojen joukossa. On kuitenkin hyvä huomata, ettei nuorisokeskuspedagogiikalla tarkoiteta varsinaisesti mitään uutta pedagogiikkaa, vaan avataan kasvatuksellisen toiminnan taustoja ja menetelmiä nuorisokeskusten toiminnassa. Itse en ole termiin työni aikana vaikuttanut, sillä siihen oli päädytty jo aiemmin. Termi oli aluksi itsellenikin vaikeasti lähestyttävä. Jälkikäteen ajateltuna koen, että termi saa asiat tuntuun monimutkaisemmilta kuin ne oikeasti ovatkaan. Sen takia sekä koulutuksessa, että keskuksien sisällä tulisi panostaa termin aukaisemiseen ja kääntämiseen arkikielelle.

SNK ry:n hankkeet ovat käynnistäneet keskusten välisen käytännön yhteistyön yhteisen nuorisotyön laadun vahvistamiseksi ja yhteisen toimintakulttuurin luomiseksi. Yhteistä toimintakulttuuria on lähdetty luomaan pedagogisen tiimin kautta, jossa jo-

kaista keskusta edustaa yksi henkilö. Pedagogisen tiimin jäsenet edustavat Nuppihankkeessa keskuksensa näkökulmaa ja asiantuntemusta. Heidän tehtävänä on myös huolehtia tiedonkulusta ja hankkeen toimeenpanosta omassa keskuksessaan. (Toimintasuunnitelma 2014). Voidaan kuitenkin pohtia, voiko yhteistä toimintakulttuuria todella luoda pienen joukon kesken, ja siirtyykö tieto pedagogisen tiimin jäseniltä keskusten toimintaan. Kaikkien keskusten henkilöstölle pidetyt yhteiset pedagogiset koulutukset mahdollistaisivat ja tukisivat yhteisen näkemyksen ja toimintakulttuurin syntymistä. Yhteinen koulutus tukisi myös yhteisen näkemyksen ja tiedon siirtymistä käytännön toimintaan. Mikäli kuitenkin päädytään siihen, että keskuksat hoitavat itse pedagogisen koulutuksen, on mielekästä, että keskusten koulutuksesta vastaavat henkilöt käyvät myös itse koulutuksen. Tällä pyritään takaamaan se, että kouluttajat itse ymmärtävät aiheen, enne kuin he lähtevät kouluttamaan muita.

Tämän opinnäytetyön liitteenä 1 oleva tuotos on raakaversio koulutusmateriaalin sisällöstä. Ennen materiaalin mahdollista julkaisua ulkoasuun tullaan vielä panostamaan. Materiaalia tullaan vielä testaamaan ja arvioimaan muutamaan otteeseen ennen materiaalin mahdollista julkaisua. Koulutus toteutetaan ja materiaali esitellään pedagogiselle tiimille lokakuussa 2014. Samalla pedagoginen tiimi linjaa hankkeen jatko-toimenpiteet ensi vuoden toimintasuunnitelmaan. Ennen materiaalin julkaisua tulee vielä ratkoa koulutuksen toteutustapa, ja muokata materiaali vastaamaan toteutustavan tarvetta. Materiaalin jatkokehittäminen tulee tapahtumaan pedagogisen tiimin antaman palautteen ja linjauksen perusteella.

LÄHTEET

- Hellström, Martti 2010. Sata sanaa kasvatuksesta. Juva: PS-kustannus.
- Hellström, Martti 2008. Sata sanaa opetuksesta. Keskeisten käsitteiden käsikirja. Juva: PS-kustannus.
- Hirsjärvi, Sirkka (toim) 1992. Kasvatustieteen käsitteistö. Helsinki: Otava.
- Heckmar, Bernd & Michl, Werner 2013. Von der Hand zum Hirn und Zurück. Bewegtes Lernen im Fokus der Hirnforschung. Augsburg: Ziel.
- Hämäläinen, Juha & Nivala, Elina 2008. Kasvatustiede. Pedagogisen ihmistyön tiede. Kuopio: Unipress.
- Karppinen, Seppo J.A. 2010. Seikkailukasvatus – erilainen tapa opettaa ja oppia. Teoksessa Karppinen, Seppo J.A., Latomaa, Timo (toim.) Seikkaillen elämyksiä II. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 118 – 135.
- Karppinen, Seppo J.A. 2007. Elämyksestä kokemukseen ja oppimiseen. Teoksessa Karppinen, Seppo J.A. & Latomaa, Timo (toim.) Seikkaillen elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 75–97.
- Kupias, Päivi & Koski, Mia 2012. Hyvä kouluttaja. Espoo: Sanoma Pro Oy.
- Latomaa, Timo 2012. Mitä on ohjaus? Ohjaus pedagogisena toimintana. Kasvatus 1/2012, 46–57. <http://elektra.helsinki.fi.ezproxy.mikkeli.amk.fi:2048/se/k/0022-927-x/42/1/mitaohja.pdf>. Luettu 9.12.2013
- Luckner, John L. & Nadler, Reldan S. 1997. Processing the Experience. Strategies to Enhance and Generalize Learning. Dubuque: Kendall/Hunt Publishing Company.
- Manninen, Jyri, Burman, Anne, Koivunen, Annukka, Kuittinen, Esko, Luukannel, Saara, Passi, Sanna & Särkkä, Hanna 2007. Oppimista tukevat ympäristöt. Johdatus oppimisympäristöajatteluun. Vammala: Opetushallitus.
- Michl, Werner 2009. Erlebnispädagogik. München: Reinhardt.
- Moisala, Marja 2013. Kysely nuorisokeskuspedagogiikasta, seikkailukasvatuksesta ja K3 seikkailusta keskuksissa. Suomen nuorisokeskukset ry.
- Myllyniemi, Sami 2013. Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013. Helsinki: Hakapaino. PDF-dokumentti. http://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2014/02/Nuorisobarometri_2013_lowres1.pdf. Luettu 31.8.2014.
- Nieminen, Juha 2013. Raportti Nuppi-seminaarityöskentelystä.
- Nuorisolaki 27.1.2006/72. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>. Luettu 20.8.2014.

Ojanen, Sini 2006. Ohjauksesta oivallukseen. Ohjausteorian käsittelyä. Helsinki: Yliopistopaino.

Partanen, Johannes 2014. Välähdyksiä yksilön oppimisesta. Mitä tiimivalmentajan on tiedettävä yksilön oppimisesta ja Tiimiakatemian käytännöistä. Jyväskylä: Kopijyvä Oy.

Perttula, Juha 2007. Elämysten merkitys ihmiselämässä. Teoksessa Karppinen, Seppo J.A. & Latomaa, Timo (toim.) Seikkaillen elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 53–74.

Pulkamo, Hannelle 2007. Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka nuorisotyössä: vallan väline vai osallisuuden ja sosiaalisen vahvistamisen menetelmä? Teoksessa Hoikkala, Tommi, Sell, Anna (toim.) 2007. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 496–519.

Rauhala, Lauri 2005. Ihmiskäsitys ihmistyössä. Helsinki: Yliopistopaino.

Rheingold, Alison 2009. Using Backward Design: A Methodology to Develop Experiential Lessons. Teoksessa Stremba, Bob, Bisson, Christian A. (toim.) 2009. Teaching Adventure Education Theory. Best Practices. Champaign: Human Kinetics, 41–49.

Räty, Kimmo 2011. Elämyspedagoginen ohjaaminen, ajatuksia kokemuksellisesta oppimisesta. Tampere: Outward Bound Finland ry.

Stremba, Bob 2009. Conditional Outdoor Leadership Meets Kolb's Learning Cycle. Teoksessa Stremba, Bob, Bisson, Christian A. (toim.) 2009. Teaching Adventure Education Theory. Best Practices. Champaign: Human Kinetics, 177–188.

Suomen Nuorisokeskusyhdistys 2013. SNK ry - nuorisokeskustenyhteistyöfoorumi. WWW-sivut. <http://www.snk.fi/fi/snk+ry/>. Päivitetty 31.1.2013. Luettu 5.11.2013.

Suomen Nuorisokeskusyhdistys 2014. Tuemme nuorten kasvua ja kehitystä. WWW-sivut. <http://www.snk.fi/fi/toiminta/>. Ei päivitys tietoja. Luettu 30.8.2014.

Suomen nuorisokeskusten strategia 2020. WWW-dokumentti. <http://www.snk.fi/binary/file/-/id/20/fid/390/>. Luettu 31.8.2014.

Telemäki, Matti & Bowles, Steve 2001. Seikkailukasvatuksen teoria ja käytäntö. Kajaani: Oulun yliopiston Kajaanin opettajankoulutusyksikön julkaisuja.

Telemäki, Matti 1998. Johdatus seikkailukasvatuksen teoriaan. Kajaani: Oulun yliopiston Kajaanin opettajankoulutusyksikön julkaisuja.

Toimintasuunnitelma 2014. WWW-dokumentti. <http://www.snk.fi/binary/file/-/id/10/fid/388/>. Luettu 14.9.2014.

Turunen, Kari E. 1999. Opetustyön perusteet. Jyväskylä: Atena.

Veenkivi, Liisa 1998. Ihminen tehtävänä. Pohdiskelua kasvatuksesta. Vaasa: Atena.

Suomen
NUORISOKESKUSYHDISTYS
www.snk.fi

NUORISOKESKUSPEADAGOGINEN
OHJAAMINEN
Koulutusrunko ja koulutuksen
oheismateriaali

Elina Kokko

LUKIJALLE

Tämä koulutusmateriaali on tehty Suomen nuorisokeskusten sisäisen ohjaajakoulutuksen tueksi. Koulutusmateriaalin on tarkoitus avata nuorisokeskuspedagogiikan ajatusta ja antaa ohjaajille konkreettisia menetelmiä sen toteuttamiseksi.

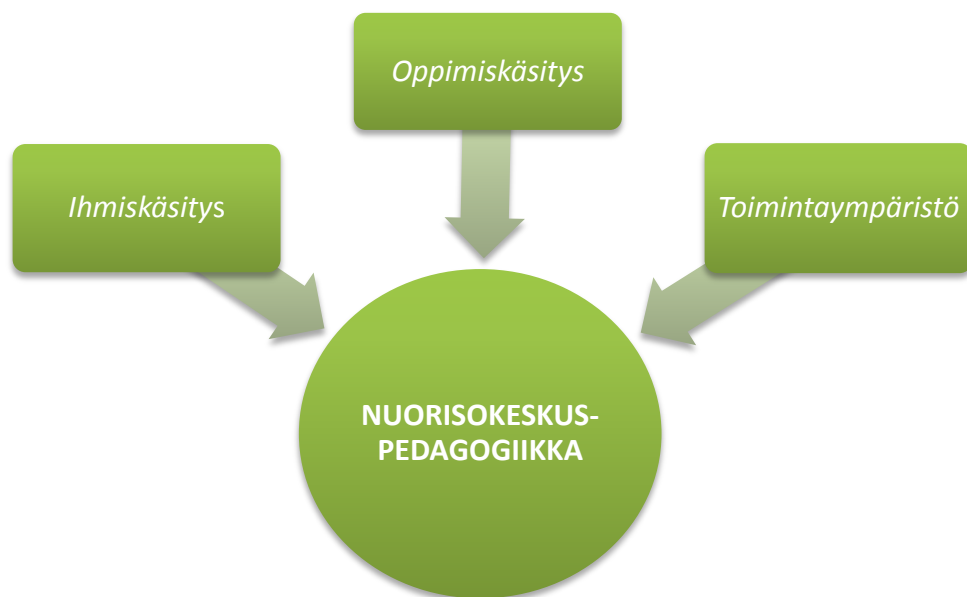
Koulutusmateriaali on tehty osana Suomen nuorisokeskusyhdistys ry:n Nuppi-hanketta. Nuppi-hankkeessa keskitytään nuorisokeskusten menetelmälliseen kehittämiseen, pedagogisen osaamisen vahvistamiseen, nuorisokeskusten välisen yhteistyön lujittamiseen sekä uusien yhteistyömuotojen rakentamiseen yhdessä nuorisotyön asiantuntijoiden sekä toimijoiden kanssa. Hankekaudella 2014–2015 on keskitytty nuorisokeskusten yhteisen nuorisokeskuspedagogiikan jatkotyöstämiseen ja sanoittamiseen sekä suunnitelmien tekemiseen sen jalkauttamiseksi kaikissa keskuksissa.

Koulutusmateriaali ja tässä esitetty nuorisokeskuspedagogiikan jäsenitys pohjautuvat vuonna 2013 järjestettyihin Nuppi-seminaareihin. Seminaareissa nuorisokeskuspedagogiikkaa työstettiin erilaisin ryhmätöin, ja paikalla oli nuorisokeskusten henkilökuntaa aina ohjaajista johtajiin saakka. Juha Nieminen (2013) on työstänyt seminaareista raportin, jota on hyödynnetty nuorisokeskuspedagogiikkaa jäsentäessä.

Koulutusmateriaalin on tarkoitus olla tuki ja inspiraation lähde kouluttajalle. Materiaalia ei ole suunniteltu valmiiksi ”tee se näin” -paketiksi, vaan rungoksi, jota muokkaamalla jokainen kouluttaja voi tehdä koulutuksesta juuri omaan keskuksensa sopivan. Materiaalin alussa on esitelty lyhyesti nuorisokeskuspedagogiikan jäsentyminen. Sen jälkeen esitellään koulutusrunko, ja siihen liittyvät asiakokonaisuudet. Materiaalin lopusta löytyy materiaalipankki, josta kouluttaja voi ottaa materiaalia koulutuksen eri vaiheisiin. Materiaalipankin voi myös koulutuksen päätteeksi jakaa kaikille osallistujille.

NUORISOKESKUSPEDAGOGIIKKA

Nuorisokeskuspedagogiikalla tarkoitetaan nuorisokeskuksissa tapahtuvan toiminnan kasvatuksellisia periaatteita, joiden tulisi näkyä kaikessa nuorisokeskusten toiminnassa. Nuorisokeskuspedagogiikka rakentuu kolmesta osa-alueesta humanistisesta ihmiskäsityksestä, kokemuksellisesta oppimiskäsityksestä sekä nuorisokeskuksien toimintaympäristöstä.

Humanistisella ihmiskäsityksellä tarkoitetaan ihmisen, hänen arvonsa, toimintansa ja saavutustensa sekä yleensä inhimillisyyden korostamista ja arvostamista. Kasvatuksessa humanistinen ajattelu korostaa itsenäisyyttä, yksilöllisyyttä ja ihmisen kaikkien kykyjen monipuolista kehittämistä.

Kokemuksellinen oppimiskäsityksen mukaan oppimisen keskiössä on yksilön kokemus. Oppiminen nähdään syklisenä, kehämäisenä prosessina, jossa onnistunutta oppimiskokemusta seuraa aina uusi kokemus. Kokemuksellisen oppimisen kehä alkaa aina kokemuksesta, jota seuraa koetun tilanteen reflektointi. Uuden kokemuksen reflektointia seuraa aina jo olevassa olevien mallien tarkastelu. Oppiminen tapahtuu, kun uusi kokemus liitetään osaksi jo olemassa olevaa tietoa.

Nuorisokeskusten toimintaympäristössä korostuvat keskusten yhteiset arvot sekä keskusten konkreettinen toimintaympäristö.

Nuorisokeskusten yhteiset arvot ovat:

5. yhdenvertaisuus, jolla tarkoitetaan aitoa ja kunnioittavaa kohtaamista riippumatta yksilön taustasta tai ominaisuuksista.
6. elämän ja ympäristön kunnioittaminen, jolla tarkoitetaan elämönhallinnan vahvistamista, terveitä elämäntapoja, kestäväää kehitystä ja luontosuhteen vahvistamista.
7. yhteisöllisyys ja yksilöllisyys, jolla tarkoitetaan sekä yhteisöllisyyden että yksilöllisyyden kunnioittamista. Lisäksi nähdään, että yhteisössä tärkeitä asioita ovat yhdessäolo, välittäminen ja turvallisuus yksilöä ja hänen tarpeitaan kunnioittaen.
8. osallisuus, jolla tarkoitetaan jokaisen mahdollisuutta tulla kuulluksi ja vaikuttaa. Lisäksi nuorisokeskuksissa uskotaan, että lapsella ja nuorella on kykyjä ratkaista itse omia asioitaan, kun häntä siinä tuetaan.

Nämä tekijät muodostavat **taustateorian nuorisokeskuspedagogiikalle**. Taustateoriasta on johdettu nuorisokeskuspedagogiikan **tunnuspiirteet**, jotka ovat toiminnan nuorikeskeisyys, toiminnan ja vuoropuhelun rinnakkaisuus sekä turvallinen, monipuolinen ja osaava toimintaympäristö.

Toiminnan nuorikeskeisyys korostaa nuorta toiminnassa. Nuorisokeskuksissa toteutettavan pedagogiikan lähtökohtana tulisi aina olla ensisijaisesti nuori ihminen sekä hänen henkilökohtaiset tarpeet ja tavoitteet.

Toiminnan ja vuoropuhelun rinnakkaisuus pohjautuu kokemuksellisen oppimisen teoriaan. Nuorisokeskuspedagogiikassa toiminnallisuus nähdään välineenä nuoren tulkitsemiseen, ymmärtämiseen ja ohjaamiseen. Vuoropuhelu on merkittävä osa onnistunutta oppimisprosessia.

Turvallinen, monipuolinen ja osaava toimintaympäristö painottaa toimintaympäristölle asetettuja vaatimuksia, jotta oppiminen on mahdollista. Toiminta ympäristöön liittyy myös olennaisena osana osaava henkilökunta, joka toteuttaa tavoitteellista ja tietoista nuorisokeskuspedagogiikkaa.

KOULUTUSRUNKO

Nuorisokeskuspedagogisen ohjaamisen koulutus on suunniteltu **kaksipäiväiseksi**. Kontaktipäivien lisäksi koulutukseen kuuluu olennaisena osana **ennakkotehtävä**. Koulutus on suunniteltu noin kymmenelle hengelle, mutta sisältöjä voidaan muokata myös pienemmälle tai suuremmalle osallistujaryhmälle.

Alla on esimerkki koulutuksen kulusta. Tätä runkoa voidaan käyttää koulutuksen suunnittelun pohjana.

ENNAKKOTEHTÄVÄ	
PÄIVÄ 1	Koulutuksen avaus <ul style="list-style-type: none">tutustumistaosallistujien odotukset, toiveet & tavoitteetLyhyt esittely nuorisokeskuspedagogiikasta
	Ennakkotehtävän purku Asiakokonaisuus 1: Toiminnan ja vuoropuhelun rinnakkaisuus
	Koulutuspäivän avaus Asiakokonaisuus 2: Nuori toiminnan keskiössä Asiakokonaisuus 3: Tavoitteellisen toimintaympäristön luominen
PÄIVÄ 2	Asiakokonaisuuksien yhteenveto <ul style="list-style-type: none">oppimistuloksetpalaute

ENNAKKOTEHTÄVÄ

Ennakkotehtävän tavoitteena on...

- tutustua ennakkoon kokemuksellisen oppimisen taustateoriaan
- viritellä osallistujat käsiteltävän asian äärelle omien ohjauskokemusten kautta
- saada osallistujat pohtimaan omia odotuksiaan ja tavoitteitaan

Vinkiksi kouluttajalle:

- Ennakkotehtävä tulisi lähettää osallistujille n. **kuukausi ennen** koulutuksen alkua.
- Vastaukset tulisi pyytää **kirjallisesti**, esimerkiksi Webropol -kyselyn tai sähköpostin kautta.
- Ennakkotehtävä antaa myös arvokasta tietoa kouluttajalle mm. osallistujien odotuksista ja tavoitteista. Kouluttajan on **hyvä varata ainakin viikko aikaa** viimeisen palautuspäivän ja koulutuksen alkamisen välille, jotta koulutuksen sisältöjä voidaan alustavasti räätälöidä ryhmää varten.

ENNAKKOTEHTÄVÄN TEHTÄVÄNANTO:

Perehdy ennakkomateriaalina kirjaan:

Räty, Kimmo: Elämypedagoginen ohjaaminen: ajatuksia kokemuksellisesta oppimisestä. Lahti : Outward Bound Finland ry, 2011.

Vastaa sen jälkeen kirjan sekä omien kokemustesi perusteella seuraaviin kysymyksiin:

5. Muistele omia ohjauskokemuksiasi: millaisissa tilanteissa olet (tiedostaen tai tiedostamattasi) käyttänyt kirjassa esille tuotuja ohjaamisen menetelmiä?
6. Pohdi seuraavaksi kirjan, sekä omien kokemustesi pohjalta, millaista ohjaamisen nuorisokeskuksissa tulisi olla. Mitä siihen mielestäsi kuuluu tai ei kuulu? Mitä ohjaajalta vaaditaan?
7. Mieti sitten itseäsi ohjaajana: millainen ohjaaja minä olen? Missä olen erityisen hyvä? Mitä osa-alueita haluaisin vielä vahvistaa?

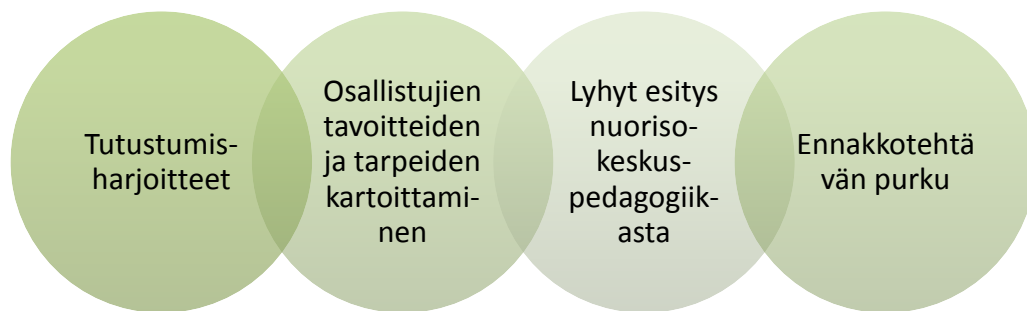
8. Lopuksi mieti tulevaa koulutusta: mitä odotat koulutukselta? Mitä tavoitteita sinulla on koulutuksen suhteen?

KOULUTUKSEN AVAUS

Avauksen tavoitteena on...

- tutustua osallistujiin/kouluttajaan
- luoda koulutukselle hyvä ja rento ilmapiiri
- asettaa koulutukselle henkilökohtaiset tavoitteet

Avaus sisältää:

Vinkiksi kouluttajalle:

- Käytä avaukseen sekä tutustumiseen **aikaa!** Riko jää heti alussa, ja pyri luomaan rentoutunut ja avoin ilmapiiri
- Valmistele koulutustila **ennakkoon**. Valitse tilasi sen mukaan, millaisia harjoitteita tulet ohjaamaan (esim. monet tutustumisharjoitteet vaativat liikkumista). Yksinkertainen ja toimiva ratkaisu on esimerkiksi **tuolirinki** ilman pöytiä.
- Koulutuksen avauksessa huomioi nämä kohdat:
 - Toivota osallistujat tervetulleiksi
 - Kertaa päivien aikataulu
 - Aloita yksinkertaisella ”fiilisringillä”, pyydä osallistujia kertomaan oma nimensä, hiukan taustoistaan ja millä mielillä on koulutukseen saapunut (sovelta sen mukaan, ovatko koulutettavat jo tuttuja toisillensa jne.)

TUTUSTUMINEN

- Tutustumisharjoitteissa saat kouluttajana **arvokasta lisätietoa koulutettavista.**
- Käytä aikaa/valitse harjoitteet kohderyhmän tarpeiden mukaisesti. Jos osallistujat eivät tunne toisiaan ennakkoon, on tutustumiseen syytä käyttää enemmän aikaa.
- Vaikka osallistujat olisivat tuttuja toisilleen, älä sivuuta osiota. Tutustuminen toimii myös ”alkulämmittelynä”

Valitse harjoitteita 1-2 keston ja aikataulun mukaisesti. Vinkkejä ja ideoita löydät materiaalin lopussa olevasta materiaalipankista. Voit myös soveltaa omia hyväksi havaitsemiasi harjoitteita!

TAVOITTEET, TOIVEET & TARPEET

Osallistujien henkilökohtaiset **tavoitteet** ovat tärkeitä oppimisprosessin kannalta. Lisäksi osallistujien **toiveet** antavat kouluttajalle tärkeää tietoa koulutuksen sisällön suuntaamisesta.

Tässä on esitetty yksi toiminnallinen vaihtoehto tavoitteiden ja toiveiden keräämiseksi.

Tavoitekartta

Tavoitekarttaa varten tarvitset:

- Alustan, jolle toiveet ja tavoitteet kiinnitetään (esimerkiksi keskuksesi kartta!)
- Tavoitejalanjälkiä yhtä paljon kuin osallistujia on
- Tarveajatuskuplia yhtä paljon kuin osallistujia on

Tavoitejalanjälki ja tarveajatuskupla (löytyvät myös materiaalipankin lopusta)

1. Jaa jokaiselle osallistujalle yksi jalanjälki ja yksi ajatuskupla
2. Alusta harjoitus esimerkiksi näin: "Olette kaikki saapuneet tänne nuorisokeskus *oman keskuksesi nimi* erilaisin toivein ja tavoittein. Seuraavaksi kuulisin mielelläni, mitä toivotte ja tavoittelette tältä koulutukselta"
3. Pyydä osallistujia kirjoittamaan jalanjälkeen **tavoite, jota kohti he näiden päivien aikana lähtevät kulkemaan**. Anna aikaa n. 5 minuuttia (pidennä tai lyhennä aikaa sen mukaan, ovatko kaikki jo valmiita)
4. Pyydä osallistujia asettamaan oma jalanjälkensä **tavoitekartalle** haluamaansa kohtaan ja kertomaan tavoitteensa kaikille ääneen.
5. Kun kaikki ovat asettaneet jalanjälkensä, pyydä osallistujia kirjoittamaan ajatuskuplaan **mitä he tarvitsevat itseltään/ryhmältään/kouluttajalta, jotta he pääsevät tavoitteeseensa**. Anna aikaa n. 5 minuuttia.
6. Pyydä osallistujia asettamaan ajatuskuplansa kartalle, ja kertomaan tarpeensa muille.
7. Kun kaikki ovat saaneet jalanjälkensä ja ajatuskuplansa paikalleen, aseta kartta koulutustilaan näkyville niin, että **siihen on helppo myöhemmin palata**.

LYHYT ESITTELY NUORISOKESKUSPEDAGOGIIKASTA

Lyhyt esitys nuorisokeskuspedagogiikan rakentumisesta on paikallaan, jotta osallistujat ymmärtävät **mistä on kysymys**. Esityksen voit pitää vapaamuotoisesti. Materiaalipankista löydät esimerkki diashown, jota voit muokata omaan tarpeeseesi.

Tärkeää on **linkittää nuorisokeskuspedagogiikka ohjaajien käytännön työhön!**

ENNAKKOTEHTÄVÄN PURKU

Ennakkotehtävän purussa tavoitteena on tukea **ohjaajien omien ohjauskokemusten ja nuorisokeskuspedagogiikan linkittymistä**.

Jaa purkua varten kaksi pienryhmää. Anna molemmille ryhmille tehtävä:

- RYHMÄ 1: Millaisia ohjauksen menetelmiä Rädyn kirjassa tuodaan esille? Miten ne voivat tukea nuorisokeskuspedagogiikan toteutumista?
- RYHMÄ 2: Mitä taitoja nuorisokeskuksen ohjaajalta vaaditaan? Miettikää sekä kirjan että omien kokemusten pohjalta. Miten ohjaustaidot tukevat nuorisokeskuspedagogiikan toteutumista?

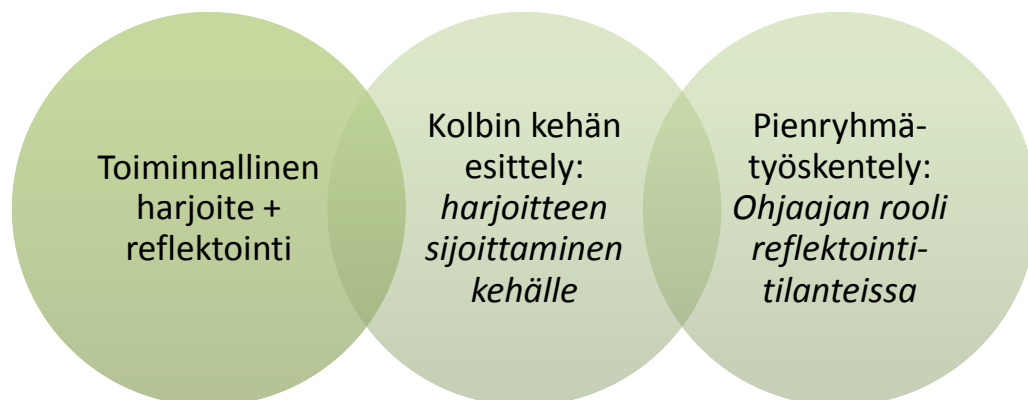
Anna työskentelyaikaa 15–20 minuuttia aikataulusta riippuen. Työskentelyn jälkeen molemmat ryhmät esittelevät tuotoksensa. Pyri herättämään keskustelua **ohjaajan roolista nuorisokeskuspedagogiikan toteuttajana**. Voit välissä palauttaa osallistujien mieleen aiemmin esiteltyjä nuorisokeskuspedagogiikan tunnuspiirteitä.

ASIAKOKONAISUUS 1: Toiminnan ja vuoropuhelun rinnakkaisuus

Asiakokonaisuuden tavoitteena on...

- osallistuja ymmärtää reflektoinnin ja siirtovaikutuksen ryhmän/yksilön merkityksen oppimisprosessin kannalta
- osallistuja saa konkreettisia menetelmiä työhönsä

Asiakokonaisuus sisältää:

Toiminnallinen harjoite

Aloita asiakokonaisuus **toiminnallisella harjoitteella**. Voit itse valita harjoitteen mielesi mukaan (vinkkejä löydät materiaalipankista). **Tärkeintä harjoitteen valitsemisessa on sopiva haastavuustaso!** Harjoitteen tulisi olla kohderyhmälle riittävän haastava, jotta reflektoitavia tilanteita syntyy. Käytä toiminnan aikana myös monipuolisesti erilaisia reflektointimenetelmiä.

Kolbin kehän esittely: harjoitteen sijoittaminen kehälle

Harjoitteen jälkeen, pyydä osallistujia sijoittamaan harjoitteen tapahtumat Kolbin kehälle. Alla näet esimerkin. Koulutuksessa asiat kehälle tulee poimia tapahtuneesta harjoituksesta.

Anna osallistujien nimetä asiat, jotka laatikkoihin kirjoitetaan. Auta tarvittaessa! Pohdikka samalla yhdessä, mikä vaikutus ohjaajalla on kehän kulussa. Johdattele osallistujia pohtimaan ohjaajan roolia reflektointitilanteissa.

Pienryhmätyöskentely: Ohjaajan rooli reflektointi-tilanteissa

Yhteisen pohdinnan jälkeen osallistujat jatkavat aiheen työstöä pienryhmissä. Jaa ryhmä n. 4 hengen pienryhmiin, ja anna ryhmille tehtäväksi pohtia seuraavia kysymyksiä:

- Mikä on ohjaajan tehtävä reflektointi tilanteessa?
- Mitä reflektointimenetelmiä tiedätte?

Työskentelyaika on hyvä varata n. puoli tuntia. Työskentelyn jälkeen jokainen ryhmä saa esitellä tuotoksensa.

KOULUTUSPÄIVÄN PÄÄTTÄMINEN

Päivän päätös voidaan toteuttaa esimerkiksi ”Walk and Talk” -menetelmällä, jossa osallistujat jakavat päivän kokemukset pareittain keskustelemalla. Menetelmän nimen mukaisesti parit lähtevät kävelylle, jonka lomassa heidät ohjeistetaan pohtimaan seuraavia kysymyksiä:

- Mitä uutta kuulin tänään?
- Mikä jäi mietityttämään?
- Voisinko kokeilla työssäni jotain tänään kokeiltua/opittua?

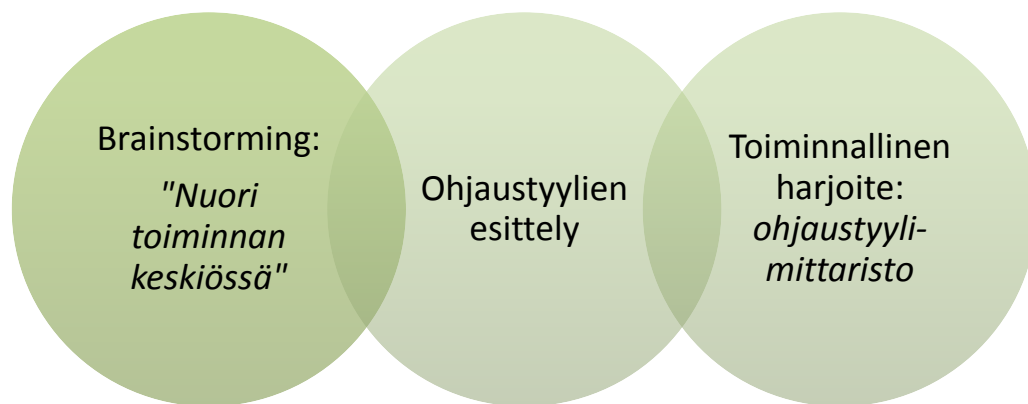
Kävelylle ja kokemusten jakamiselle annetaan aikaa n. puoli tuntia, jonka jälkeen koonnutaan vielä yhteisesti. Yhteinen loppupurku pidetään lyhyenä, sillä osallistujat ovat jo reflektoineet tapahtumia parityöskentelyn ajan. Voidaan toteuttaa esimerkiksi niin, että jokainen sanoo yhden lauseen, mikä kuvastaa heidän päiväänsä.

ASIAKOKONAISUUS 2: Nuori toiminnan keskiössä

Asiakokonaisuuden tavoitteena on...

- osallistuja ymmärtää vastuun jakamisen merkityksen ryhmän/yksilön oppimisprosessin kannalta
- osallistuja osaa tukea prosessia erilaisten ohjaustyylien kautta

Asiakokonaisuus sisältää:

Brainstorming: "Nuori toiminnan keskiössä"

Aloita asiakokonaisuus yhteisellä pohtimisella. Valmistele etukäteen iso fläppipaperi, jonka keskellä lukee "Nuori toiminnan keskiössä". Pyydä sitten jokaista osallistujaa kirjoittamaan paperille vapaasti siitä, mitä lause tuo heille mieleen. Taustalle voi laittaa musiikkia.

Anna aikaa n. kymmenen minuuttia tai enemmän riippuen osallistujista. Käy sitten pohdinnat yhdessä läpi.

Ohjaustyylien esittely

Ohjaustyylien avulla voidaan helposti vaikuttaa siihen, onko nuorella toiminnassa vastuuta. Esittele osallistujille lyhyesti ohjaustyylien ääripäät Priestin ja Gassin (2005) mukaan.

Ohjaustyyli määräytyy sen mukaan, kenellä tilanteessa on valta ja vastuu tehdä päätöksiä. Ohjaustyylien ääripäinä voidaan pitää vetäytyvää ohjaustyyliä ja itsevaltaista ohjaustyyliä. Vetäytyvässä ohjaustyyliässä ohjaaja vetäytyy toiminnasta taustalle, ja antaa yksilölle vastuun tehdä päätöksiä siltäkin uhalla, että tehtävä epäonnistuu. Itsevaltaisessa ohjaustyyliässä ohjaaja pitää kaiken vallan ja vastuun päätöksistä itsellään. On hyvä muistaa, että ohjaaja on loppupeleissä aina vastuussa toiminnasta. Ohjaustyylin valinta tulisi aina perustua ohjaajan arviointiin esimerkiksi tilanteen vaarallisuudesta.

Ohjaustyyli mittari

Valmistele etukäteen ohjaustyyli mittari isolle paperille. Mittarissa tulisi näkyä ohjaustyylien ääripäät.

Vetäytyvä ohjaustyyli

Itsevaltainen ohjaustyyli

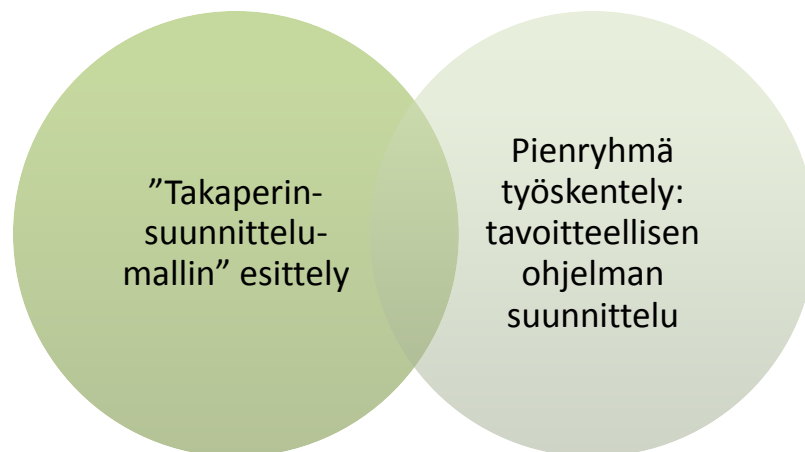
Pyydä sitten osallistujia kirjoittamaan lapulle jokin ohjaustilanne. Tilanne voi olla keksitty tai omakohtainen. Kun kaikki ovat miettineet tilanteensa, pyydä heitä kertomaan yksitellen valitsemansa ohjaustilanne ja sijoittamaan ohjaustilanne ohjaustyyli mittarille sen mukaisesti, millaista ohjaustyyliä tilanteessa käytetään. Pohtikaa sitten yhdessä **onko nuori tilanteessa toiminnan keskiössä, ja miten sen toteutumista voidaan tukea. Miten ohjaustyyliillä voidaan vaikuttaa nuorikeskeisyyteen?**

ASIAKOKONAISUUS 3: Tavoitteellisen oppimisympäristön luominen

Asiakokonaisuuden tavoitteena on...

- osallistuja ymmärtää tavoitteen asettelun merkityksen
- osallistuja osaa luoda tavoitteellisen oppimisympäristön ryhmän tarpeiden mukaisesti

Asiakokonaisuus sisältää:

Takaperin suunnittelun malli

Esittele osallistujille takaperin suunnittelun malli Rheingoldin (2009) mukaan:

1. Mieti, mitä toiminnalla halutaan saavuttaa?
2. Miten voidaan arvioida, onko haluttuihin oppimistuloksiin päästy? Voidaanko toimintaa reflektoida?
3. Valitse haluttuja oppimistuloksia palvelevat toimintamuodot ja harjoitteet

Pienryhmätyöskentely: tavoitteellisen ohjelman suunnittelu

Jaa osallistujat n. 4 hengen pienryhmiin toiminnallista työskentelyä varten. Jokainen pienryhmä saa kuvauksen leirikouluun saapuvasta koululuokasta. Pienryhmien tehtä-

vänä on suunnitella kuvauksen luokalle tavoite sekä tavoitetta tukeva leirikouluohjelma.

Voit käyttää alla olevia esimerkkejä tai keksiä omat kuvaukset. Voit myös hyödyntää osallistujien kokemuksia, ja pyytää heiltä kuvaukset haastavista ryhmistä!

Esimerkkejä:

- Luokka on todella hajanainen, ja siinä on paljon kuppikuntia. Yhteistyö muiden kuin omien ystävien kanssa on haastavaa.
- Luokassa on muutamia syrjäänvetäytyviä oppilaita, joiden mielipiteitä ei oteta huomioon
- Luokassa on oppilaita, joiden on vaikea keskittyä, jonka takia luokassa on levoton ilmapiiri

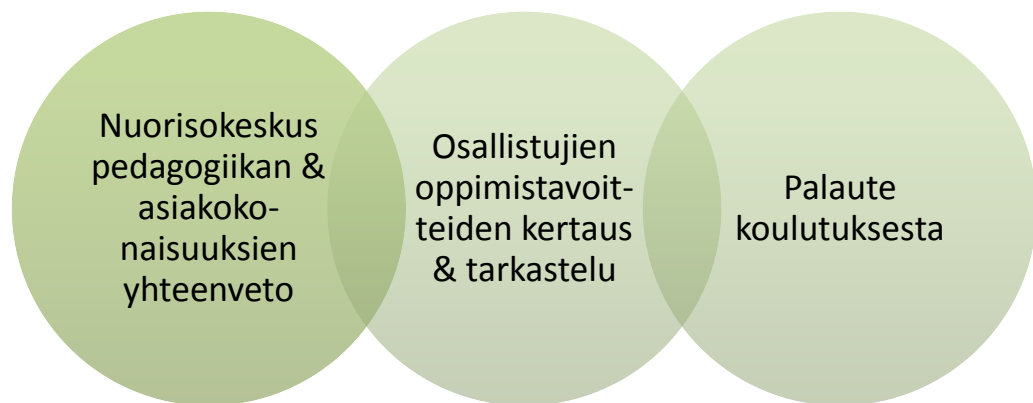
Lopuksi jokainen ryhmä saa esitellä tuotoksensa.

Asiakokonaisuuksien yhteenveto & koulutuksen päätös

Kokonaisuuden tavoitteena on...

- kerrata koulutuksen teemat
- saada osallistujat pohtimaan omia oppimistuloksiaan

Kokonaisuus sisältää:

Asiakokonaisuuksien yhteenveto

Asiakokonaisuuksien yhteenvedossa on tärkeää kerrata koulutuksen aikana käsitellyt teemat. Yhteenveto voidaan järjestää toiminnallisesti esimerkiksi **"muistojen polun"** menetelmällä (katso materiaalipankista!).

Oppimistavoitteiden kertaus & tarkastelu

Oppimistavoitteiden kertaukseen on hyvä ottaa esille koulutuksen alussa asetetut tavoitteet. Koulutuksen loppurefleksointi voidaan toteuttaa esimerkiksi **"Mitä otan mukaani -käden"** menetelmällä. Menetelmän kuvaus löytyy materiaalipankista. Tavoitteena on saada osallistujat refleктоimaan koulutusta ja tukea heitä opittujen asioiden siirtämisessä ohjaustyöhön.

Palaute koulutuksesta

Kerää vielä lopuksi palaute!

Palaute kannattaa kerätä niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Kirjallista palautetta varten kannattaa valmistella valmis palautelomake. Keskity palautteessa etenkin kehittämisehdotuksiin, sillä niiden avulla pystyt kehittämään koulutusta yhä paremmaksi!

Palautteessa voidaan kysyä esimerkiksi:

1. Mieti asiakokonaisuuksia nuorisokeskuspedagogiikan hahmottamisen kannalta. Tukivatko toiminnalliset menetelmät oivaltamistasi / oppimistasi / kokonaisuuden sisäistämistä? Miten?
2. Mitä vielä kehittäisit asiakokonaisuudessa?

Pyydä osallistujia vastaamaan molempiin kysymyksiin jokaisen asiakokonaisuuden sekä aloituksen ja lopetuksen kohdalla. Jätä lisäksi palautteeseen vapaan sanan mahdollisuus.

Palaute kannattaa lopuksi käydä vielä yhdessä läpi. Yhteisessä keskustelussa osallistujilta voi tulla vielä hyviä, uusia ideoita!

MATERIAALIPANKKI

Materiaalipankki on tarkoitettu koulutuksen tueksi, sekä kouluttajan että osallistujien käyttöön. Materiaalipankki voidaan jakaa osallistujille koulutuksen lopuksi.

WARMING UP / ICE-BREAKERS

Lämmittelyharjoitteita ja ”icebreakkereita” voi lisätä koulutuksen sisältöihin mielensä mukaisesti. Nämä harjoitteet edistävät rennon ilmapiirin syntymistä.

Muurahaisten kuningas

Tarvikkeet: Muurahaislaput

Kesto: koko koulutuksen ajan

Pelin aluksi jokaiselle osallistujalle jaetaan lappu, johon on kirjoitettu jokin seuraavista rooleista: muurahainen, hevosmuurahainen, lentomuurahainen tai muurahaisten kuningas. Omaa roolilappuaan ei saa näyttää muille. Jokaista roolia vastaa asia, jota roolin täytyy tehdä. Muurahaisen tulee maata selällään maassa heiluttaen käsiään ja jalkojaan ilmassa. Hevosmuurahainen laukkaa ja äänтелеe kuin hevonen, ja lentomuurahaisen tulee esittää lentävänsä.

Peli voi käynnistyä milloin tahansa ja missä tahansa koulutuksen aikana, ja se tulee tapahtumaan vain kerran. Peli alkaa, kun muurahaisten kuningas huutaa ”minä olen muurahaisten kuningas!”, jolloin kaikkien muiden osallistujien on tultava kuninkaan luokse ja alettava tekemään omaa rooliensa. Roolia on tehtävä niin kauan, kuin kuningas käskee.

Kuningas-rooleja jaetaan yksi, muiden roolien lukumäärällä ei ole väliä.

Murhaaja/Taikapeli

Tarvikkeet: Osallistujien nimet lapuilla, valmiiksi tehty taulukko

Kesto: koko koulutuksen ajan

Peliä varten täytyy olla kaikkien osallistujien nimet lapuilla. Jokaiselle jaetaan yksi nimi, joka ei saa olla oma. Lapussa oleva nimi kertoo, ketä yritetään ”murhata”.

”Murhaaminen” tapahtuu, kun murhaaja ojentaa uhrille minkä tahansa esineen. Jos uhri ottaa esineen suoraan murhaajan kädestä, hän tippuu pois pelistä. Murhaaminen onnistuu vain, kun silminnäkijöitä ei ole paikalla, kuolleita ei lasketa. Kun joku tippuu pelistä pois, tulee tämän antaa oma uhrilappunsa murhaajalleen. Tästä tulee murhaajan uusi kohde. Pelistä pois tippunut täyttää valmiiksi tehtyyn taulukkoon seuraavat tiedot: nimi, kuolinaika, murha-ase ja viimeiset sanat.

Pelissä on mahdollista käyttää myös muita nimiä murhaajan sijasta. Esimerkiksi taikominen.

Kortin kääntö

Tarvikkeet: Samanlaisia kortteja n. 50 kpl ->

Kesto: n. 5 min.

Lattialle levitetään kortteja, joissa on selkeästi erinäköiset puolet. Aloitus vaiheessa kortit tulee levittää laajalle alueelle niin, että molempia puolia on näkyvillä suunnilleen yhtä paljon.

Ryhmästä tehdään kaksi joukkuetta. Joukkueille määrätään oma puoli korteista. Kumpikin joukkue yrittää kääntää mahdollisimman monta korttia niin, että oma kuva on ylöspäin. Lopussa kortit voi laskea voittaja joukkueen selvittämiseksi. Jos kilpailun haluaa poistaa, ei korttien laskenta ole välttämätöntä leikin onnistumiseksi.

”Missä minun...?”

Tarvikkeet: Jokin ryhmälle tarpeellinen esine

Kesto: n. 10 min.

Leikki toimii samalla periaatteella kuin peili, mutta on ryhmätehtävä. Ohjaajat seisovat selkä ryhmään päin n. 20m päässä. Ohjaajien selän takana on maassa esine, joka ryhmän pitää saada. Ohjaajat huutavat: ”Missä on minun (esineen nimi)?” ja kääntyvät tämän jälkeen ryhmään päin. Ryhmä saa edetä noutaakseen esineen aina kun ohjaajat ovat selin, eivätkä näe ryhmäläisiä. Jos ohjaajat näkevät kääntyessään jonkun liikkuvan, joutuu koko ryhmä takaisin lähtöviivan taakse.

Kun ryhmä saa esineen, tulee heidän päästä myös takaisin lähtöviivalle samalla periaatteella. Nyt ohjaajat yrittävät kuitenkin arvata jokaisella kerralla, kenellä ryhmäläisistä esine on. Jos ohjaajat arvaavat oikein tai näkevät jonkun liikkuvan, täytyy esine

jättää maahan siihen kohtaan kuin se olikin ja ryhmä aloittaa taas lähtöviivalta esi-
neen noutamisen.

Kaaospeli

Tarvikkeet: -

Kesto: n. 5 min.

Ryhmä seisoo ringissä. Jokainen ottaa yhden ryhmäläisistä mieleensä sanomatta sitä
ääneen. Kun peli alkaa, tulee tämä mielessä ollut tyyppi kiertää kolme kertaa ympäri
ja sen jälkeen ryömiä jalkojen välistä. Kun tehtävä on suoritettu, pysähdytään paikoil-
leen ja nostetaan kädet ilmaan. Tehtäviä voidaan lisätä seuraavilla kierroksilla.

TUTUSTUMISLEIKIT/-HARJOITTEET:

Oppilaat opettavat ohjaajille

Tarvikkeet: -

Kesto: n. 20 min.

Ryhmälle annetaan n. 10 min aikaa suunnitella strategia, kuinka opettaa kaikkien
ryhmäläisten nimet ohjaajille. Nimilappujen tekoon ryhmäläisille ei anneta välineitä.
Ohjaajat poistuvat tilasta suunnittelun ajaksi. Jos ryhmä onnistuu, ohjaajat tekevät
jotain mukavaa ryhmäläisille. Jos taas ryhmä epäonnistuu tekevät he ohjaajille jotain
mukavaa. Palkinnosta sovitaan ennen tehtävän aloitusta.

"Minä tykkään..." -rinki

Tarvikkeet: -

Kesto: n. 10 min.

Leikissä leikkijät ovat ringissä, ja yksi keskellä. Keskellä oleva sanoo aina nimensä, ja
jonkun asian mistä tykkää tai ei tykkää. Kaikki, jotka ovat keskellä olevan kanssa sa-
maa mieltä, vaihtavat paikkoja. Keskellä oleva yrittää päästä johonkin tyhjään paik-
kaan. Se joka jää viimeiseksi keskelle, keksii seuraavan.

Ruudukko

Tarvikkeet: valmiiksi tehty ruudukko jokaiselle osallistujalle

Kesto: 15–20 min.

Jokaiselle osallistujalle jaetaan ruudukko, jossa jokaisessa ruudussa on yksi väittämä. Alla esimerkki.

Osallistujien tehtävänä on löytää ryhmästään jokaiseen laatikkoon yksi ihminen, johon väittämä sopii. Jokaisen osallistujan nimi tulisi saada ruudukkoon. Harjoite voidaan purkaa esim. käymällä väittämä kerrallaan läpi, ketkä kaikki ovat väittämän kanssa samaa mieltä.

Olen aiemmin käynyt Suomenlinnassa	Olen käyttänyt elämyspedagogisia menetelmiä työssäni	Olen ollut yli 2 vuotta töissä Nuorisokeskuksessa	Olen käynyt ainakin kolmessa eri Nuorisokeskuksessa
Aion mökkeillä juhannuksena! 😊	Olen tullut tähän koulutukseen yli 100 kilometrin päästä	En ole aiemmin tarvinnut kaikkia koulutukseen osallistuvia henkilöitä	Työnkuvaani kuuluu nuorisoryhmien ohjaus
Tulin koulutukseen junalla	Olen yöpynyt aiemminkin Hostel Suomenlinnassa	Olen enemmän kahvin kuin teen juoja	Kesä on lempi vuodenaikani
Työhöni liittyy paperisotaa!	Minulla on lemmikki	Olin jo ennen koulutusta kuullut sanan ”Nuorisokeskuspedagogiikka”	Olen käynyt Ruotsissa

Verho

Tarvikkeet: lakana, pressu tms.

Kesto: n. 15 min.

Leikissä ryhmä jaetaan kahtia. Joukkueiden väliin tehdään verho esim. lakanalla. Joukkueiden tulee olla lakanan takana niin, ettei vastajoukkue näe heitä. Molemmista joukkueista aina yksi ihminen kerrallaan tulee lakanan eteen. Lakana lasketaan, ja edessä olevat yrittävät sanoa toistensa nimet mahdollisimman nopeasti. Se kumpi sanoo toisen nimen nopeammin, voittaa erän. Häviöjä vaihtaa puolta. Peliä pelataan niin kauan, kuin jommalta kummalta puolelta loppuvat osallistujat.

ONGELMANRATKAISU-/YHTEISTOIMINTAHARJOITTEET

Pressunkääntö

Tarvikkeet: Pressu tai peitto

Koko ryhmä seisoo pressun päällä. Ryhmän pitää kääntää pressu ympäri ilman, että kukaan koskee maahan tai poistuu pressun päältä. Jos joku poistuu pressun päältä esim. horjahtaessaan, tulee ryhmän aloittaa tehtävä alusta. Tehtävän vaikeusastetta voi muuttaa pressun koolla ja esim. täydellä hiljaisuussäännöllä.

Kokemuksia: Hyvä vaikeusaste pressun koolle on suurin piirtein se, kun ryhmän on mahdollista mennä niin tiiviisti, että puolet pressusta jää vapaaksi. Neliön muotoinen pressu on vaikeampi kääntää kuin suorakaiteen muotoinen. Tehtävässä tulee paljon fyysistä kontaktia, joten on syytä tarkistaa, ettei tämä ole ongelma kenellekään osallistujista.

Pressulla matkustus

Tarvikkeet: Pressu tai peitto

Koko ryhmä seisoo pressun päällä. Ryhmän täytyy liikkua tietty matka pressulla sen päältä poistumatta. Jos joku ryhmäläisistä poistuu pressun päältä, tulee ryhmän palata lähtöviivalle. Mitä pienempi pressu, sen hitaampi on matka. Leikin ympärille kannattaa keksiä jokin kehyskertomus, joka selittää sen, miksi maahan ei voi astua.

Kokemuksia: "Mittarimato – tekniikka" toimii tässä parhaiten.

Sähköaita

Tarvikkeet: Köysi

Köyttä pidetään suurin piirtein osallistujien vyötärön korkeudella. Mitä korkeammalla köysi on, sitä vaativampi tehtävästä tulee. Ryhmän täytyy olla koko tehtävän ajan kosketuksissa toisiinsa ja puhuminen on kielletty. Ryhmän on mentävä köyden yli näillä säännöillä koskettamatta köyteen. Koko ryhmä palaa takaisin, jos sääntöjä rikotaan tai köyteen kosketaan. Ryhmälle annetaan suunnittelu-aikaa ennen tehtävän aloitusta. Kun epäonnistumisia tulee, kannattaa ryhmältä kysyä, jos he haluavat lisää suunnittelu-aikaa ennen tehtävän jatkamista.

Kokemuksia: Toimii parhaiten n. 10 henkilön kanssa. Jos tehtävää suorittaa isompi ryhmä, tulee letkan viimeisille paljon odottelu-aikaa ensimmäisten kämmäillessä.

Vankila

Tarvikkeet: Köysi x3

Puihin viritetään köydet eri korkeuksille niin, että ne muodostavat kolmion. Ryhmä menee kolmion sisäpuolelle ja heidän tarkoituksenaan on päästä köysien yli vankilasta pois koskettamatta köysiä. Jos virhe tapahtuu, kaikkien on mentävä takaisin sisäpuolelle. Kunkin köyden yli saa mennä vain tietty määrä henkilöitä.

25 henkilön ryhmälle köysien laitto esimerkki:

- 1. köysi 60 cm korkeudelle. Tämän köyden saa ylittää viisi henkilöä.
- 2. köysi 100cm korkeudelle. Tämän köyden saa ylittää kymmenen henkilöä.
- 3. köysi 140cm korkeudelle. Tämän köyden saa ylittää kymmenen henkilöä.

Turvallisuuden kanssa on oltava erittäin tarkkana. Osallistujille kannattaa näyttää turvallinen nostotekniikka ennen tehtävän aloittamista.

Kokemuksia: Aika sama idea kuin hämähäkinverkossa, mutta helpompi rakentaa. Vaikeustasoa on myös helppo säädellä köysien korkeudella ja rajoituksilla. Toimii myös hämähäkinverkkoa paremmin isolla ryhmällä, koska ylityksiä voi tehdä samanaikaisesti eri köysillä.

Suonylitys

Tarvikkeet: Retkipatjan tms. palasia

Ryhmän täytyy edetä n. 20m matka retkipatjan palasilla (30 x 30 cm) astuen niiden päälle. Maahan ei saa astua ja palaseen täytyy koskea koko ajan joko jalalla tai kädellä. Jos palaseen ei koske, ohjaaja nappaa palasen pois. Jos taas jalka koskee maahan, täytyy jatkaa käyttäen ainoastaan toista jalkaa. Jos tämäkin osuu maahan, on hypättävä reppuselkään. Tai vaihtoehtoisesti osallistuja palaa alkuun maata koskiessaan.

Kokemuksia: Vaikeusastetta on helppo muokata kuljettavan matkan pituudella ja ryhmälle annettavien palasten määrällä. Harjoitus on mahdollista tehdä myös täydellisessä hiljaisuudessa.

Taikaovi

Tarvikkeet: Köysi

Kaksi ohjaajaa pyörittää köyttä kuin hyppynarua. Koko ryhmän on juostava tästä läpi yksitellen koskettamatta köyttä. Tarkoituksena ei ole kuitenkaan hypätä narun yli. Jokaisella pyöräytyksellä on mentävä ainoastaan yksi ihminen, eikä tyhjiä pyöräytyksiä saa jäädä väliin. Jos sääntöjä rikotaan tai tapahtuu virhe, ohjaajat pysäyttävät köyden pyörittämisen ja koko ryhmän on palattava takaisin aloituspuolelle.

Kun koko ryhmä on päässyt ”taikaoven” läpi, tehtävää vaikeutetaan. Ovi on muuttunut, joten siitä voi kulkea ainoastaan pienryhmissä. Köyteen ei edelleenkään saa koskettaa, eikä tyhjiä pyöräytyksiä saa jättää väliin. Viimeisenä haasteena on mennä koko ryhmänä läpi yhdellä pyöräytyksellä.

Kokemuksia: Tämä harjoitus on mukava toiminnallinen ja metaforallinen aloitus esim. retkelle lähtiessä. Vaatii hiukan ponnisteluja ryhmältä, mutta ei ole liian vaikea ensimmäisiksi harjoituksiksi.

Paperitorni

Tarvikkeet: A4 papereita

Ryhmälle annetaan n. 20 arkkia paperia. Ryhmän tehtävänä on rakentaa niin iso torni A4 papereista kuin mahdollista. Papereita saa ainoastaan taittaa. Muut apuvälineet ovat kiellettyjä.

Kokemuksia: Helppo järjestää sisätiloissa. Ei sovellu isolle ryhmälle. Sopiva ryhmän koko on noin viisi henkilöä. Voidaan tehdä myös puhumatta. Tällöin on annettava suunnittelu-aikaa ennen tehtävän aloittamista.

Vesiputkilo

Tarvikkeet: Metrin korkuinen pohjallinen putkilo, joka on halkaisijaltaan n. 15 cm. Putkilossa on halkaisijaltaan sentin kokoisia reikiä eri korkeuksilla n. 40 kpl

Putkilon pohjalle laitetaan jokin kelluva esine. Esine tulee saada putkilosta ilman, että putkiloon työnnetään kättä sisään. Ryhmän täytyy siis täyttää putkilo vedellä. Ryhmän tulee peittää reiät, jotta sinne kaadettu vesi pysyy sisällä ja esine nousee veden mukana ylös.

Kokemuksia: Ei sovellu niin isolle ryhmälle, että kaikki eivät mahdu putkilon ympärille tekemään. Kastuminen on erittäin varmaa, joten lämpimän kesäpäivän harjoite ulkona.

Säiliö

Tarvikkeet: Pehmeitä palloja 3 kpl ja silmähuiveja 3 kpl

Valmistelut: Maahan merkitään ympyrä, joka on halkaisijaltaan noin 6m. Ympyrän sisäpuolelle laitetaan kolme pehmeää palloa.

Ryhmästä tehdään kolme joukkuetta. Kaikki joukkueet pelaavat peliä samanaikaisesti samassa ympyrässä. Jokaisesta joukkueesta valitaan yksi osallistuja vuorollaan, jonka silmät sidotaan. Tämän henkilön tehtävä on mennä ympyrän sisäpuolelle, etsiä pallo ja heittää sillä toista ympyrän sisäpuolella olevaa pelaajaa. Kun tehtävä on suoritettu, tulee pelaaja ulos ympyrästä ja joukkueesta seuraava sitoo silmänsä ja suorittaa saman tehtävän. Pelin voittaa se joukkue, jonka kaikki jäsenet ovat suorittaneet tehtävän onnistuneesti ensimmäisenä.

Ympyrän sisäpuolella saa olla ainoastaan nämä kolme sokeaa pelaajaa. Oma ryhmä auttaa sokeaa ympyrän ulkopuolelta antamalla ohjeita. Pelissä ei ole väliä, minkä pallon ympyrästä ottaa ja minkä joukkueen jäseneseen sillä osuu. Jos pallo lentää ympyrän ulkopuolelle, ohjaajat heittävät sen takaisin ympyrän sisään.

Kokemuksia: Hyvä ensimmäinen harjoite, kun halutaan työskennellä kommunikaation kanssa. Tehtävässä käy usein niin, että kaikki vain huutavat yhteen ääneen, eivät-

kä sokeat saa ohjeista mitään selvää. Reflektoinnissa ryhmän on helppo nimetä hyvän kommunikoinnin elementit tämän harjoitteen jälkeen. On tärkeää muistaa kysyä ensin, miltä tuntui olla sokeana ympyrässä.

Vesilasi juoksuhiekassa

Tarvikkeet: Muki, erimittaisia naruja ja pullo jossa on vettä

Valmistelut: Maahan merkataan ympyrä ja ympyrän keskelle laitetaan avonainen vesipullo ja muki.

Osallistujien tehtävänä on kaataa vettä mukiin ja juoda siitä ilman, että kukaan menee ympyrän sisäpuolelle. Ympyrän ulkopuolella on naruja apuvälineeksi.

Kokemuksia: Vaikeusasteeseen vaikuttaa paljon pullon muoto, mukin paino, veden määrä, tavaroiden sijoittelu ja ympyrän koko.

Solmu köyteen

Tarvikkeet: Köysi

Ryhmää pyydetään ottamaan ensin köydestä kaksin käsin kiinni tasaisin välimatkoin. Tämän jälkeen kukaan ei saa enää muuttaa käsien paikkaa tai irrottaa köydestä. Ryhmän täytyy tehdä solmu keskelle köyttä ilman, että kenenkään käsi jää solmun sisään.

Kokemuksia: Mitä tiiviimmin kädet ovat köydessä, sitä vaikeampi solmu on saada osumaan käsien väliin. Vaatii yleensä useamman yrityksen onnistuakseen, mutta on mahdollinen. Helpompana versiona on aukaista köydessä jo valmiina oleva solmu.

Näkymätön polku

Tarvikkeet: Ohjaajalle kynä ja paperia sekä välineet ruudukon tekemiseen lattialle tai maahan

Valmistelut: Lattialle/maahan piirretään tyhjä 6x6 ruudukko. Ohjaajalla on sama ruudukko piirrettynä paperille, mutta siinä lukee oikea reitti ruudukon läpi. Ohjaaja on ainoa, joka tietää oikean tien harjoitteen alussa.

Ryhmän tehtävänä on kulkea salattua tietä pitkin toiselle puolelle ruudukon läpi. Ryhmälle annetaan viisi "elämää". Ryhmä aloittaa tien etsimisen astumalla yhteen ensimmäisen rivin ruuduista. Ohjaaja kertoo onko ruutu oikea vai väärä. Jos ruutu on oikea, saa osallistuja jatkaa ruutu kerrallaan tien etsimistä. Kun väärä ruutu tulee kohdalle, on osallistujan palattava takaisin samaa reittiä pitkin kuin tulikin. Tämän jälkeen seuraava ryhmästä jatkaa tien etsimistä jo saatujen tietojen pohjalta. Koko ryhmän on kuljettava ruudukon läpi, jotta tehtävä on suoritettu.

Ensimmäistä kertaa väärään ruutuun astuessa ei tule muuta sanktiota kuin palata takaisin. Jos saman virheen tekee kaksi kertaa, lähtee ryhmältä yksi "elämä". Säännöt ovat voimassa myös takaisin palatessa. Myös puhuminen on kiellettyä tehtävän suorittamisen aikana. Jos sääntöä rikotaan, lähtee siitä elämä.

Kokemuksia: Tehtävä vaatii paljon keskittymistä. Hyvä osallistujamäärä on n. kymmenen. Harjoitteesta voi tehdä näppärästi transferin epäonnistumisiin elämässä. Virheitä saa ja välillä täytyykin tehdä, mutta samaa virhettä ei kannata tehdä kahta kertaa.

Koodin purku

Tarvikkeet: Lapuille piirrettyjä numeroita 1-70

Numerot levitellään lattialle tai maahan sekaisin isolle alueelle. Ryhmän tehtävänä on koskea mahdollisimman nopeasti numeroita numero järjestyksessä pienimmästä suurimpaan. Lisähaasteena numerot voi laittaa myös alueelle, joihin ainoastaan yksi saa mennä kerrallaan. Tehtävän voi tehdä myös hiljaisuudessa.

Kokemuksia: Helppo toteuttaa ja toimii myös isommalla ryhmällä. Ryhmälle kannattaa antaa mahdollisuus koittaa tehtävää useamman kerran ja kannustaa löytämään parempi strategia. Jutun juoni on se, että nopeimman tuloksen saa silloin, kun kaikki osallistuvat.

Sokea geometria

Tarvikkeet: Köysi ja huiveja silmien sitomiseksi

Ryhmää pyydetään ottamaan ensin köydestä kaksin käsin kiinni tasaisin välimatkoin. Tämän jälkeen kukaan ei saa enää muuttaa käsien paikkaa tai irrottaa köydestä. Ryhmästä sokeutetaan ohjaajan parhaaksi katsoma määrä osallistujia. Ryhmän tehtävänä on tehdä erilaisia geometrisia kuvioita köyden avulla (esim. ympyrä, neliö,

tähti..) Vaikeimmassa versiossa koko ryhmä on sokeina. Tällöin ohjaaja kertoo ryhmälle onko tehtävä suoritettu oikein vai ei. Ryhmän annetaan katsoa syntynyttä kuviota ennen uuden kuvion aloittamista.

Kokemuksia: Tässä harjoituksessa ryhmässä vallitsevia rooleja on helppo horjuttaa, kun sokeutetaan henkilöt, jotka ovat useimmiten johtavassa asemassa. Voidaan myös koittaa, että vain joka toinen näkee ja sitten rooleja vaihdetaan. On hyvä keskustella siitä, miltä eri roolien ottaminen tuntui.

Pallon kuljetus

Tarvikkeet: Tennispallo, tennispallon meneviä ”putkia” (esim. paperirullan hylsy)

Ryhmän tehtävänä on kuljetettava tennispallo tietyn matkaa käyttäen ainoastaan annettuja putkia. Jokaisella osallistujalla kannattaa olla oma putki, mutta matkan tulee olla pidempi kuin putkien yhteenlaskettu pituus.

Kokemuksia: Hyvä harjoitus n. kymmenelle osallistujalle. Pallo kulkee putkessa yllättävän nopeasti, joten vaatii osallistujilta keskittymistä siinä vaiheessa, kun ensimmäisten pitää vaihtaa paikkaa perälle.

Tavaroiden haku

Tarvikkeet: Esineitä, joita ryhmä tarvitsee

Metsään merkitään ympyrä, jonka sisältä ryhmä aloittaa tehtävän. Ympyrän ulkopuolelle on laitettu esineitä, jotka ryhmän tulee noutaa ympyrän sisäpuolelle. Vähintään yhden ryhmästä on oltava aina ympyrän sisäpuolella. Ympyrän ulkopuolella olevien täytyy olla koko ajan kosketuksissa toisiinsa. Tässä voi käyttää apuna vaatteita yms. 25 henkilölle sopiva matka on n. 40m. Jos letka katkeaa tai kukaan ei ole ympyrän sisäpuolella, tulee koko ryhmän palata takaisin ympyrään ja yrittää uudestaan.

Kokemuksia: Tehtävän vaikeusaste ei ole kovin korkea, mutta on hauska toiminnallinen aloitus esim. koviin taitojen opetteluun, jos tavarat ovat vaikka kompassi, trangua, kiipeilyvaljaat yms.

Kuljetus pressulla

Tarvikkeet: Pressu, kuljetettavia tavaroita

Harjoitteessa ryhmän on tarkoitus siirtää esineitä paikasta toiseen koskematta tavarihin. Ryhmä saa käyttää vain pressua apuna.

Kuljetettavat tavarat voivat olla esim. lautanen – täysi kahvikuppi – täysi viinilasi. Harjoitteessa voidaan vaikkapa kattaa iltapäiväkahvin tarvikkeet esille. Vaikeustaso nousee aina kierros kierrokselta. Kahvikupin ja viinilasin voi täyttää esim. vedellä, eikä vesi saa läikkyä kupista.

REFLEKTOINTIMENETELMIÄ

Räjähdytys

Reflektointi tehdään nuotion ympärillä. Jokainen saa sanoa vuorollaan esim. viikon/koulutuksen huippuhetki ja mitä siitä on oppinut. Tämän jälkeen otetaan kourallinen vehnä jauhoja ja heitetään se tuleen. Tästä syntyy näyttävä ”räjähdys”. Helppo ja kevyt menetelmä ja räjähdys on myös niin siisti juttu, että omaa vuoroaan rupeaa jo odottamaan.

Esineet

Jokaista pyydetään etsimään kolme erilaista esinettä. Esineiden tulee kuvata viikon huippukohtaa, jotakin huonoa asiaa ja jotain oppimaansa asiaa, jonka haluaa ottaa mukaan kotiin. Parasta on, jos tämän esineen saa pitää muistona viikosta. Jokainen saa kertoa muille perustelut, miksi valitsi juuri nämä esineet.

Metsätaide

Rakennetaan metsästä löytyvistä luonnonmateriaaleista taideteos, joka kuvaa koettuja kokemuksia. Teoksen rakentaja kertoo muille taideteoksestaan (eli omista kokemuksistaan), jonka jälkeen ohjaaja voi johdatella jatkokeskustelulla reflektointia haluttuun suuntaan ja transferiin.

Kuvakortit

Jokainen valitsee kuvakorteista yhden tai kaksi kuvaa, jotka kuvaavat viikkoa/ kokemusta parhaiten. Jokainen kertoo valitsemistaan kuvista muille, jonka jälkeen ohjaaja voi johdatella jatkokeskustelulla reflektointia haluttuun suuntaan ja transferiin.

Esine kiertää

Koko ryhmä seisoo ringissä. Puheenvuoro on ainoastaan henkilöllä jolla on jokin esine kädessä. Esine kiertää ringissä aina seuraavalle. Esine voi liittyä jotenkin tehtyyn tehtävään.

Fiiliskäyrä

Jokainen tekee köydestä ”fiiliskäyrän” kuvaamaan viikkoa tai päivää. Käyrä nousee aina silloin kun on ollut hyvä fiilis ja laskee kun on ollut huono fiilis. Jokainen selittää oman käyränsä muille. Tällä menetelmällä on helppo aloittaa ja palauttaa osallistujien mieleen koetut asiat.

Vesireflektointi

Jokainen ottaa vuorollaan mukiin vettä ja kaataa siitä ”hyvään kippoon” ja ”pahaan kippoon” katsomansa oikean suhdemäärän. Samalla osallistuja kertoo mikä oli huonoa toiminnassa ja mikä hyvää. Paha vesi kaadetaan lopuksi vessanpöntöstä alas ja hyvä vesi kippistetaan ryhmän kesken. Jokainen ryhmänjäsen saa tällöin huikan yhteisestä hyvästä kokemuksesta.

Kirje itselle

Tehtävänä on kirjoittaa kirje itsellesi siitä, mikä oli merkittävin kokemus viikon aikana, mitä siitä on oppinut ja kuinka oppimaa asiaa voi hyödyntää tulevaisuudessa. Osallistujalle painotetaan, että kirje on ainoastaan itselle, eikä sitä tarvitse näyttää kenellekään muulle. Kun kaikki ovat kirjoittaneet, annetaan niille jotka haluavat mahdollisuus kertoa kirjeestä muille.

Tämä sopii loppureflektoinniksi silloin, kun ryhmän on haastava keskustella avoimesti keskenään. Miinuspuolena on kuitenkin se, että ohjaajalla ei ole mahdollista auttaa reflektoinnissa ja transferissa esittämällä lisäkysymyksiä.

Walk and talk

Silloin kun ryhmän kanssa siirrytään matkoja kävellen, kannattaa kävelymatka hyödyntää osana reflektointia. Pienryhmille voi antaa muutaman kysymyksen keskusteltavaksi kävelymatkan ajaksi. Kun päästään perille tai pidetään tauko, ajatukset voidaan purkaa yhdessä koko ryhmän kanssa.

Välillä on hyvä pohtia asioita myös yksin. Tällöin ryhmää voi kehottaa kävelemään tiettyyn määränpähän yksin muista erillään ja miettiä annettuja kysymyksiä tai teemoja. Jokaiselle annetaan vähintään mahdollisuus jakaa ajatukset koko ryhmän kanssa kävelyn jälkeen.

Polkupyörä

Tämä sopii hyvin yhteistoimintaharjoitteen reflektointimenetelmäksi, kun halutaan tukea ryhmää pohtimaan rooleja. Osallistujia pyydetään miettimään itseään ja omaa rooliaan tehdyssä harjoitteessa. Osallistujat valitsevat pyörän osan, joka kuvaa heidän rooliaan. Kaikki kertovat valitsemansa osansa ja perustelut sille.

Tulitikku

Tässä menetelmässä puheenvuoro saa kestää maksimissaan yhtä kauan kuin tulitikku palaa. Hyvä menetelmä, kun halutaan osallistujilta tiivistetysti vain päällimmäiset ajatukset. Tällä menetelmällä kaikilla on melko samanpituiset puheenvuorot.

Peukkureflektio

Toimii hyvin esimerkiksi kesken harjoituksen, jos toiminta ei etene. Osallistujia pyydetään sulkemaan silmät, ja näyttämään peukalolla kuinka hyvin esimerkiksi heidän yhteistyönsä harjoituksen ajan on toiminut. Kun kaikki ovat näyttäneet, saavat osallistujat avata silmänsä ja katsoa mitä mieltä muut ovat olleet. Kaikki saavat perustella mielipiteensä. Hyvä menetelmä saada myös hiljaisemmat ilmaisemaan mielipiteensä.

Mitä otan mukaani -käsi

Toimii hyvin koulutuksen/leirin tms. lopetukseksi. Tässä jokainen osallistuja pääsee pohtimaan mennyttä koulutusta/leiriä, ja mitä siitä ottavat mukaansa arkeen.

Jokaiselle osallistujalle jaetaan paperi, johon he piirtävät oman kädenjälkensä. Tämän jälkeen osallistujia pyydetään pohtimaan jokaista sormeaa vastaava asia.

Peukalo: tämä oli parasta

Etusormi: tämän havaitsin itsestäni

Keskisormi: tämän jätän tänne

Nimetön: tämän otan mukaani

Pikkurilli: tämän haluan vielä sanoa

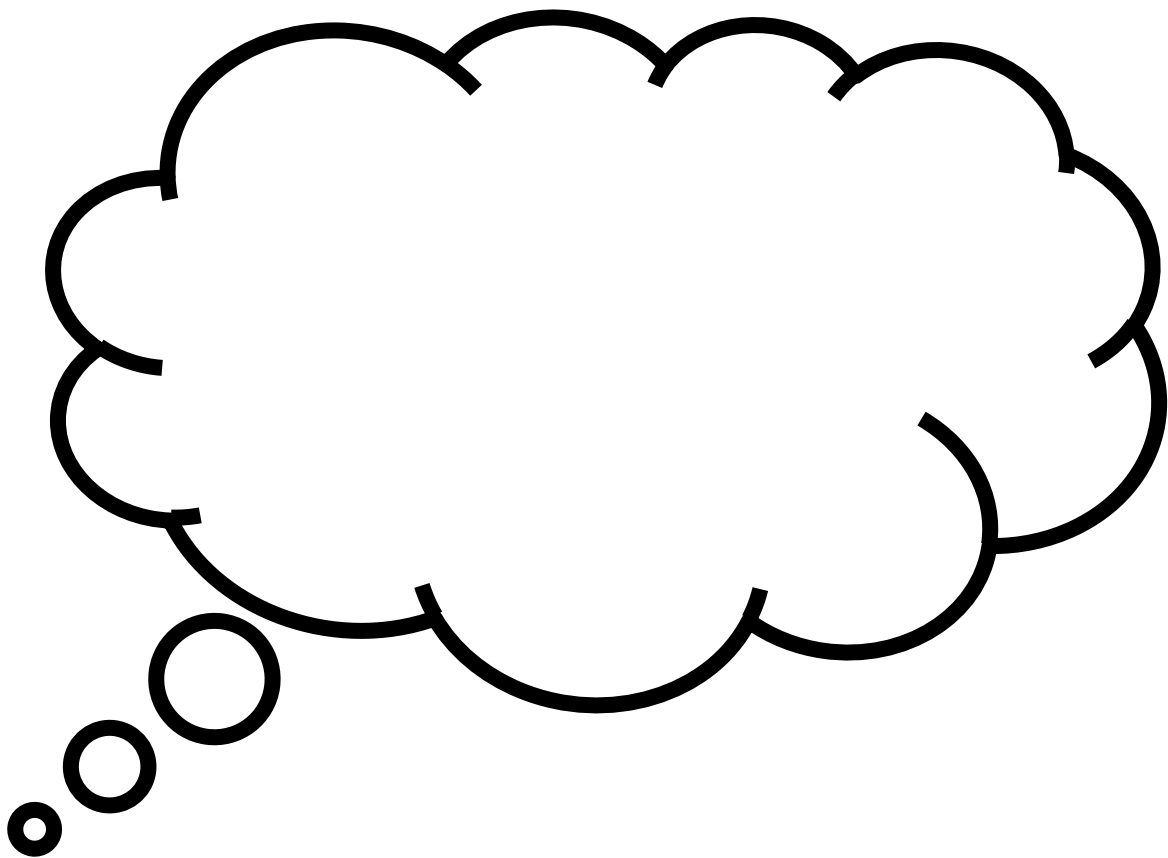
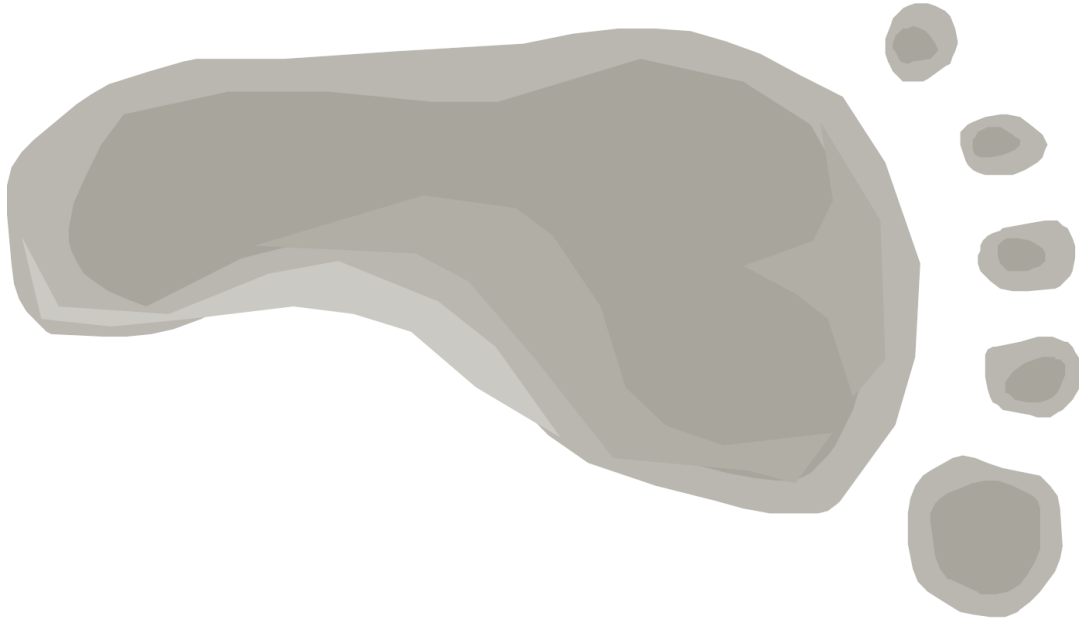
Lopuksi jokainen saa kertoa omasta kädestään ne asiat, mitkä haluavat.

Muistojen polku

Muistojen polkua varten tarvitaan materiaalia menneeltä koulutukselta/leiriviikolta. Muistojen polulle kerätään aikajärjestykseen esineitä, tarvikkeita tai muuta materiaalia, mitä menneillä päivillä on käytetty. Materiaalin on tarkoitus muistuttaa tapahtuneista asioista. Esimerkiksi makuupussi voi muistuttaa ulkona nukutusta yöstä tai pelastusliivit melontaretkestä.

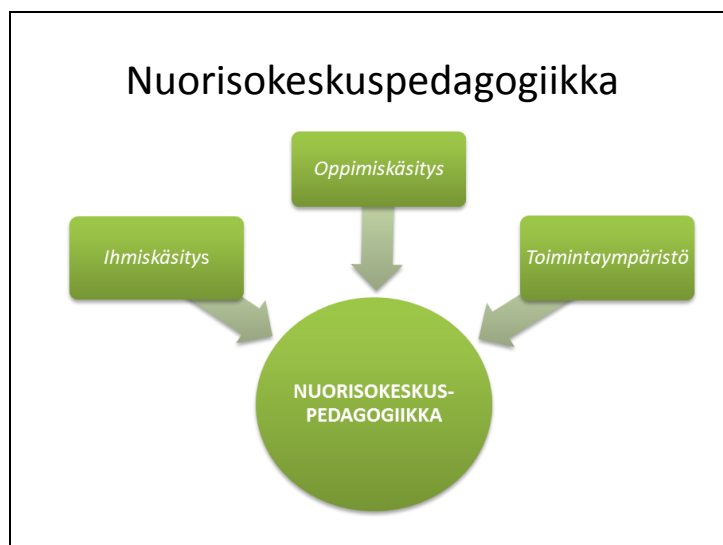
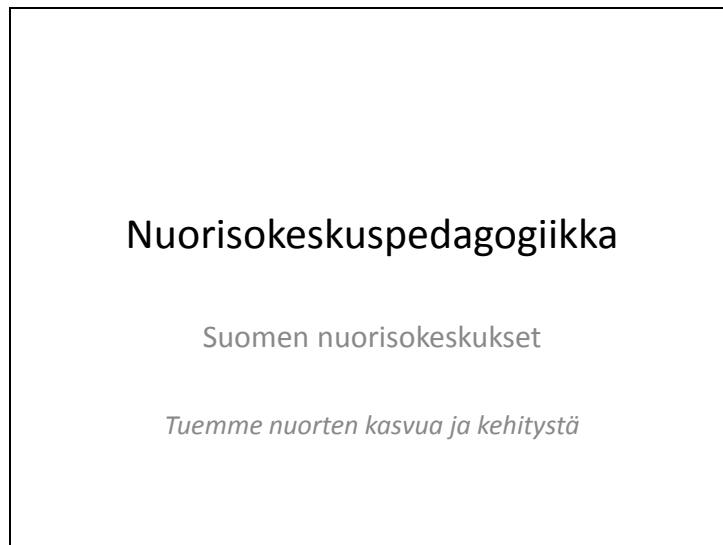
Polku tulisi valmistella etukäteen. Osallistujat päästetään yksitellen kiertämään muistojen polku, ja katsomaan, mitä kaikkea päivien aikana on tapahtunut. Kun kaikki ovat kiertäneet, pyydetään kaikkia kertomaan viikon huippuhetki. Reflektoinnissa voidaan käyttää myös muita kysymyksiä, kuten valitse viikon opettavaisin hetki.

TAVOITEJALANJÄLKI & TARVEAJATUSKUPLA

ESIMERKKI DIASHOW

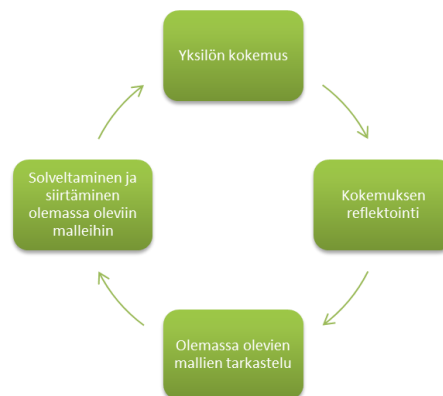
Voi käyttää tätä esimerkkiä apuna kootessasi alun lyhyttä esitystä nuorisokeskuspedagogiikasta. Powerpoint-esitys ei tietenkään ole ainoa mahdollinen tapa käydä asia läpi, joten voit olla luova ratkaisuissasi kouluttajana!

Humanistinen ihmiskäsitys

- edustaa ymmärtävää suuntausta
- uskoo ihmisen tahtoon, hyvyyteen, luovuuteen sekä kykyyn kasvaa ja kehittyä
- ymmärtää ihmisen vapaana, itseohjautuvana ja tavoitteellisesti toimivana ihmisenä, joka luottaa itse omiin kehitysmahdollisuuksiinsa
- korostaa ihmisen vastuullisuutta, yksilöllisyyttä ja ainutkertaisuutta.

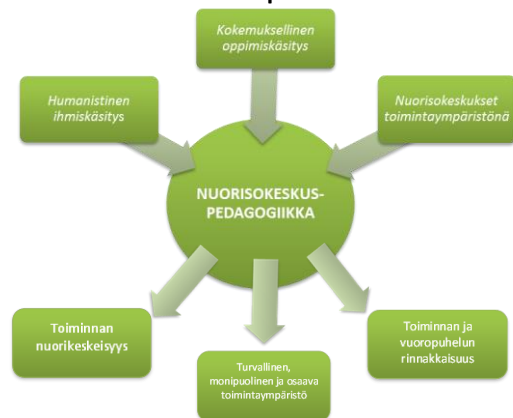
Kokemuksellinen oppiminen

Toimintaympäristö

- Toiminnallisuutta tukeva ympäristö
- Suomen nuorisokeskusten yhteiset arvot
 - elämän ja ympäristön kunnioittaminen
 - yhteisöllisyys ja yksilöllisyys
 - yhdenvertaisuus
 - osallisuus

Nuorisokeskuspedagogiikan tunnuspiirteet

Nuorikeskeisyys

- Toiminta tukee itseohjautuvuuteen
- Yksilön kasvuprosessiin kuuluu:
 - tiedostaminen
 - vastuun ottaminen
 - kokeilu
- Mahdollisuus vastuun ottamiseen
- Joustavuus ohjaustyyliessä on merkittävää toiminnassa.

Turvallinen, monipuolinen ja osaava toimintaympäristö

- yksilöille sopiva oppimisympäristöympäristö, jossa kokeminen ja vastuunottaminen on mahdollista
- ohjaajan kokemus ja tuntemus asiakasryhmästään
- ryhmänsä tarpeisiin vastaava ympäristö aktiviteetteineen
- ohjaajan suhde ohjattavaan.

**Toiminnan ja vuoropuhelun
rinnakkaisuus**

- Kasvu kokemusten kautta
- Kasvuprosessin ohjaaminen
- Oppimisympäristö sekä kokemuksen käsittelyn tukeminen
- Purkaminen, tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen
- Tavoitteiden asettaminen ja tarkastelu
- Linkit ja yhtymäkohdat arkeen.